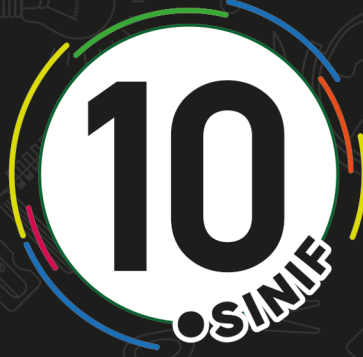

FAVORİ SERİSİ
ÇİFT YÖNLÜ KİTAP

COĞRAFYA

BECERİ TEMELLİ Yeni Nesil
SORU BANKASI

Markaj
yayınları

Editör Yayınevi markasıdır.

ISBN 978-625-7815-40-6

10. SINIF COĞRAFYA

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Markaj Yayınlarına aittir.

Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

ISBN

978-625-7815-40-6

SERTİFİKA NO.

40447

KAPAK TASARIMI

Markaj Yayınları Tasarım Ekibi

SAYFA TASARIMI

Markaj Yayınları Dizgi Ekibi

BASKI VE CİLT

Reprobir Matbaacılık

ANKARA

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No.: 2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 099 24 84

WhatsApp: 0 505 099 24 84

www.markajyayinlari.com

markajyayinlari@gmail.com

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: DOĞAL SİSTEMLER

► DÜNYA'NIN TEKTONİK OLUŞUMU.....	5
► JEOLJİK ZAMANLAR	9
► İÇ KUVVETLER VE İÇ KUVVETLERİN OLUŞTURDUĞU YER ŞEKİLLERİ	12
► YER KABUĞUNUN MALZEMESİ: KAYAÇLAR.....	15
► TÜRKİYE'DE İÇ KUVVETLER VE İÇ KUVVETLERİN OLUŞTURDUĞU YER ŞEKİLLERİ	17
► DIŞ KUVVETLER VE DIŞ KUVVETLERİN OLUŞTURDUĞU YER ŞEKİLLERİ	19
► TÜRKİYE'DE DIŞ KUVVETLERİN OLUŞTURDUĞU YER ŞEKİLLERİ	21
► TÜRKİYE'NİN ANA YER ŞEKİLLERİ.....	23
► YERYÜZÜNDEKİ SULAR	25
► TÜRKİYE'DEKİ SULAR - TÜRKİYE'DEKİ SU KULLANIMI.....	28
► TOPRAK OLUŞUMU VE TOPRAK TİPLERİ.....	30
► TÜRKİYE'DE TOPRAK OLUŞUMU VE TİPLERİ - TÜRKİYE'DE TOPRAK KULLANIMI	33
► BİTKİ ÖRTÜSÜNÜN SINIFLANDIRILMASI VE DAĞILIŞI	35
► TÜRKİYE'NİN BİTKİ ÖRTÜSÜ.....	37

2. ÜNİTE: BEŞERİ SİSTEMLER

► NÜFUSUN ÖNEMİ VE ÖZELLİKLERİ - GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE DÜNYA NÜFUSU.....	39
► YERYÜZÜNDE NÜFUS DAĞILIŞI - NÜFUS PİRAMİTLERİ.....	42

► TÜRKİYE NÜFUSUNUN GELİŞİMİ - TÜRKİYE NÜFUSUNUN DAĞILIŞI.....	45
► TÜRKİYE NÜFUSUNUN ÖZELLİKLERİ	47
► YERYÜZÜNDE GÖÇLER	50
► TÜRKİYE'DE GÖÇLER - GÖÇÜN ETKİLERİ	52
► EKONOMİK ETKİNLİK TÜRLERİ.....	56
► EKONOMİK ETKİNLİKLER VE ÜLKELER	58

3. ÜNİTE: BÖLGELER VE ÜLKELER

► ULUSLARARASI ULAŞIM HATLARI	60

4. ÜNİTE: ÇEVRE VE TOPLUM

► AFETLERİN NEDENLERİ - AFETLERİN DAĞILIŞI	68
► TÜRKİYE'DE AFETLER - AFETLERDEN KORUNMA.....	74

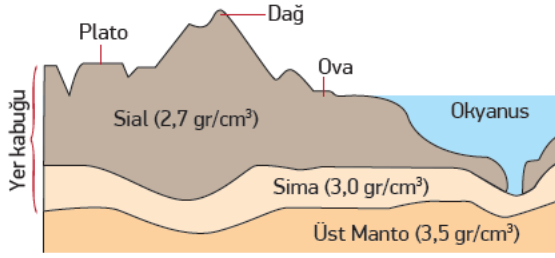
► CEVAP ANAHTARI	79

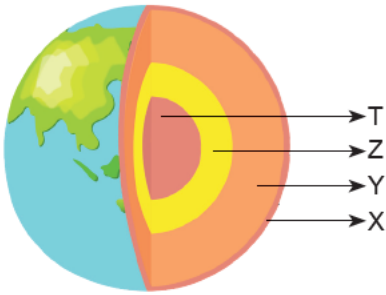
1

Yukarıda verilen yer kabuğu kesitine bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Sial sürekli olmayıp deniz ve okyanus altında kesintiye uğrar.
- B) Sima karalar altında ince, deniz ve okyanus altlarında kalındır.
- C) Sial her yerde aynı kalınlığa sahiptir.
- D) Sima sürekli bir tabaka olup kesintiye uğramaz.
- E) Yer kabuğu, sial ve sima tabakalarından oluşur.

2

Yukarıdaki şekilde Dünya'nın iç katmanları harflerle işaretlenmiştir.

Buna göre;

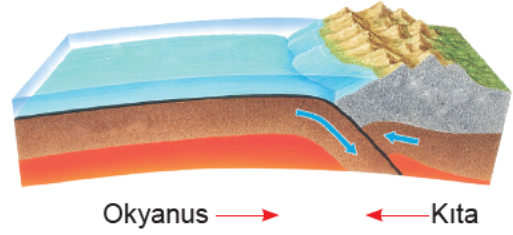
- I. X bölümünde yoğunluk, sıcaklık ve kalınlık diğer katmanlardan azdır.
- II. Y bölümü mantodur.
- III. Z bölümü sial ve sima olmak üzere iki katmandan oluşur.
- IV. T bölümü tektonik kökenli olayların kaynağıdır.

bilgilerinden hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) I, II ve III
- E) Yalnız IV

3

Aşağıdaki görselde kıtasal ve okyanusal levhaların yaklaşması gösterilmiştir.

Buna göre kıtasal ve okyanusal levhaların birbirine yaklaşması sonucunda;

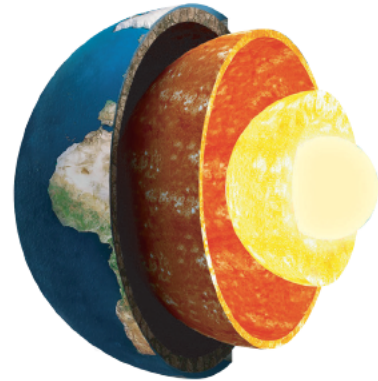
- I. Deprem,
- II. Volkanizma,
- III. Graben,
- IV. Okyanus hendekleri

oluşumlarından hangileri gerçekleşir?

- A) I, II ve IV
- B) II ve III
- C) I ve III
- D) III ve IV
- E) II ve IV

4

Dünya, günümüzden yaklaşık 4,6 milyar yıl önce kızgın gaz ve toz bulutlarının sıkışması sonucu oluşmuş ve eksenini etrafında dönerek soğumaya başlamıştır. Bunun sonucunda Dünya; yoğunluk ve sıcaklık bakımından yer kabuğu, manto ve çekirdek olmak üzere üç katmandan oluşmuştur.

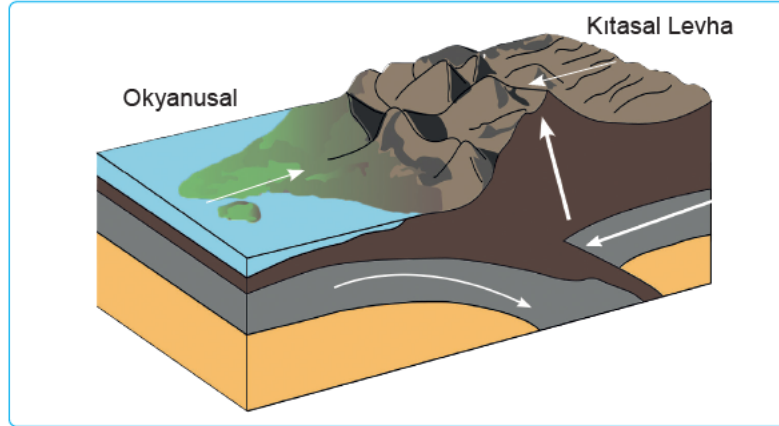

Buna göre yukarıda Dünya'nın iç yapısını gösteren görselde yoğunluğu, sıcaklığı, kalınlığı en fazla olan katman aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sial
- B) Sima
- C) İç çekirdek
- D) Manto
- E) Dış çekirdek

- 5 Yeryüzü şekillerinin bir kısmı, oluşumları için gerekli olan enerjiyi mantodaki konveksiyonel akımlardan alır. Bu enerjinin sonucunda meydana gelen iç kuvvetler yeryüzü şekillerinin oluşmasını sağlar.

Görselde verilen oluşum ile ilgili;

- I. Levhaların yaklaşması sonucunda tabakaların yan basınçlara uğradığı
- II. Kıvrım ve kırık dağlarının oluştuğu
- III. Kara kütesinin yükselmesiyle regresyonun meydana geldiği

yukarıdakilerden hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I   B) I ve III   C) II ve III   D) Yalnız III   E) I, II ve III

6

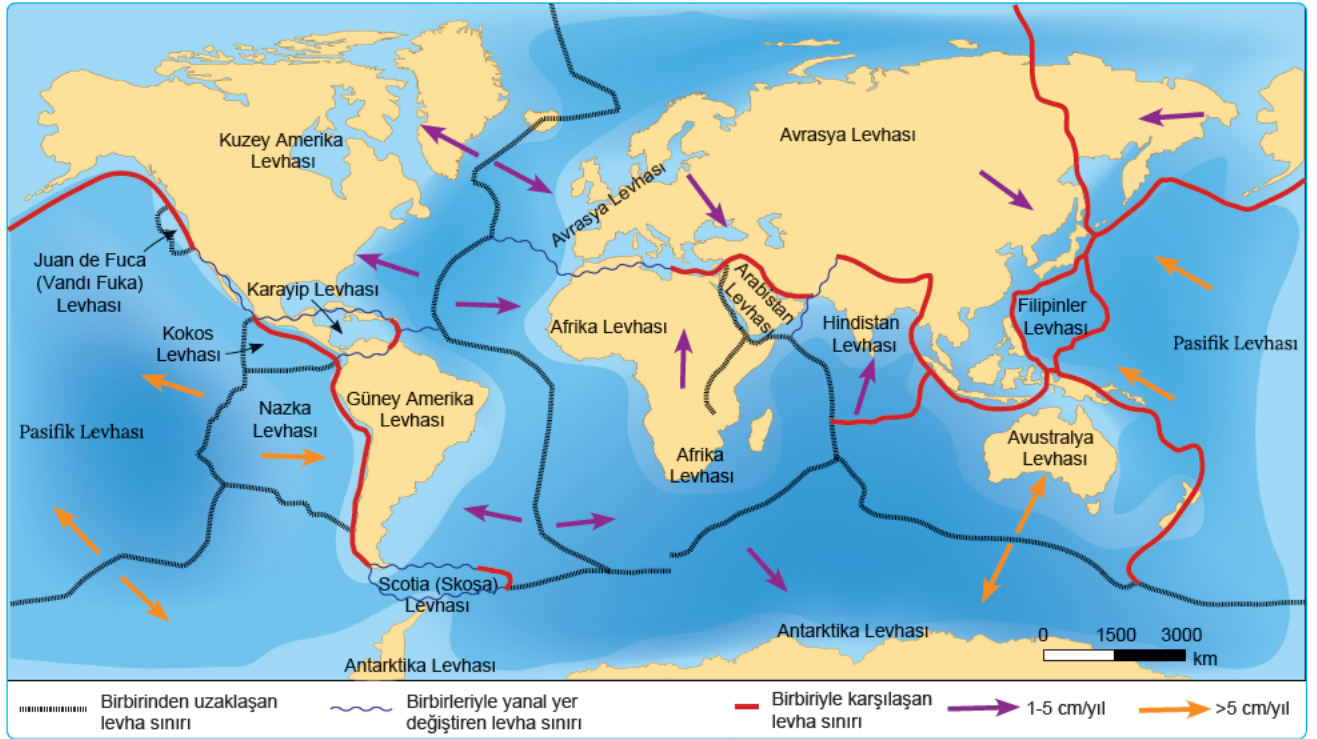
Yukarıdaki haritada Amerika kıtasındaki Kayalık ve And dağlarıyla Asya ve Avrupa kıtalarındaki Alp Himalaya sıradağları gösterilmiştir.

Bu dağ sıralarının doğrultusunu belirleyen etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İç kuvvetlerin farklılığı   B) Jeoantiklinal tortulların özelliği   C) Volkanik sahaların dağılışı
D) Levhaların hareket yönü   E) Sıcak su kaynaklarının dağılışı

7

Alfred Wegener teorisine göre günümüzden yaklaşık 300 milyon yıl öncesinde tek parça halinde olan kıtalar parçalanarak birbirinden uzaklaşıp günümüzdeki görünümünü almışlardır.

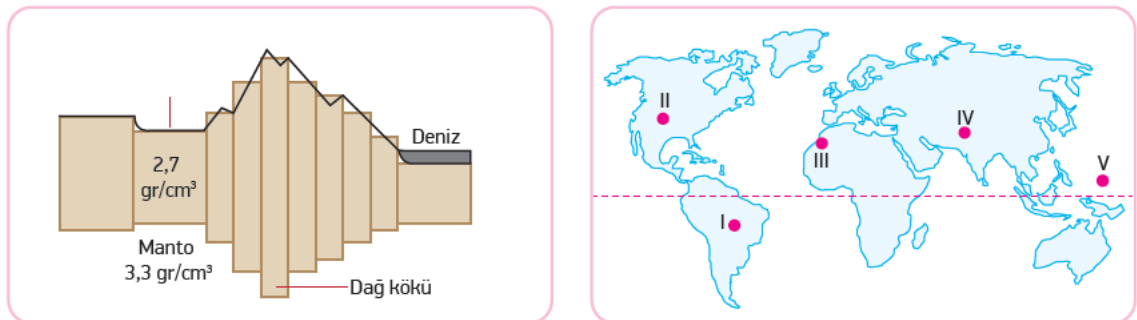
Buna göre;

- I. Farklı kıtalarda benzer iklimlerin yaşanması
- II. Farklı kıtalarda aynı bitki örtüsünün görülmesi
- III. Kıta sınırlarının yapboz parçaları gibi birbiriyle uyumlu olması
- IV. Kıta yüz ölçümlerinin birbirine eşit olması

yukarıdaki özelliklerden hangileri bu teoriye kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I   B) II ve III   C) Yalnız III   D) I, II ve IV   E) I ve III

- 8 Aşağıda dağların bulunduğu yerlerde yer kabuğunun daha kalın olduğunu, düz alanlarda ise yer kabuğunun daha ince olduğunu gösteren bir şekil verilmiştir.

Dünya haritası üzerinde işaretli alanların hangisinde yer kabuğunun en ince olduğu söylenebilir?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

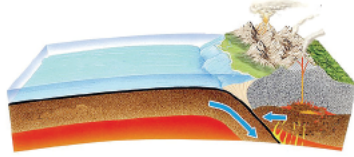

- 9 Bilim dünyası, en çok merak edilen ve oluşumu hakkında büyük sırlar sakladığı bilinen dünya çekirdeğine inmeyi amaçlıyor. Teknolojik yetersizlikler, bugüne kadar dünyanın çekirdeğine ulaşmayı imkânsız kılsa da Japonya'nın büyük rol oynayacağı uluslararası bir proje kapsamında altı metre derine inilerek buradan numune toplanması amaçlanıyor. Projenin başını Japonya'nın Entegre Okyanus Sondaj Programı (IODP) ekibi çekecek. Ekip, mantoyu saran kabuğu delerek bilim dünyasındaki en büyük keşiflerden birine kapı açacak. Projenin direktörleri arasında bulunan Damon Teagle, dünyanın çekirdeğine inmenin bilim tarihindeki en büyük zorluklardan biri olacağını söyledi. Teagle, projenin dünyada üç noktadan yapılabileceğini; bu noktaların her birinin de Büyük Okyanus'ta bulunduğunu belirtti. Manto tabakasına kadar inilecek 6 kilometrelik mesafe sadece 30 cm genişliğinde bir delikle aşılabacak.

Yukarıdaki haberde yapılması planlanan projenin genel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

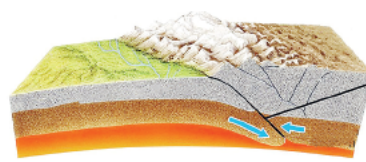
- A) Manto tabakasının sıcaklığını ölçmek
- B) Püskürük kayaların yaşını saptamak
- C) Dünyanın kaç katmana ayrıldığını ortaya koymak
- D) Yerin derinliklerine doğru sıcaklık değerlerinin artma nedenini saptamak
- E) Dünya'nın iç yapısı hakkında bilinmeyen birçok bilgiyi elde etmek

10

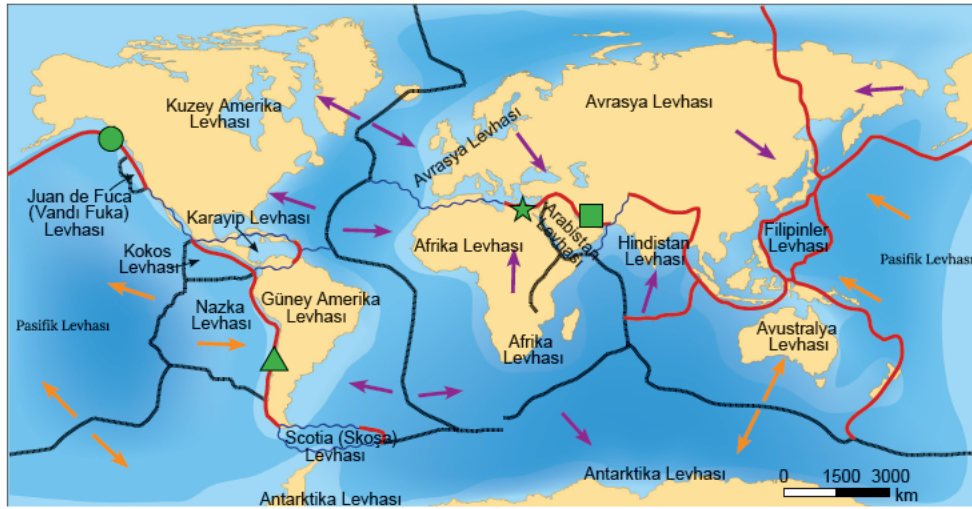
Okyanus → Kıta

Henek, sıradağ ya da volkanik dağ oluşabilir.

Kıta → Kıta

Deprem, kıvrım veya kırık dağlar oluşabilir.

Yukarıda verilen bilgilere göre harita üzerinde sembollerle gösterilen yerlerden hangilerinde kıvrımlı dağ ve sıradağ oluşmuştur?

	Kıvrımlı Dağ	Sıradağ

A)	▲ - ■	★ - ●
B)	● - ▲	■ - ★
C)	■ - ★	● - ▲
D)	★ - ●	▲ - ■
E)	▲ - ★	■ - ●

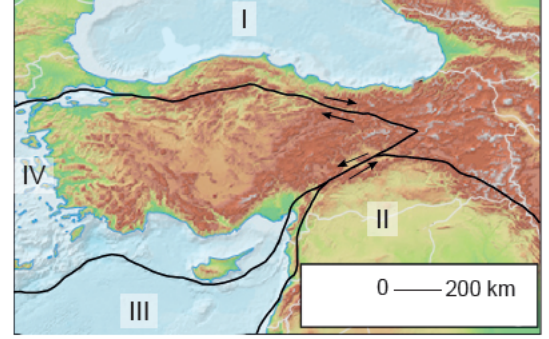
- 1 Dünya'nın oluşumundan itibaren meydana gelen olaylar ve bu olaylar arasındaki ilişki kronolojik bir sistemle jeolojik zaman cetveli adı verilen tablo ile gösterilmiştir. Aşağıdaki tabloda bazı olaylar ve meydana geldiği jeolojik zamanlar verilmiştir.

	Olaylar	I. Zaman	II. Zaman	III. Zaman
I	Taş kömürünün oluşması	✓		
II	Linyit yataklarının oluşumu			✓
III	İnsan hayatının başlaması			✓
IV	Pangea kıtasının oluşumu		✓	
V	Buzul devirlerin başlaması ve bitmesi			✓

Yukarıda verilen olay ve jeolojik zaman eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

- 2 Türkiye arazisi yer kabuğunun çok hareketli olduğu alanlardan biridir. Türkiye'nin bulunduğu alan yaklaşık 200 milyon yıl önce Tetis Denizi'nin altında yer almaktaydı. Ülkemizi kuzey ve güneyden hareket halinde olan levhalar sıkıştırılmaktadır.

Harita ve açıklamaları dikkate aldığımızda yukarıda numaralandırılan levhalardan hangileri Türkiye'yi sıkıştıran levhalar arasında yer alır?

- A) Yalnız I B) I ve IV C) II ve III
D) I, II ve III E) Yalnız IV

3

1	İstanbul ve Çanakkale boğazlarının oluşumu	2	Anadolu'da tuz yataklarının oluşumu
3	Zonguldak'ta taş kömürü yataklarının oluşumu	4	İnsan hayatının başlaması
5	Atmosferin, suların ve kayaçların oluşmaya başlaması	6	Tetis Denizi'nin oluşması

Yukarıdaki numaralı alanlardaki olayların gerçekleştiği jeolojik zamanlar aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	1	2	3	4	5	6
A)	Tersiyer	Paleozoyik	Kuvaterner	Prekambriyen	Mesozoyik	Tersiyer
B)	Kuvaterner	Tersiyer	Paleozoyik	Kuvaterner	Prekambriyen	Mesozoyik
C)	Paleozoyik	Kuvaterner	Prekambriyen	Tersiyer	Mesozoyik	Prekambriyen
D)	Mesozoyik	Prekambriyen	Tersiyer	Kuvaterner	Paleozoyik	Kuvaterner
E)	Prekambriyen	Paleozoyik	Mesozoyik	Kuvaterner	Tersiyer	Paleozoyik

4

Toroslar ve Kuzey Anadolu Dağları oluşmuştur. Ayrıca günümüzdeki volkanik dağların büyük çoğunluğu da bu dönemde oluşmaya başlamıştır.

Anadolu ve yakın çevresi bugünkü görünümünü almıştır. Bu jeolojik zamanda epirojenezle bağlı olarak Anadolu toptan yükselmiştir.

Mesozoyik'te büyük bir kısmı sular altında kalan Anadolu'nun birçok yerinde yaşamış canlılara ait fosiller bulunmaktadır.

Ammonit fosili

Mesozoyik'te Türkiye'de deniz altı volkanizmaları çok yaygındır.

Paleozoyik dönemde Zonguldak, Alanya, Anamur, Mardin, Aydın, Yıldız Dağları ile Biga Yarımadası çevrelerinde tortul ve metamorfik araziler oluşmuştur. Ayrıca Paleozoyik'te sık ormanların olduğu görülmektedir. Bu ormanlara ait atıkların çanaklarda birikmesiyle Zonguldak ve Bartın'da taş kömürü yatakları oluşmuştur.

Yukarıdaki bilgilere göre aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Türkiye'de paleozoyik dönemden kalan masif araziler mevcuttur.
- B) Türkiye jeolojik ve jeomorfolojik özellikler bakımından çeşitlilik gösterir.
- C) Türkiye tektonik anlamda genç bir araziye sahiptir.
- D) Akarsularının denge profiline ulaşması Türkiye'nin genç oluşumlu bir araziye sahip olduğunu gösterir.
- E) Türkiye'deki orman atıkları zaman içerisinde fosilleşerek taş kömürü yatakları oluşturmuştur.

- 5 Jeolojik zamanlar, Dünya'nın oluşumundan günümüze kadar meydana gelen olayları anlamak ve sınıflandırmak için daha çok fosillerin ve çeşitli radyoaktif maddelerin incelenmesiyle oluşturulmuştur. Jeolojik zamanlar, yeryüzü şekillerinin oluşumu ve değişimi, iklim değişiklikleri gibi olaylar esas alınarak bölümlere ayrılmıştır.

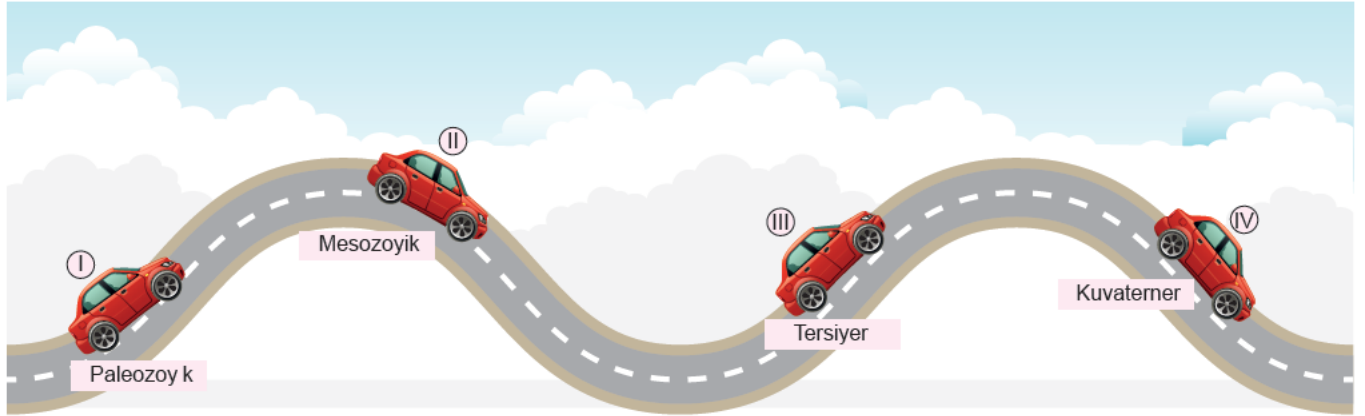
Buna göre;

- I. Zonguldak ve çevresinde taş kömürü yataklarının oluşumu
- II. Kuzey Anadolu kıvrım dağları ve Toros kıvrım dağlarının oluşumu
- III. İstanbul ve Çanakkale boğazlarının meydana gelmesi
- IV. Türkiye'nin bugünkü görünümünü alması

yukarıdakilerden hangileri Türkiye'de III. Jeolojik Zaman'da meydana gelen olaylardandır?

- A) Yalnız I   B) I ve IV   C) I, II ve III   D) II ve IV   E) II, III ve IV

- 6 Coğrafya Öğretmeni Nur Karlıdağ öğrencileri ile birlikte zamanında yolculuk etkinliği yapmaktadır.

Zamanda yolculuk yapan dört öğrenci jeolojik zamanlarla ilgili bazı bilgiler vermiştir.

Şeyda: Günümüzdeki iklimler bu dönemde oluşmaya başlamıştır.

Yunus: Bu dönemde İskandinav Kıvrım dağları oluşmuştur.

Ela: İlk memeliler ve kuşlar bu dönemde oluşmuştur.

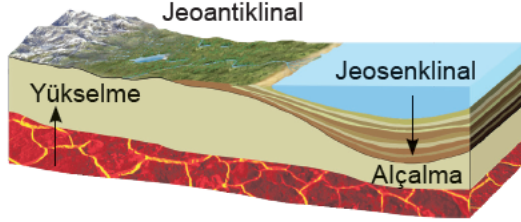
Hasan: Dünya genelinde şiddetli volkanizmalar yaşanmıştır.

Buna göre öğrencilerin verdiği bilgiler ve yukarıda gösterilen araçlarla ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Hasan, III. araçta yer alır. Bu dönemde Pangea parçalanmıştır.
- B) Yunus, I. araçta yer almaktadır. Bu dönemde özellikle Kaledoniyen ve Hersiniyen sıradağları oluşmuştur.
- C) Ela, II. araçta yer almaktadır. Bu zamanın en önemli canlıları ammonitler ve dinozorlardır.
- D) Şeyda, IV. araçta yer almaktadır.
- E) Şeyda'nın bahsettiği dönem günümüze en yakın olan dönemdir.

- 1 Kıtasal ve okyanusal levhaların manto üzerinde dengede durmasına izostatik denge denir. Bu dengenin bozulması epirojenik hareketlere yol açar.

Buna göre;

- I. Tortullaşma
- II. Buzullaşma
- III. İklim değişiklikleri
- IV. Yeni bir dağ oluşumu

yukarıdaki faaliyetlerden hangileri izostatik denge-
nin bozulmasına neden olur?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) III ve IV
D) I, II, III ve IV   E) I, III ve IV

- 2
- ◆ Magmanın bir damar aracılığıyla tabakalar arasına sokulması sonucu oluşan mantara benzer şekillerdir.
  - ◆ Magmanın tabakaları keserek damar şeklinde katılaş-
masıyla oluşur.
  - ◆ Magmadan yeryüzüne gelen gazların patlaması
sonucu oluşan çukurdur.
  - ◆ Magmanın tortul tabakalar arasına yerleşip katılaş-
ması sonucu oluşan şekillerdir.

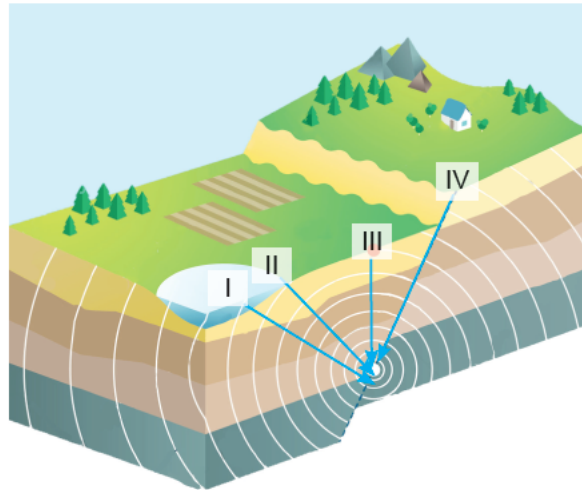
Verilen tanımlar ile;

- I. Lakolit
- II. Sill
- III. Maar
- IV. Dayk
- V. Kaldera

yukarıdaki yeryüzü şekilleri eşleştirildiğinde hangisi
dışarda kalır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

- 3 Yer kabuğunda çeşitli nedenlerle meydana gelen kısa süreli sarsıntılar olarak tanımlanan deprem, çevreye dalgalar halinde yayılış gösterir. Yer kabuğu içerisinde meydana gelen depremin başladığı noktaya iç merkez (hiposantr) denilmekte ve deprem şiddeti ile arasında yakın ilişki bulunmaktadır.

Yukarıda verilen bilgiye göre şekil üzerinde gösterilen hiposantr noktasında bir deprem yaşandığında deprem şiddetinin en fazla ve en az hissedildiği yerler aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	En fazla	En az
A)	I	III
B)	III	II
C)	III	IV
D)	I	IV
E)	IV	II

- 4 Deprem, dalgalar halinde yayılış gösterir. Suya atılan taşların oluşturduğu dalgalar gibi deprem dalgaları da bir merkezden çevreye doğru yayılır. Oluşum nedenlerine göre depremler; çöküntü, volkanik ve tektonik depremler olarak üç gruba ayrılır. Tektonik depremler levha hareketleriyle meydana gelen yer değiştirme, sıkıştırma, gerilme ve kırılma sonucu oluşan sarsıntılardır. Tektonik depremler, genel olarak etki alanı en geniş ve en fazla zarara neden olan deprem türüdür.

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangileri tektonik deprem bölgesi içinde yer almaz?

- A) I, II, III ve V   B) I ve II   C) Yalnız V   D) I, II ve IV   E) IV ve V

5

Maar (Etiyopya)

Krater (İrazu Volkanı - Kosta Rika)

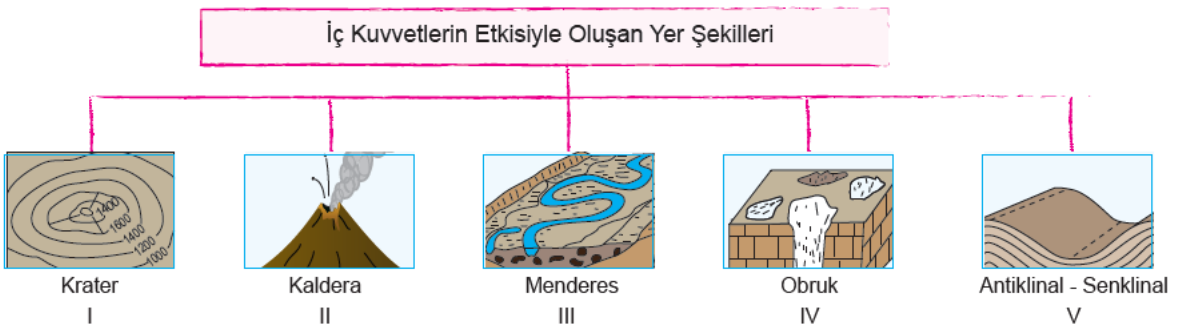

Kaldere (Nemrut - Türkiye)

Yukarıda verilen çukur ve çanakların oluşmasında etkili olan kuvvet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Epirojenez   B) Volkanizma   C) Deprem   D) Akarsu   E) Rüzgâr

- 6 Ayşe Öğretmen öğrencilerinden iç kuvvetlerin etkisiyle oluşan yer şekilleri ile ilgili bir etkinlik hazırlamalarını istemiştir. Öğrencilerinden Yunus aşağıdaki kavram haritasını hazırlamıştır.

Yunus'un hazırladığı kavram haritasında verilenlerden hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I, II ve III   D) IV ve V   E) III ve IV

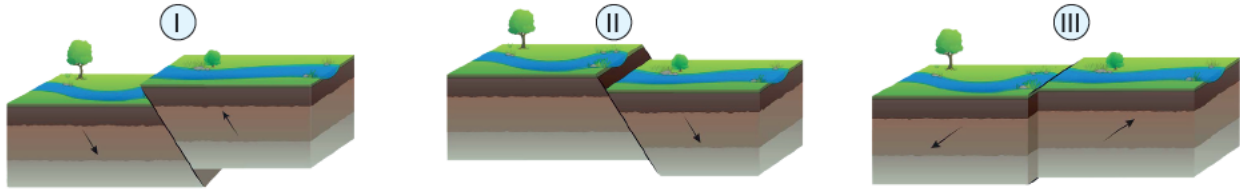
7

Yukarıda gösterilen derinlik volkanizması sonucu oluşan şekiller aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	Kaldera	Batolit	Lakolit	Sill
B)	Batolit	Kaldera	Dayk	Lakolit
C)	Sill	Lakolit	Batolit	Dayk
D)	Kaldera	Krater	Batolit	Sill
E)	Dayk	Sill	Krater	Batolit

8

Faylar, hareket yönlerine göre normal, ters ve doğrultu atımlı olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır. Fay hatları boyunca yeryüzünde çatlaklar, yarıklar, çukurluklar oluşur ve heyelanlar meydana gelir. Fay hatlarının bulunduğu alanlarda genellikle deprem riski fazladır.

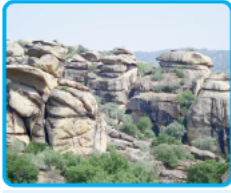
Buna göre yukarıda görselleri verilen fay çeşitlerinin isim hangi seçenekte doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	Normal fay	Ters fay	Doğrultu atımlı fay
B)	Ters fay	Doğrultu atımlı fay	Normal fay
C)	Ters fay	Normal fay	Doğrultu atımlı fay
D)	Doğrultu atımlı fay	Ters fay	Normal fay
E)	Normal fay	Doğrultu atımlı fay	Ters fay

- 1 Kayaçların fiziksel ve kimyasal özellikleri, yeryüzünün şekillenmesinde doğrudan ya da dolaylı bir etkiye sahiptir.

Aşağıda farklı yeryüzü şekilleri verilmiştir.

I

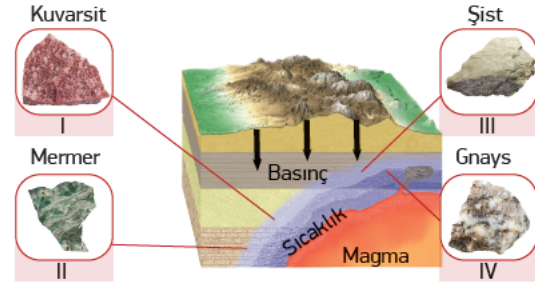

II

Buna göre görselde verilen oluşumlarda etkili olan kayaçlar aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II
A)	Fiziksel tortul kayaç	Çakıl taşı
B)	Kalker	Jips
C)	Çakmak taşı	Organik tortul
D)	Granit	Kimyasal tortul kayaç
E)	Tüf	Obsidyen

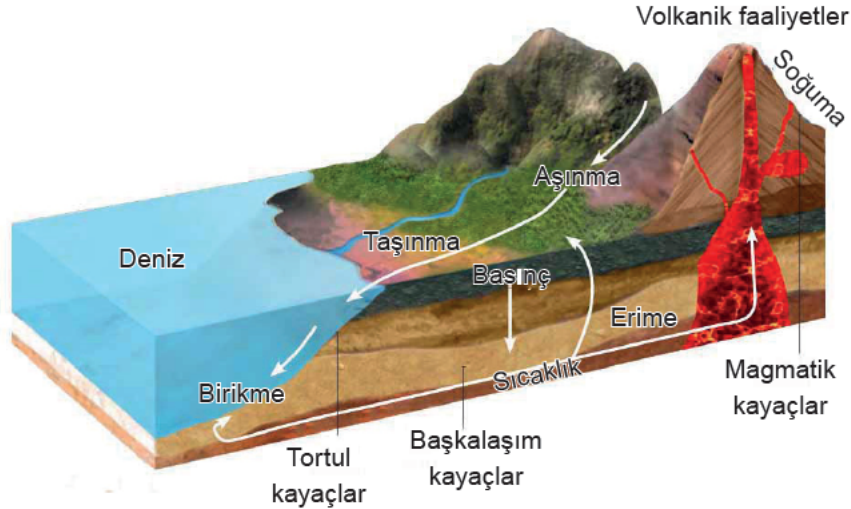
- 2 Tortul ve magmatik kayaçların yüksek sıcaklık ve basınç altında yapısal özelliklerinin değişmesiyle metamorfik kayaçlar oluşur.

Yukarıdaki görselde numaralı alanlara yazılan başkalaşım kayaçları ve aşağıdaki kayaç türleri eşleştirmelerinden hangisi doğrudur?

	I	II	III	IV
A)	Kum taşı	Kalker	Kil taşı	Granit
B)	Kalker	Kum taşı	Granit	Kil taşı
C)	Granit	Kalker	Kum taşı	Kil taşı
D)	Kum taşı	Granit	Kil taşı	Kalker
E)	Granit	Kil taşı	Kalker	Kum taşı

- 3 Jeolojik devirler boyunca magmatik, tortul ve başkalaşım kayaç türünün birbirine dönüşmesine kayaç döngüsü adı verilir. Aşağıda kayaç döngüsünün oluşum aşaması gösterilmiştir.

Yukarıdaki görsele göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Magmatik veya tortul kayaçların yüksek sıcaklık ve basınç etkisiyle değişmesi ile başkalaşım kayaçları oluşmuştur.
 B) Kayaçlar tekrardan magmaya dönerek erimiştir.
 C) Magmatik kayaçların dış kuvvetler tarafından aşındırılması ve aşınan kayaç parçalarının çökmesi sonucunda tortul kayaçlar meydana gelmiştir.
 D) Magmatik kayaçlar magmadan çıkan malzemenin soğuması ve kristalleşmesi ile oluşmuştur.
 E) Magmadan çıkan malzeme doğrudan tortul kayaca dönüşmüştür.

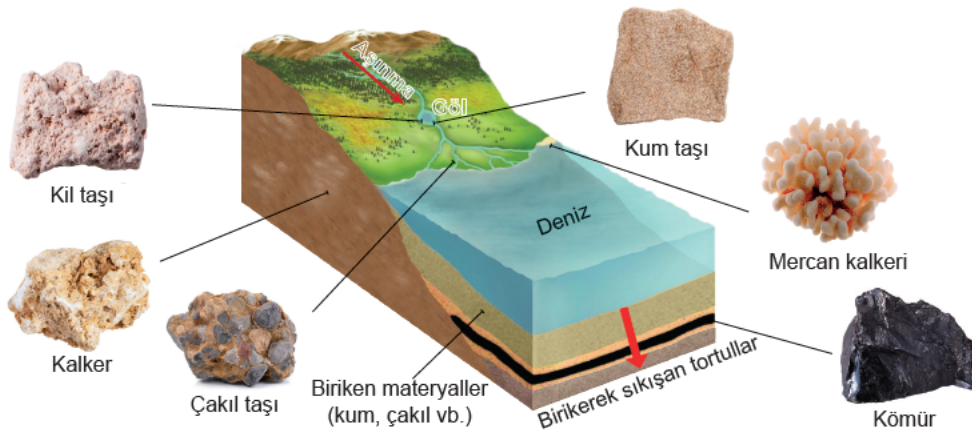
4 Aşağıda dört farklı kayaç türünün özellikleri verilmiştir.

- I. Bitki ve hayvan gibi canlı kalıntılarının çukur yerlerde, havasız bir ortamda çökmesi ve birikmesiyle oluşan kayaçlardır.
- II. Magmadaki erimiş ve kızgın maddelerin yerin derinliklerinde soğumasıyla oluşur.
- III. Akarsu, rüzgâr ve buzul gibi dış kuvvetlerce kopartılan kırıntıların yeryüzünün çukur yerlerinde çökmesi ile oluşan kayaçlardır.
- IV. Su içerisindeki maddelerin çöküp birikmesiyle oluşan kayaçlardır.

Bu kayaçlar aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	Organik tortul	İç püskürük	Fiziksel tortul	Kimyasal tortul
B)	İç püskürük	Fiziksel tortul	Kimyasal tortul	Organik tortul
C)	Fiziksel tortul	Kimyasal tortul	İç püskürük	Organik tortul
D)	Organik tortul	Fiziksel tortul	Kimyasal tortul	İç püskürük
E)	İç püskürük	Organik tortul	Fiziksel tortul	Kimyasal tortul

5 Aşağıda tortul kayaçların görselleri verilmiştir.

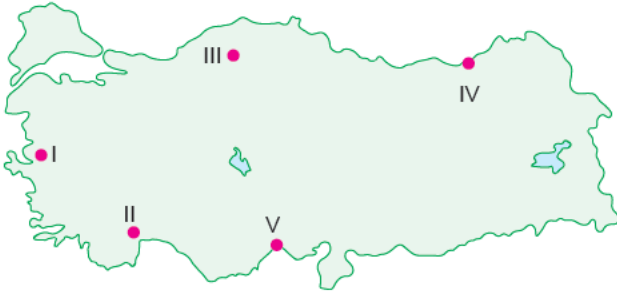
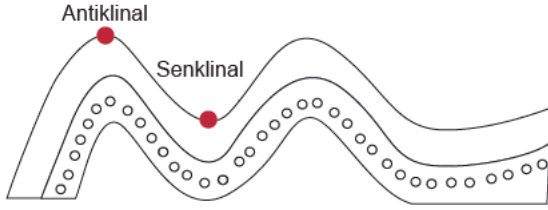
Buna göre aşağıdakilerden hangisi tortul kayaçlar ile ilgili doğru bir bilgidir?

- A) Magmanın soğuması sonucu oluşmuş olan kayaçlardır.
- B) İçerisinde fosil bulunma olasılığı yüksek olan kayaçlardır.
- C) İç kuvvetler tarafından aşındırılan malzemenin belirli alanlarda birikmesi sonucunda oluşmuş kayaçlardır.
- D) Yüksek sıcaklık ve basınç altında oluşmuş kayaçlardır.
- E) Bu kayaçların oluşum süreci diğer kayaçlara göre daha uzundur.

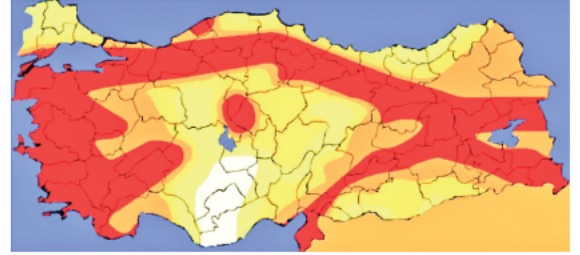
- 1 Orojenezin etkili olduğu yerlerde esnek olan tortul tabakaların kıvrılıp yükselmesiyle kıvrım dağları oluşur. Kıvrılan tabakaların yükselen kubbe şeklindeki kısımlarına antiklinal, çukurlaştığı kısımlarına da senklinal denir.

Harita üzerinde numaralandırılmış yerlerin hangisinde antiklinal ve senklinal oluşumu görülmaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

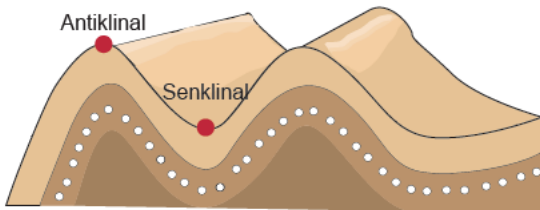
- 2 Türkiye'de yeryüzünün şekillenmesi açısından iç kuvvetler önemli bir etkiye sahiptir. Ülkemizin sürekli hareket halinde olan Avrasya, Afrika ve Arabistan levhalarının karşılaşma noktasında yer alması da bu etkiyi arttırmaktadır. Levhaların etkisiyle sıkışan Anadolu kütlesi zayıf alanlarından kırılmakta ve buralarda oluşan fay hatları ile deprem riski artmaktadır.

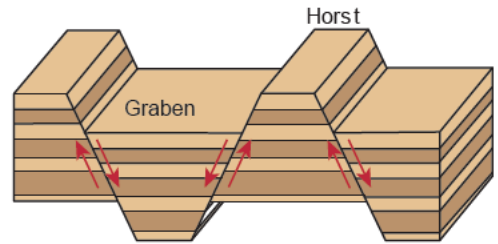
Yukarıda verilen haritada fay hatlarının dağılışı göz önüne alındığında Türkiye ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Kırık dağlar geniş yer tutar.
B) Yer altı suları bakımından zengin potansiyele sahiptir.
C) Masif araziler geniş yer tutar.
D) Obruk ve polye gibi karstik alanlar geniş yer tutar.
E) Sıcak su potansiyeli yüksektir.

- 3 Dış kuvvetler tarafından aşındırılan malzemeler; deniz, göl vb. su kütlelerinin tabanlarında birikerek binlerce metre kalınlığında tortul tabakalar oluşturur. Biriken ve sertlik dereceleri birbirinden farklı olan tortul tabakalar, levhaların yaklaşması sonucu yan basınçlara uğrar. Buna bağlı olarak da kıvrım ve kırık dağları oluşur. Esnek olan tortul tabakaların kıvrılıp yükselmesiyle kıvrım dağları oluşur. Esnekliğini yitirmiş sert yapıdaki tortul tabakalar yan basınçlara uğradıklarında kırılmaya başlar.

Kıvrım Dağ Oluşumu

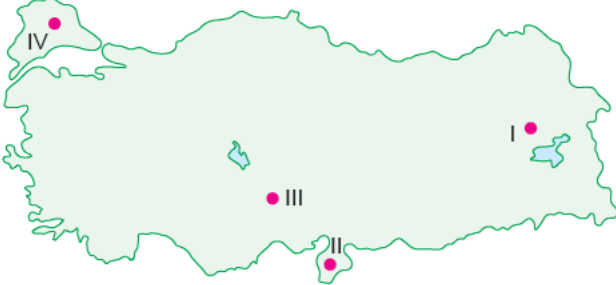
Kırık Dağ Oluşumu

Buna göre aşağıda verilen dağlardan hangileri bu dağlara örnek olarak gösterilebilir?

	Kıvrım Dağ	Kırık Dağ
A)	Aydın Dağı	Bozdağ
B)	Madra Dağı	Toros Dağları
C)	Canik Dağı	Kaz Dağı
D)	Yunt Dağı	Köroğlu Dağı
E)	Menteşe Dağı	Küre Dağı

- 4 Dünya'nın iç kısmında akışkan halde bulunan magma'nın yer kabuğundaki çatlak, yarık veya kırık hatlarından yeryüzüne çıkmasına volkanizma denir. Türkiye volkanik faaliyetler sonucu oluşmuş çeşitli yeryüzü şekillerine sahiptir.

Buna göre harita üzerinde işaretli yerlerden hangilerinde volkanik faaliyetler sonucu oluşmuş yeryüzü şekillerine rastlanır?

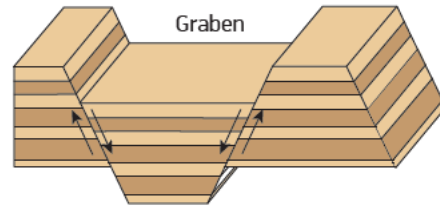
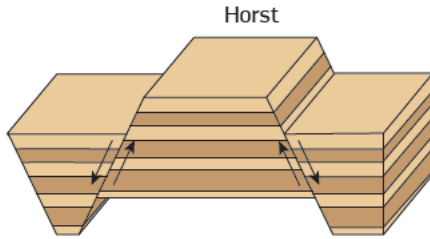
- A) Yalnız I   B) II ve III   C) I, II, III ve IV
D) I ve III   E) I ve IV

- 5 Akarsular tarafından derince yarılmış çevresine göre yüksekte kalan geniş düzlüklere plato denir. Ülkemizde platolar geniş yer kaplar ve yükselti ortalamaları fazladır. Platolarımızın yükseltileri İç Anadolu Bölgesi'nde 1000 metre, Doğu Anadolu Bölgesi'nde ise 2000 metreleri bulmaktadır.

Buna göre bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kıvrılma sonucu oluşan dağların ülke genelinde fazla olması
B) Epirojenez sonucu Türkiye'nin III. Jeolojik Zaman'da toptan yükselmesi
C) Buzul aşınım ve birikim faaliyetlerinin etkisinde kalması
D) Akarsuların biriktirme faaliyetlerinin fazla olması
E) Dağların genel olarak doğu – batı şeklinde uzanış göstermesi

- 6 Esnekliğini kaybetmiş sert kütleler, kıta hareketleri sırasında kıvrılmayıp kırılırlar. Kırılma sonucu yükselen kısma horst, alçalan kısma graben denir.

Buna göre ülkemizde yukarıda verilen yer şeklinin yaygın olarak görüldüğü yerlerle ilgili olarak;

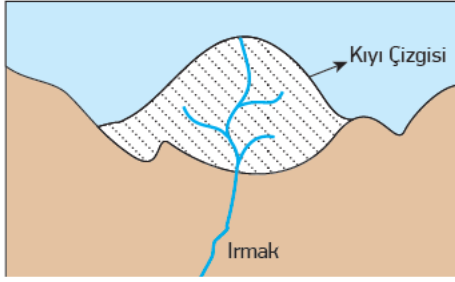
- I. Volkanik dağlar geniş yer tutar.
II. Çöküntü ovalar geniş yer tutar.
III. Sıcak su kaynakları bakımından zengindir.
IV. Depremler sık görülür.
V. Fay kaynakları fazladır.

hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I   B) I ve III   C) III, IV ve V   D) II, III, IV ve V   E) I, IV ve V

1

Deltalar, akarsuların meydana getirdiği en önemli biriktirme şekillerinden biridir. Şekillenmesinde kıyı akıntıları ve dalgaların etkili olduğu deltalar akarsuların döküldüğü yerlerde taşınan malzemenin birikmesi sonucu oluşur.

Delta oluşumunda;

- I. Akarsuyun bol miktarda alüvyon taşıması
- II. Kıta derinliğinin az olması
- III. Kıta sahanlığının geniş olması
- IV. Kıyıda gelgit olayının etkili olması

hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II, III ve IV
- D) Yalnız IV
- E) I, II ve III

2 Aşağıda üç ayrı yeryüzü şeklinin görseli verilmiştir.

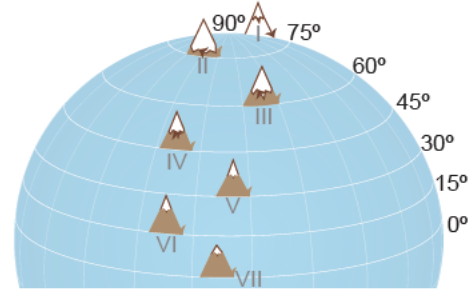

Buna göre bu şekillerin yaygın olduğu yörelerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kolay çözünebilen kayaların bulunduğu arazilerdir.
- B) Her mevsim yağışlı yerlerde görülür.
- C) Kurak ve yarı kurak iklim etkilidir.
- D) Buzullar oluşumunda etkili olan dış kuvvettir.
- E) Fiziksel aşındırma fazladır.

3

Yıl içerisinde erimeden kalan karlara kalıcı kar (toktağan), bunlara deniz seviyesinden itibaren ulaşabildiğimiz yükseltiye ise kalıcı kar sınırı adı verilir. Aşağıdaki görselde bazı dağların kalıcı kar sınırları gösterilmiştir.

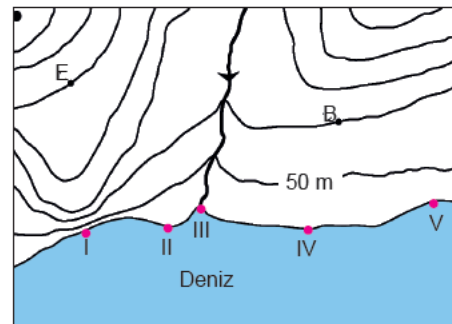
- I. Kutuplar
- II. Grönland Dağları – 550 m
- III. Urallar – 1050 m
- IV. Alpler – 2050 m
- V. Kaçkarlar – 3000 m
- VI. Himalayalar – 4300 m
- VII. Usanbaras Dağı – 5300 m

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Kalıcı kar sınırının en yüksek olduğu yer Ekvator'dur.
- B) Kaçkarlar'daki kalıcı kar sınırı 2000 metreden yüksektir.
- C) Urallarda kalıcı kar sınırı 1050 metreden başlar.
- D) Ekvator'dan kutuplara doğru kalıcı kar sınırı deniz seviyesine inmektedir.
- E) Alplerdeki kalıcı kar sınırı Himalayalara göre deniz seviyesinden daha yüksektir.

4

Aşağıda bir bölgenin izohips yöntemiyle çizilmiş topoğrafya haritası verilmiştir.

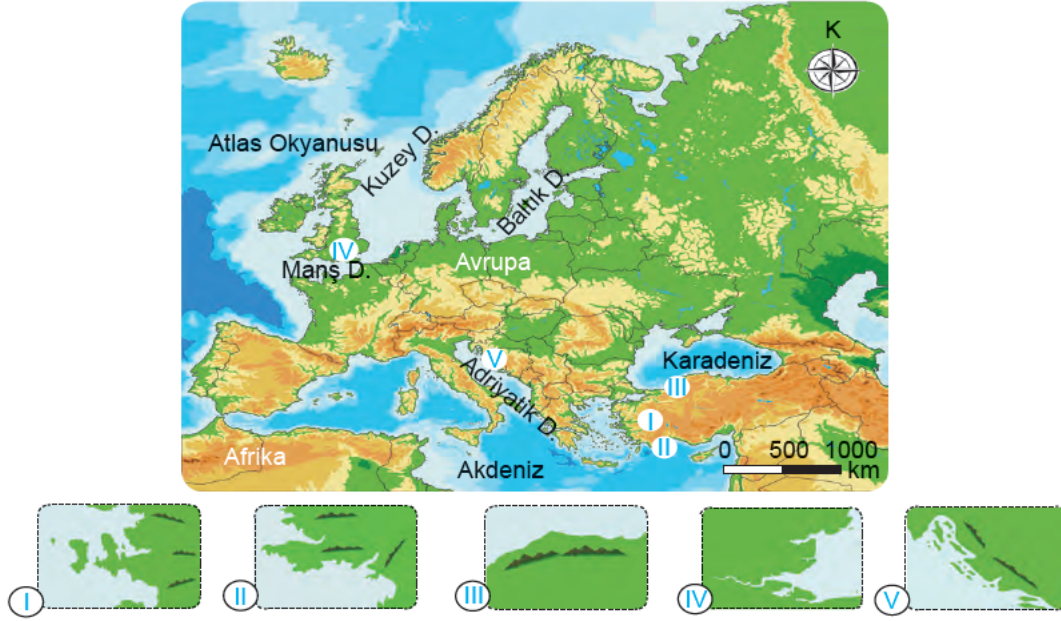

Haritada numaralandırılarak gösterilen alanların hangisinde dalga aşınım şekillerine fazla rastlanır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

5

Yukarıda numaralarla gösterilen kıyı tipleri aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III	IV	V
A)	Enine	Ria	Haliçli	Dalmaçya	Boyuna
B)	Haliçli	Dalmaçya	Ria	Boyuna	Enine
C)	Enine	Ria	Boyuna	Haliçli	Dalmaçya
D)	Ria	Boyuna	Haliçli	Enine	Dalmaçya
E)	Boyuna	Haliçli	Enine	Dalmaçya	Ria

6 Aşağıda aşındırma ve biriktirme sonucu oluşan yeryüzü şekilleri ve bunlara etki eden kuvvetler verilmiştir.

	Aşındırma	Biriktirme	Etkili olan kuvvet	Oluşan yeryüzü şekli
I.		✓	.....	Delta
II.	✓		Rüzgâr	.....
III.		✓	.....	Sarkıt
IV.	✓		Dalga	.....
V.	✓		.....	Hörgüçkaya

Yukarıda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangileri getirilebilir?

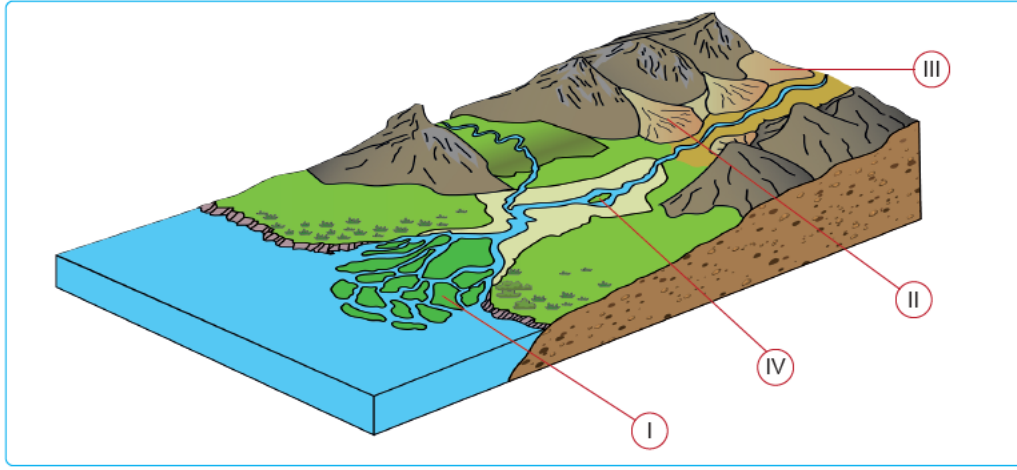
	I	II	III	IV	V
A)	Akarsu	Mantarkaya	Karstik	Falez	Buzul
B)	Karstik	Falez	Akarsu	Mantarkaya	Buzul
C)	Buzul	Traverten	Karstik	Menderes	Akarsu
D)	Dalga	Obruk	Buzul	Tafoni	Rüzgâr
E)	Rüzgâr	Dolin	Akarsu	Taraça	Dalga

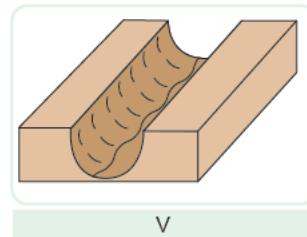
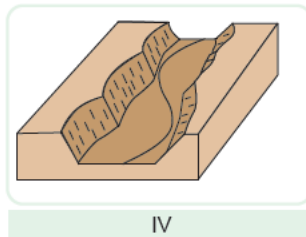
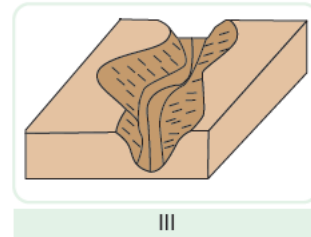
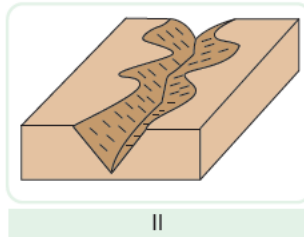
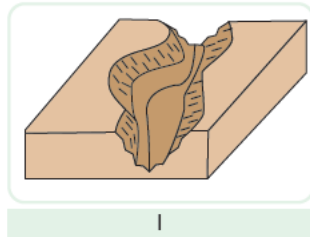
- 1 Dış kuvvetler yeryüzünün şekillenmesinde etkin rol oynar. Yeryüzünde dış kuvvetler içerisinde en geniş etki alanına akarsular sahiptir. Akarsular; yataklarını geriye, yana, derine doğru aşındırır ve aşındırdığı malzemeleri uygun ortamlarda biriktirerek yeryüzünü şekillendirir.

Aşağıdaki görselde akarsuların oluşturduğu bazı yer şekilleri numaralandırılarak gösterilmiştir.

Buna göre numaralı alanlar ile ilgili olarak aşağıda verilen yorumlardan hangisi yanlıştır?

- A) I numara ile gösterilen yerde akarsu birikim şekillerinden olan delta yer alır.
 B) II numaralı yerde akarsuyun eğiminin azalmasına bağlı olarak birikinti konisi oluşmuştur.
 C) III numaralı yerde dağ eteği ovası oluşmuştur.
 D) IV numaralı yer akarsuyun aşındırma gücünün fazla olduğu yerdir.
 E) IV numaralı yerde ırmak adası oluşmuştur.
- 2 Akarsuyun geçtiği sahanın eğimine, debisine ve jeolojik yapıyı oluşturan kayanın aşınmaya karşı gösterdiği dirence göre vadi şekilleri oluşur.

Yukarıda verilenlerden hangileri akarsuyun sürekli derine aşındırmasıyla oluşan ve hidroelektrik potansiyelin en yüksek olduğu vadi şeklidir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3

İZMİR’DE BİR DÜDEN DAHA OLUŞTU

İzmir’de üç gün aralıksız devam eden yağışlarda metrekareye toplam 250 kilogram civarında yağmur düştü. En fazla yağış düşen bölgelerden birisi de Menderes ilçesi oldu. Rekor yağış sonrasında bölgede dikkat çeken doğa olayları da yaşandı. Menderes’in kırsal Karakuyu Mahallesi’ndeki tarım arazilerinde biriken yağmur sularının etkisiyle yer altındaki çatlaklar ortaya çıktı. Yağmur sularının bu çatlaklardan yer altına şelale şeklinde akmaya başlaması ise ilginç bir görüntü oluşturdu. Düden olarak bilinen bu oluşum herkesin ilgisini çekti. Yumuşak arazide yer altına akan suyun azalmasıyla oluşan düden vatandaşları hayrete düşürdü.

Buna göre düdenin oluşumu ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Kalkerli arazide erime ile oluşan daire biçimli çukurlar şeklinde meydana geldiği
- B) Kalsiyum ve karbonatça zengin suların mağara tavanında sızmasıyla meydana geldiği
- C) Topraktaki kirecin, suyun akışı doğrultusunda basamaklar haline gelmesiyle oluştuğu
- D) Mağara tavanlarının çökmesiyle meydana geldiği
- E) Masif arazilerinin çökmesiyle meydana geldiği

- 4 Yeryüzünde dış kuvvetler içerisinde en geniş etki alanına sahip olan akarsular özellikle Ekvatorial ve Orta kuşakta etkili olmaktadır. Akarsular; yataklarını geriye, yana, derine doğru aşındırır ve aşındırdığı malzemeleri uygun ortamlarda biriktirerek yeryüzünü şekillendirir. Bu yolla yeryüzünün şekillendiği arazilere akarsu topoğrafyası denir.

Buna göre aşağıda verilen yer şekillerinden hangisinin oluşumunda akarsuların yatak eğimlerinin fazla olması etkili olmuştur?

1

Haritada gösterilen Türkiye'nin delta ovaları ile ilgili;

- I. Alüvyal topraklar yaygın olarak görülür.
- II. Mineral bakımdan zengin tabakalardan oluşur.
- III. Kıyı derinliğinin fazla olduğu alanlarda yaygındır.
- IV. Kıyıda güçlü dalga ve akıntılar vardır.

yukarıdakilerden hangileri söylenebilir?

- A) I ve II   B) Yalnız II   C) I, II ve III   D) Yalnız IV   E) II ve IV

- 2 Türkiye'de oldukça geniş bir alan kaplayan platolar deniz seviyesine yakın yerlerden başlayıp çok yüksek alanlara kadar görülebilir. Aşağıdaki haritada Türkiye'nin platoları gösterilmiştir.

Türkiye'nin platoları ile ilgili;

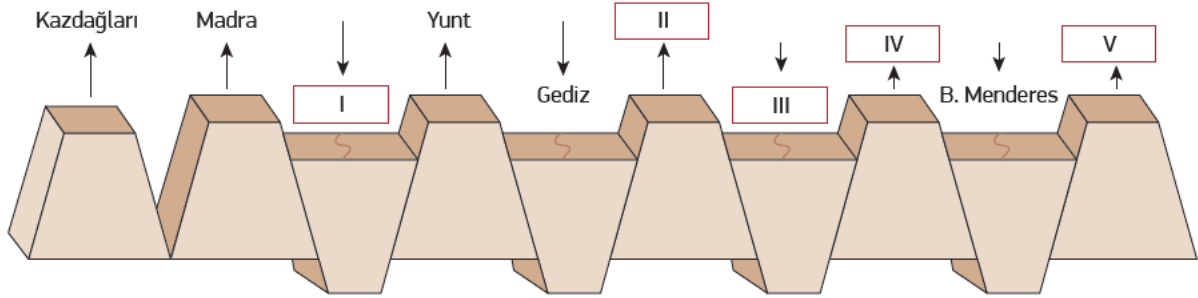
- I. Üzerlerinde daha çok tahıl tarımı ve hayvancılık faaliyetleri yapılır.
- II. Platoların büyük çoğunluğu iç kesimlerde yer alır.
- III. Erzurum – Kars ve Ardahan platoları Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alır.
- IV. Haymana ve Cihanbeyli platolarının yapısı karstiktir.

yukarıdakilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) I, II ve III   C) Yalnız IV   D) III ve IV   E) Yalnız II

- 3 Esnekliğini yitirmiş sert yapıdaki tortul tabakalar yan basınçlara uğradıklarında kırılmaya uğrar ve kırık dağlar oluşur. Kırılma sonucu tabakaların dikey yönde yer değiştirmesiyle oluşan yükseltilere horst, alçalan kısımlara da graben denir. Aşağıda Ege Bölgesi'nde oluşan horst - graben hattındaki ovalar ve dağlar gösterilmiştir.

Yukarıdaki numaralı alanlara aşağıdakilerden hangileri getirilmelidir?

	I	II	III	IV	V
A)	Küçük Menderes	Bakırçay	Aydın Dağları	Menteşe Dağı	Bozdağlar
B)	Aydın Dağları	Menteşe Dağı	Bozdağlar	Bakırçay	Küçük Menderes
C)	Bozdağlar	Bakırçay	Menteşe Dağı	Küçük Menderes	Aydın Dağları
D)	Bakırçay	Bozdağlar	Küçük Menderes	Aydın Dağları	Menteşe Dağı
E)	Küçük Menderes	Bozdağlar	Bakırçay	Menteşe Dağı	Aydın Dağı

- 4 Aşağıdaki haritada Türkiye'nin başlıca dağları numaralandırılarak verilmiştir.

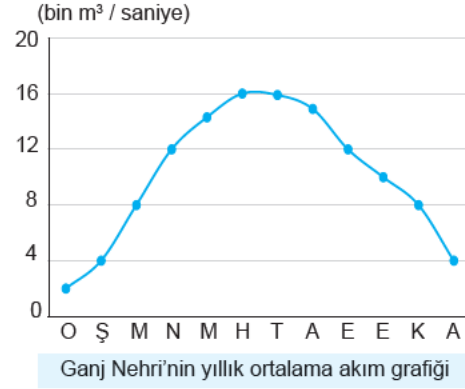
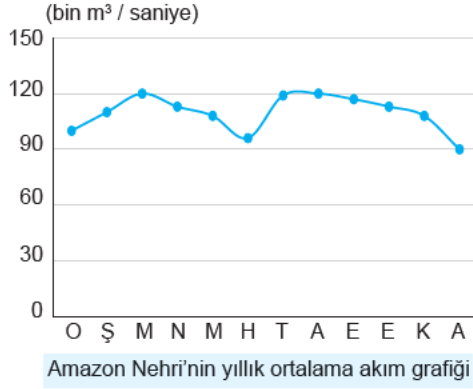
Buna göre bu dağların oluşum şekli aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	Kırık Dağ	Kıvrım Dağ	Volkanik Dağ
A)	11 - 12	1 - 4 - 5 - 9	2 - 3 - 6 - 7 - 8 - 10
B)	1 - 4 - 8	2 - 7 - 9 - 11	3 - 5 - 6 - 10
C)	3 - 5 - 11	1 - 7	2 - 4 - 6 - 8 - 10 - 12
D)	4 - 12	2 - 7 - 8 - 11	1 - 3 - 5 - 6 - 9 - 10
E)	3 - 4 - 7 - 8	1 - 5 - 11	6 - 9 - 10 - 12

1

Yukarıdaki grafiklerde Amazon ve Ganj nehirlerinin yıllık ortalama akım grafiği verilmiştir.

	D	Y
◆ Ganj Nehri düzensiz rejime sahiptir.		✓
◆ Amazon Nehri'nin akımı haziran ayında azalmıştır.	✓	
◆ Ganj Nehri'nin haziran ve temmuz aylarında akımının artma sebebi kar yağışlarıdır.		✓
◆ Amazon Nehri düzenli rejime sahiptir.	✓	
◆ Amazon Nehri yıl içinde fazla değişkenlik göstermemiştir.		✓

Grafiklere göre tablodaki cümleleri doğru (D) veya yanlış (Y) olarak işaretleyen Hatice kaç tanesini uygun sütuna yerleştirmiştir?

A) 1

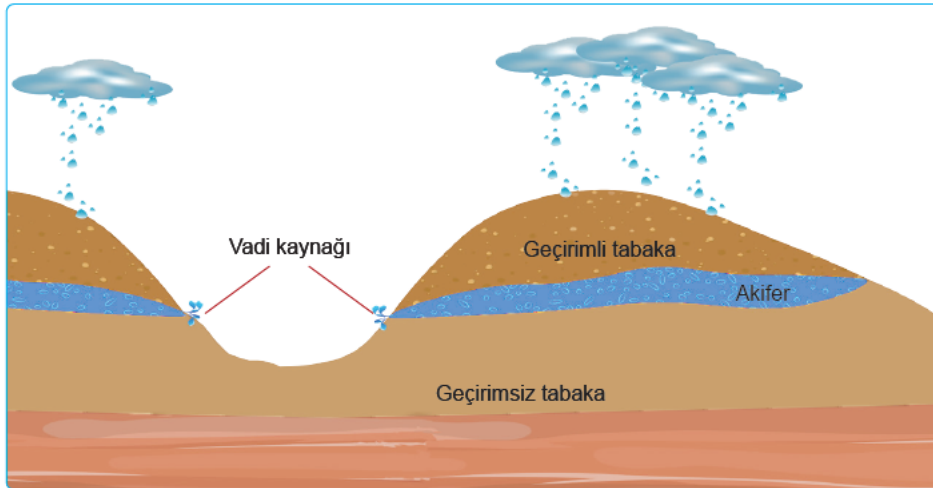
B) 2

C) 3

D) 4

E) 5

2 Yer altı sularının yeryüzüne çıktığı yerlere kaynak denir. Kaynaklar; sularının sıcaklığına, kimyasal bileşenlerine ve yeryüzüne çıkış tarzlarına göre farklılık gösterir.

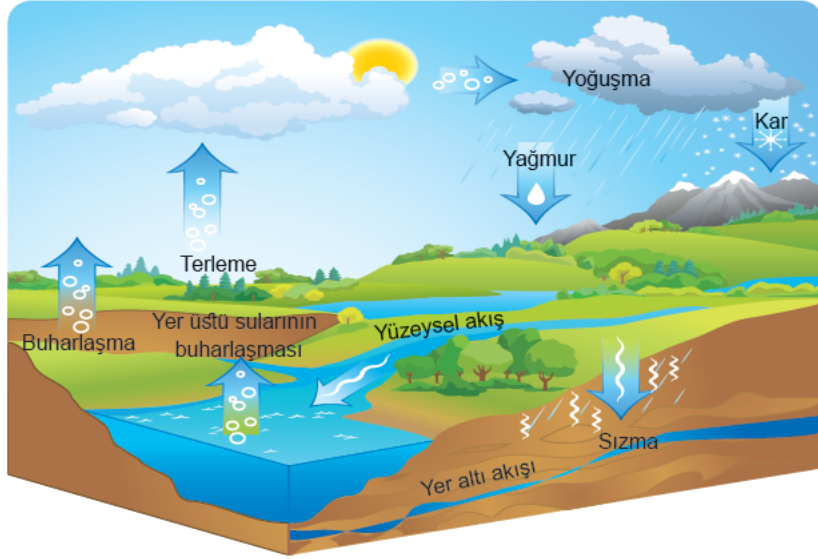

Yukarıdaki görselde gösterilen kaynak tipiyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Tarım alanlarında sulama amaçlı kullanılır.
- B) Kolay çözünebilen kayaların yaygın olduğu arazilerde görülür.
- C) Yağışın azaldığı dönemlerde su miktarı azalır.
- D) İçme ve kullanma suyu olarak yararlanılır.
- E) Yağış miktarının fazla olduğu dönemlerde kaynaktan çıkan su miktarı artar.

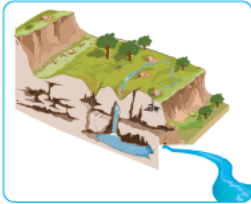
- 3 Su, canlılar için vazgeçilmez bir kaynaktır. Okyanuslar, denizler, göller, barajlar, bataklıklar, yer altı ve yer üstü suları dünyadaki başlıca su kaynaklarıdır. Bu su kaynaklarının yeryüzü, yer altı ve atmosfer arasındaki dönüşüm hareketine su döngüsü denir.

Yukarıda verilen görsele göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Suların buharlaşarak yükselmesi sonucunda yağışlar meydana gelir.
- B) Yeryüzüne düşen yağışlar toprak altına sızarak yer altı sularını oluşturur.
- C) Su döngüsünün başlangıcı dağlık bölgelerdir.
- D) Yoğunlaşan bulutlar yüksek yerlere kar bırakırken, alçak yerlere yağmur bırakır.
- E) Kar ve yağmur suları yer üstü sularını meydana getirir.

4

I. Kolay çözülebilen kayaların yaygın olduğu arazilerde yer altındaki mağaraların içerisinde suların birikmesiyle ve bu suların mağara ağızlarından yüzeye çıkmasıyla oluşan kaynaktır.

II. İki geçirimsiz tabaka arasındaki geçirimli tabakada birikmiş olan suların sondaj yardımıyla yeryüzüne çıkması sonucu oluşmuştur.

Yukarıda özellikleri belirtilen kaynak türleri aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II
A)	Vadi kaynağı	Fay kaynağı
B)	Yamaç kaynağı	Artezyen kaynağı
C)	Fay kaynağı	Gayzer kaynağı
D)	Karstik kaynağı	Artezyen kaynağı
E)	Gayzer kaynağı	Yamaç kaynağı

Yeryüzündeki Sular

5

“Soğuk havaların kendini iyice hissettirdiği aralık ayında sıcak bir banyo sadece insanların değil maymunların bile keyfini yerine getiriyor. Genellikle tropik ormanlarda, dallardan dallara atlamasıyla bilinen bu hareketli hayvanlar, artık yaptıkları sıcak su keyfiyle gündemde. Japonya’nın Yamuuchi kentinde doğal parkın sakinleri, sıcak su kaynağının içinden hiç çıkmak istemiyor. Kar maymunu olarak da adlandırılan bu maymunlar tropik kuzenlerinden oldukça farklı. Termal suların tadını çıkaran kar maymunlarının keyfi fotoğraflardan da görülüyor. Maymunların yüzlerinde kaplıcaya giren insanların yüzündeki gibi sıcak suyun verdiği gevşeme ve rahatlık izi görülüyor...”

Buna göre Japon kar maymunlarının sıcak su keyifleri ile ilgili yapılan internet haberine göre maymunların keyif yaptığı kaynak türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Karstik Kaynak

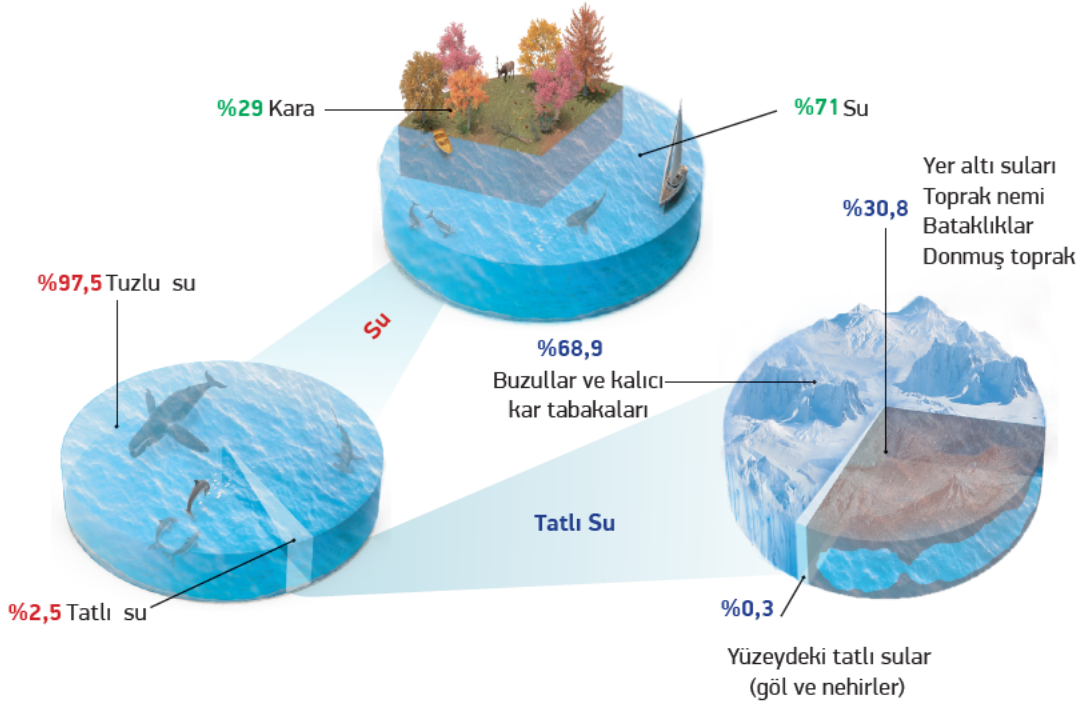
B) Fay Kaynağı

C) Artezyen Kaynağı

D) Vadi Kaynağı

E) Gayzer Kaynağı

6

Grafikler ile ilgili;

- Yüzeydeki tatlı suların oranı yer altındaki suların oranından azdır.
- Yeryüzündeki su kaynaklarının çoğunluğunu tuzlu sular oluşturur.
- Tatlı suların yarısından fazlasını buzullar ve kalıcı kar tabakaları meydana getirir.
- Suların yeryüzüne dağılışı dengeli bir şekilde olmuştur.

verilen yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II

B) II ve III

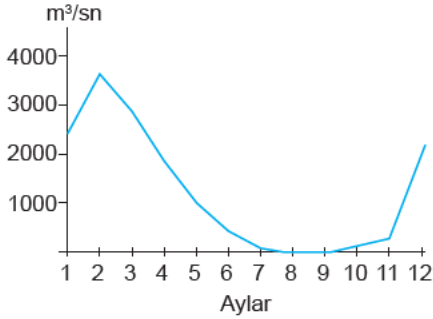
C) I, II ve III

D) II, III ve IV

E) I, III ve IV

- 1 Aşağıdaki grafikte, Türkiye'deki bir akarsuyun aylık ortalama akımı gösterilmiştir.

Bu grafikten yararlanarak aşağıdakilerden hangisiyle ilgili bilgi edinilemez?

- A) Akarsuyun rejimi
B) Delta ovası oluşturduğu
C) Taşıdığı yıllık ortalama su miktarı
D) Yaz mevsiminde kuruyup kurumadığı
E) Kar ve buz suları ile beslenip beslenmediği

- 2 Ülkemizde akarsu rejimleri, iklime ve yer şekillerine bağlı olarak farklılıklar gösterir.

Buna göre yukarıdaki akarsularımızın bol su taşıdıkları dönem hangi seçenekte doğru verilmiştir?

	I	II	III	IV	V
A)	Kış	Kış	Kış	İlkb.	Kış
B)	Yaz	Kış	Sonb.	Yaz	Sonb.
C)	Sonb.	Yaz	Kış	İlkb.	İlkb.
D)	Kış	Kış	İlkb.	Kış	Yaz
E)	Kış	Kış	Kış	Sonb.	Yaz

- 3 Üniversite ikinci sınıfta okuyan Sinem, yaz tatilinde ailesi ile birlikte İzlanda'ya tatile gitmiştir. İzlanda'da yer altındaki sıcak suların ve su buharının belirli aralıklarla fışkırması sonucu oluşan kaynakları görmüştür.

Türkiye'ye döndüğünde öğretmenine "Bu su kaynağı ülkemizde görülür mü?" sorusunu sormuştur.

Buna göre öğretmeni aşağıdakilerden hangisini söylerse doğru cevabı vermiş olur?

- A) Evet, bu kaynak fay kaynağıdır. Fay hatlarının çevresinde bu kaynaklara rastlanır.
B) Hayır, bu kaynak gayzer kaynağıdır. Ülkemizde aktif volkanik faaliyet olmadığı için bu kaynak görülmez.
C) Hayır, bu kaynağın oluşabilmesi için yer altındaki suyun sondayla fışkırarak çıkması sağlanmalıdır.
D) Evet, bu kaynak volkanik dağlarımızın çevresinde görülür.
E) Hayır, ülkemizde fay hatları pek fazla gelişmediği için bu kaynak görülmez.

4

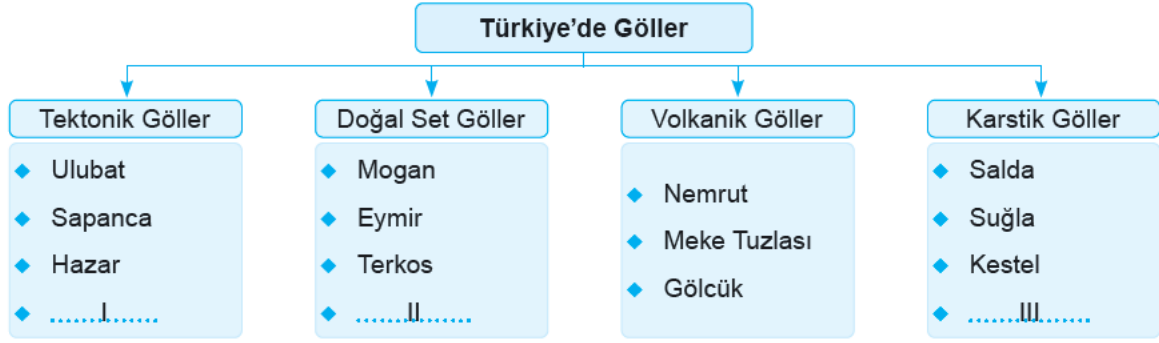
Yukarıda gösterilen su sporunun aşağıdaki vadilerden hangisinde yapılması daha doğru olur?

- A) B)
C) D)
E)

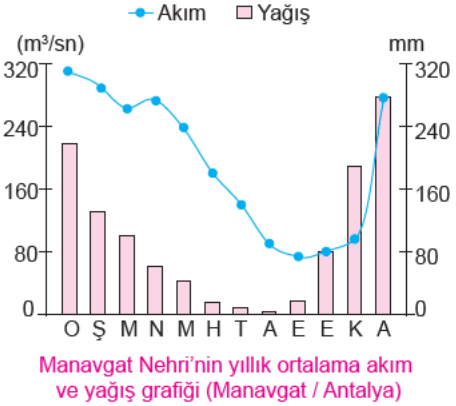
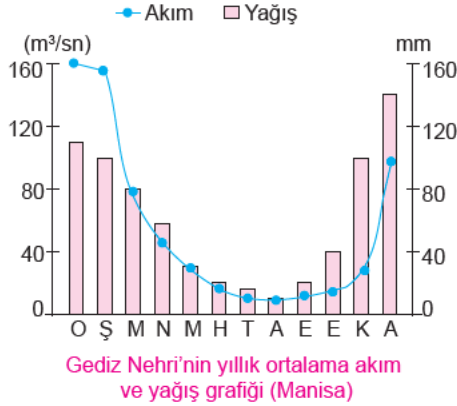
5

Yukarıdaki şemada numaralı alanlara yazılması gereken göller aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	Avlan	Kuş	Tortum
B)	Tortum	Elmalı	Kuş
C)	Kuş	Tortum	Timraş
D)	Avlan	Tortum	Kuş
E)	Kuş	Avlan	Tortum

6

Coğrafya Öğretmeni Adem, akıllı tahtada Gediz ve Manavgat nehirlerinin yıllık ortalama akım ve yağış grafiğini öğrencilere göstererek; "Bu grafiklerden hangi bilgilere ulaşılır?" sorusunu yöneltmiştir.

Öğrenciler aşağıdaki şekilde cevap vermişlerdir.

Ahmet: Gediz Nehri'nin akımının kışın arttığına, yazın azaldığına

Fatma: Manavgat Nehri'nin bulunduğu bölgede yaz yağışlarının az olduğuna

Ayşe: Gediz ve Manavgat nehirlerinin rejimlerinin düzenli olduğuna

Hasan: Manavgat Nehri'nin kar ve yağmur sularıyla beslendiğine

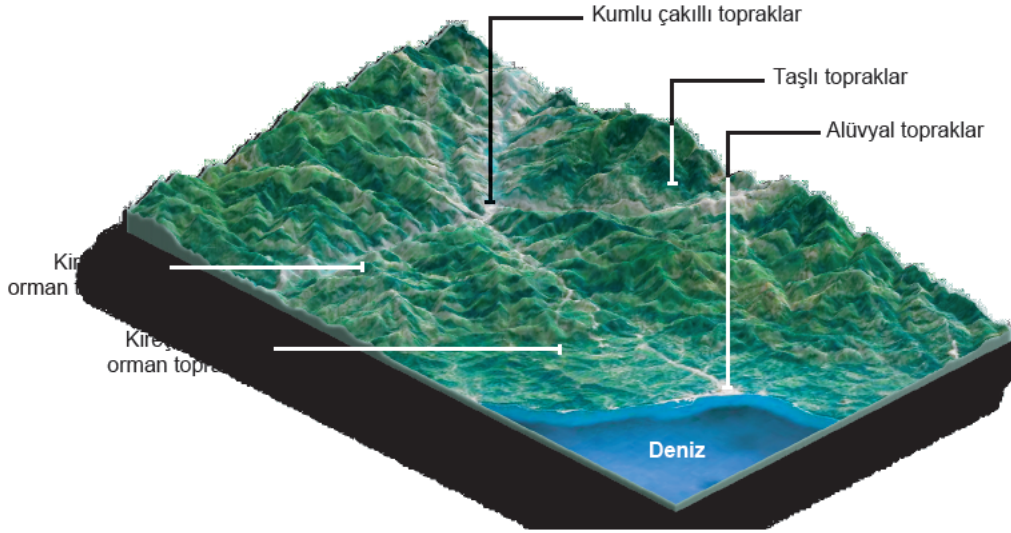
Büşra: Manavgat Nehri'nin yıllık ortalama yağışının Gediz Nehri'nden az olduğuna

Yukarıdaki öğrencilerden hangileri öğretmenin sorduğu soruya yanlış cevap vermiştir?

- A) Ahmet, Fatma   B) Ayşe, Hasan   C) Hasan, Büşra   D) Ahmet, Hasan   E) Ayşe, Büşra

- 1 Aşağıdaki görselde toprak türlerinin oluştuğu bir arazi verilmiştir.

Bu görsele göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Yükselti değiştikçe toprak türleri de değişmiştir.
- B) Alüvyal topraklar eğimin azaldığı yerde oluşmuştur.
- C) Oluşan toprakların hepsi mineral bakımından zengindir.
- D) Alüvyal topraklarda kimyasal ayrışma diğer topraklara göre daha fazladır.
- E) Denizden uzaklaştıkça toprak türlerinde değişim olmuştur.

- 2 Aşağıda dünya haritası üzerinde zonal toprakların bulunduğu alanlar numaralarla gösterilmiştir.

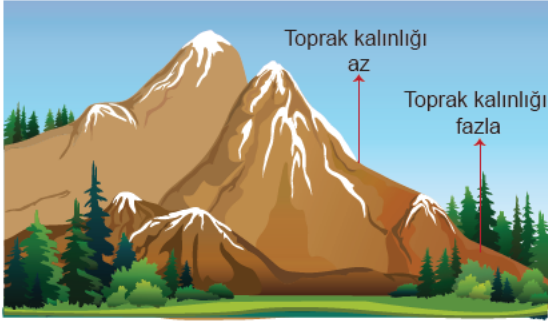

Yukarıdaki haritada numaralı alanlara yazılması gereken toprak türleri aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

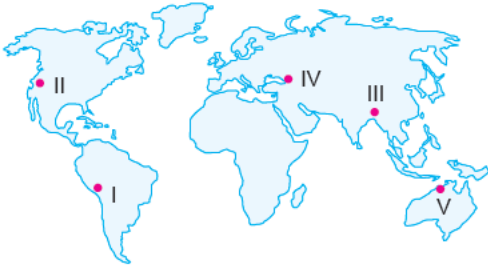
	1	2	3	4
A)	Podzol	Çöl	Laterit	Terra rossa
B)	Podzol	Laterit	Terra rossa	Çöl
C)	Laterit	Çöl	Podzol	Terra rossa
D)	Çöl	Podzol	Terra rossa	Laterit
E)	Terra rossa	Laterit	Podzol	Çöl

3

Eğimin fazla olduğu yerlerde ayrıışan malzemenin dış kuvvetler tarafından taşınması daha kolay olduğu için toprak ince bir yapıya sahiptir. Eğimin az olduğu yerlerde ise toprak daha kalın yapıdadır.

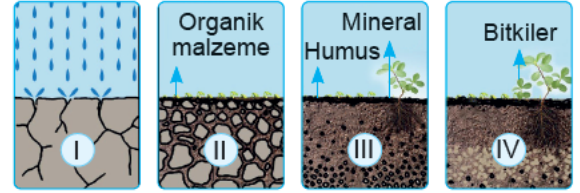
Buna göre yukarıda verilen dünya haritası üzerinde işaretli alanların hangisinde toprak kalınlığı daha fazladır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4

Toprak; yer kabuğunu oluşturan kayaların ayrışmasıyla oluşan, içinde çeşitli inorganik ve organik maddeler, canlı organizmalar, hava ve su bulunan yüzeysel örtüdür.

Aşağıda toprak oluşum aşamaları gösterilmiştir.

I. Ana kaya parçalanmaya başlar.

II. Organik materyal parçalanmayı kolaylaştırır.

III. Horizonlar belirir.

IV. Bitki örtüsü gelişir.

Yukarıdaki bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Toprağın farklı aşamalar sonucunda oluştuğuna
B) Yüzeyden derinlere doğru inildikçe farklı özelliklere sahip katların görüldüğüne
C) Toprak oluşumunda farklı etkenlerin rol oynadığına
D) Dış kuvvetlerin etkisiyle ana kayanın çakıl ve kum gibi parçacıklara ayrıştığına
E) İç kuvvetlerin organik malzemelerin parçalanmasını kolaylaştırdığına

5 Aşağıdaki görselde toprak oluşum sürecinde etkili olan faktörler verilmiştir.

İklim

Yeryüzü Şekilleri

Biyolojik Faktörler

Ana kaya

Zaman

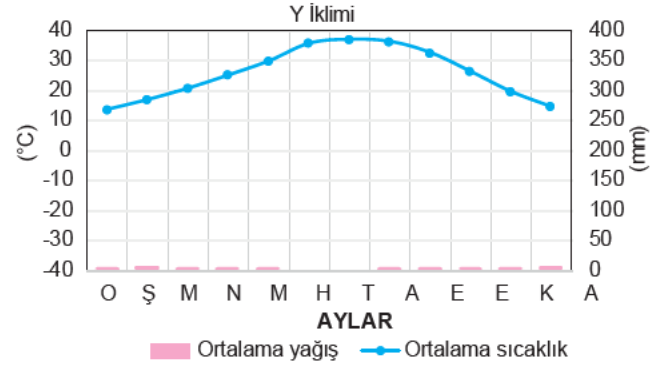
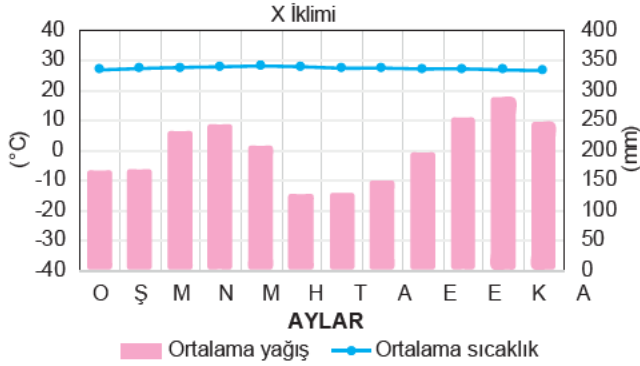
Buna göre aşağıdakilerden hangisi ana kayanın etkisi ile açıklanabilir?

- A) Toprağın belirli bir sürede meydana gelmesi
B) Kalkerli yapı üzerinde oluşan toprakların, granit ve kum taşı üzerinde oluşan toprağa göre daha fazla mineral içermesi
C) Bitkisel ve hayvansal canlıların atıklarının ve öldükten sonra kalıntılarının çürüyerek toprağa karışması
D) Düz alanlardaki toprak kalınlığının eğimli arazilere göre daha fazla olması
E) Yağışlı yerlerde toprak yüzeyindeki kireç ve tuzların alt katmanlara taşınması

- 6 Toprağın oluşumunu etkileyen en önemli faktör iklimdir. Sıcaklık ve yağış kayaçların fiziksel ve kimyasal parçalanmasını etkiler. Kurak ve yarı kurak iklimlerde toprak oluşumu yavaş gerçekleşir. Yağışın fazla olduğu nemli iklim bölgelerinde ise toprak oluşumu hızlıdır.

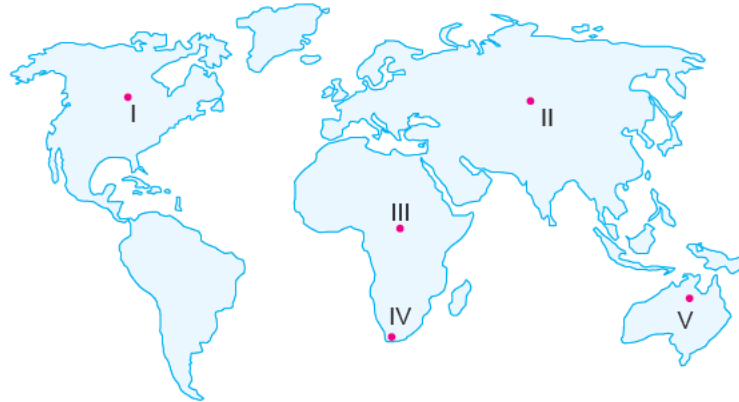
Aşağıda sıcaklık ve yağış özelliklerini gösteren iklim tiplerine ait grafikler verilmiştir.

Buna göre bu iklimlerde yaygın olan toprak türleri aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	X İklimi	Y İklimi
A)	Çernezyom	Podzol
B)	Laterit	Çöl toprağı
C)	Terra rossa	Kutup
D)	Laterit	Çernezyom
E)	Podzol	Çöl toprağı

- 7 Zonal toprakların dağılışı ile iklim tiplerinin dağılışı arasında benzerlik kurmak mümkündür. Örneğin; yazların sıcak ve kurak, kışların ılık ve yağışlı geçtiği maki bitki örtüsünün yaygın olduğu yerlerde terra rossa toprakları görülürken, sıcaklık ve yağışın fazla olduğu yerlerde geniş yapraklı ormanların altında laterit topraklar oluşur.

Haritada üzerinde numaralandırılarak gösterilen yerlerden hangilerinde terra rossa topraklar ve laterit toprakların yerleri doğru verilmiştir?

	Terra rossa	Laterit
A)	I	III
B)	II	V
C)	IV	I
D)	IV	III
E)	III	II

- 1 10 - 20 cm'lik bir toprak tabakasının oluşumu uzun bir süre alır. Bu yüzden toprağın değerinin bilinmesi ve onun korunması şarttır. Toprakların ve ormanların değerini bilemeyen ülkelerde toprak kaybının büyük zararları olmaktadır. Bu durum ülkenin ekonomik durumuna etki ederek fakirleşmesine, bazen de can ve mal kaybına sebep olan büyük felaketlere neden olmaktadır. Bugün ülkemizde de bu yönden büyük problemler var olup bu problemlerin zaman içinde çözülmesi gerekmektedir.

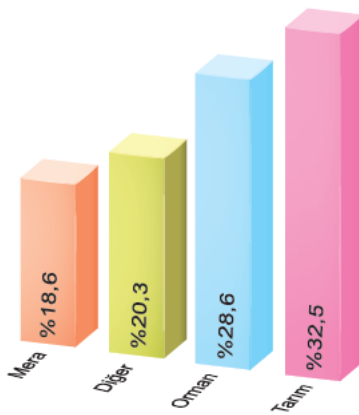
Buna göre Türkiye'de;

- I. Halkın kültür seviyesinin yükselmesi
- II. Barajlar ve su bentleri yapılarak aşırı su kaybının önlenmesi
- III. Tarımla uğraşan çiftçilerin eğitilmesi

toprakların korunması için alınacak tedbirler arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilebilir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) II ve III   D) Yalnız II   E) I, II ve III

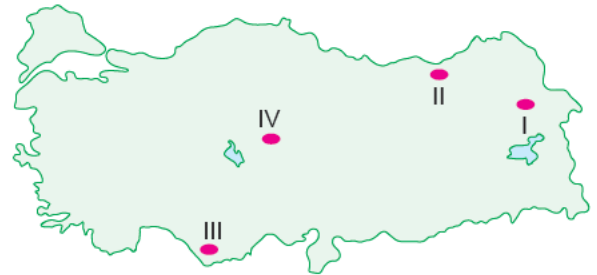
- 2 Türkiye'de topraklar; tarımsal üretim, sanayide ham madde ihtiyacının karşılanması, hayvancılık ve ormancılık gibi birçok faaliyet alanında kullanılmaktadır.

Yukarıda verilen bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Toprak kullanımında en büyük payın tarıma ayrıldığı
- B) Türkiye'nin farklı gelir kaynaklarına sahip olduğu
- C) Türkiye'nin tarım ülkesi olduğu
- D) Topraklarımızda hayvancılık faaliyetinin yapıldığı
- E) Verimli toprakların Akdeniz Bölgesi'nde yer aldığı

- 3 Aşağıdaki haritada numaralarla gösterilen yerlerde yaygın olarak görülen topraklarla ilgili bilgiler verilmiştir.

I. Bölge: Yazları yağışlı sert karasal iklim bölgelerinde uzun boylu çayırılar altında oluşan topraklardır.

II. Bölge: Dağlık alanlarda yaprak döken ağaçların oluşturduğu ormanlarda görülür. Humus bakımından zengin, verimli ve koyu olan bu topraklar tarım açısından oldukça elverişlidir.

III. Bölge: Akdeniz iklim bölgesinde kalkerli kayalar üzerinde oluşmuş topraklardır.

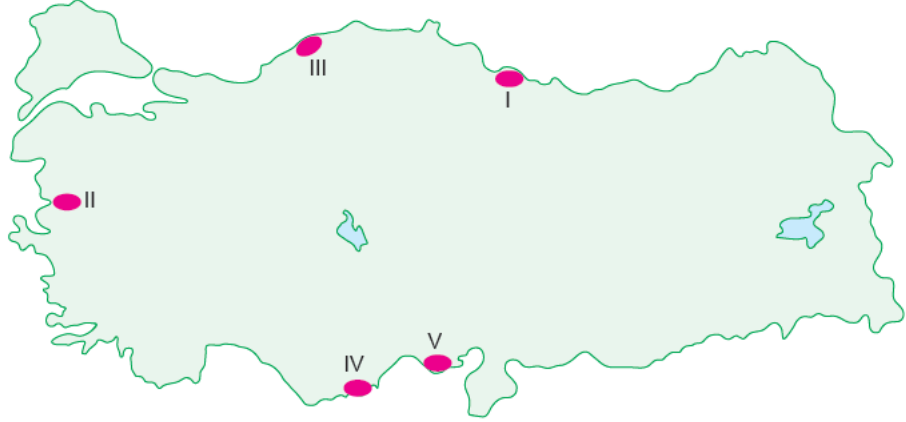
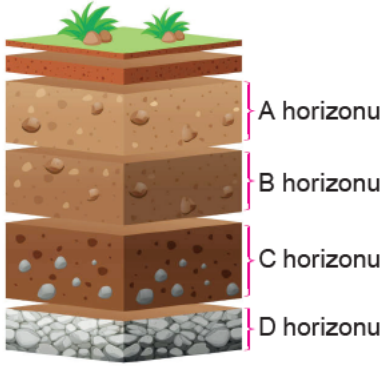
IV. Bölge: Bozkır bitki örtüsü altında 250 mm ile 400 mm yağış alan yerlerde oluşan topraklardır .

Buna göre aşağıdaki topraklardan hangisi hakkında bir bilgi verilmemiştir?

- A) Çernezyom   B) Terra rossa
C) Kahverengi orman toprakları   D) Podzol
E) Kahverengi bozkır toprağı

- 4 Azonal alanlardaki topraklar düzenli horizon yapısına sahip değildir. Zonal topraklar ise bütün horizonların bulunduğu topraklardır.

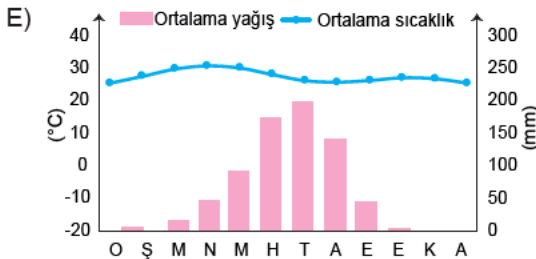
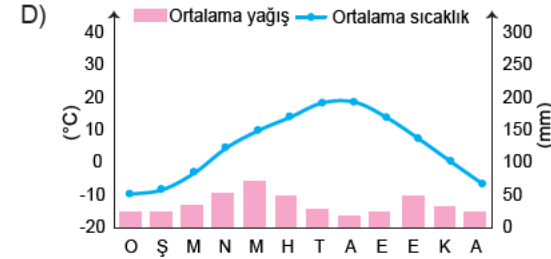
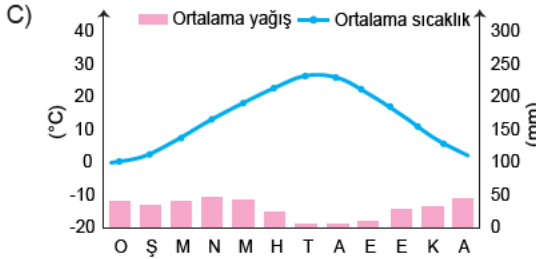
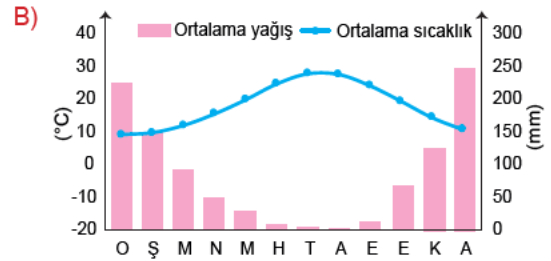
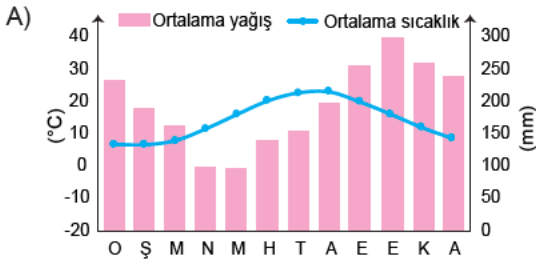

Buna göre haritada numaralandırılarak gösterilen yerlerden hangisinde bulunan topraklar düzenli horizon yapısına sahiptir?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

- 5 Kalkerli araziler üzerinde oluşan terra rossaların en önemli özelliği bileşiminde bulunan fazla miktardaki demir oksit sebebiyle kırmızı renkte olmasıdır. Türkiye'de maki bitki örtüsünün görüldüğü bölgelerde yaygındır.

Buna göre aşağıda verilen sıcaklık ve yağış grafiklerinden hangisinin görüldüğü alanlarda terra rossa topraklar yaygın olarak görülür?

- 1 Coğrafya Öğretmeni Mehmet, bir merkezin yıllık ortalama sıcaklık ve yağış grafiğini akıllı tahtada göstererek, “Bu merkezde yaygın olan doğal bitki örtüsü ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?” sorusunu öğrencilerine yöneltmiştir.

Öğrencilerden;

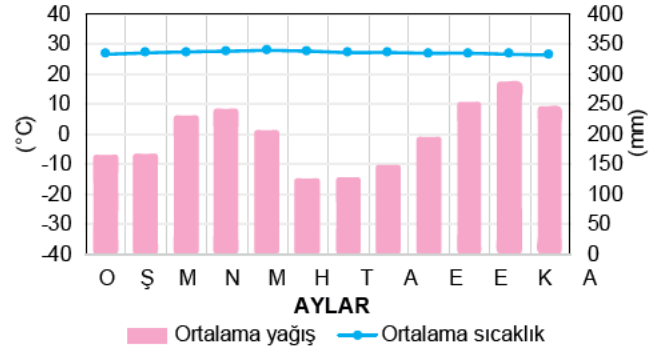
Fatma: Yıl boyunca yeşil kalabilen geniş yayvan yapraklı ağaçlar bulunur.

Ahmet: Ekvatorial iklim bölgesine ait bitki türüdür.

Hasan: Yıl boyu yağış isteği fazla olan bitkiler yetişir.

Ayşe: Soğuğa dayanıklı iğne yapraklı ağaçlar bulunur.

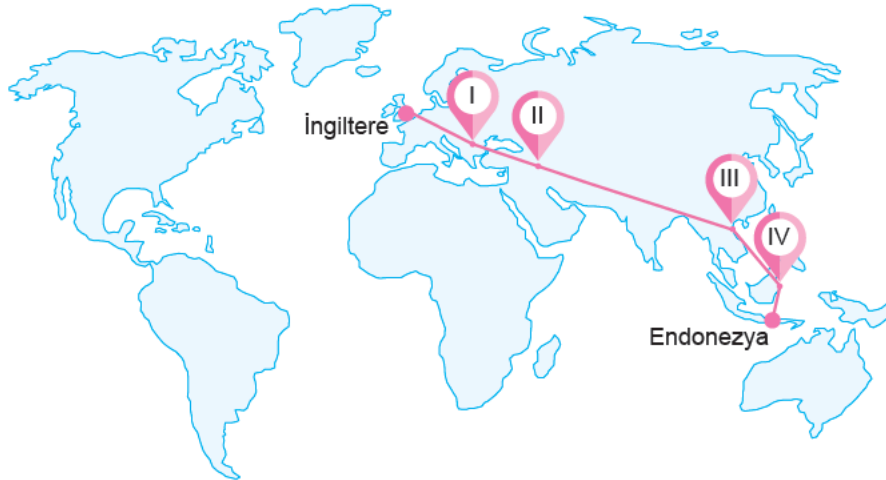
cevaplarını vermişlerdir.

Buna göre öğrencilerden hangileri öğretmenin sorusuna yanlış cevap vermiştir?

- A) Ahmet ve Fatma   B) Yalnız Ayşe   C) Hasan ve Ayşe   D) Ahmet ve Hasan   E) Yalnız Fatma

- 2 Endonezya'nın doğusundaki Maluku eyaletinde 6,5 büyüklüğünde deprem meydana gelmesinin ardından İngiltere Afet İdaresi bölgeye arama kurtarma ekibi göndermiştir.

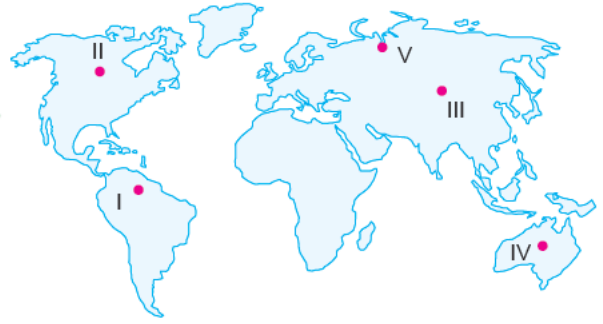
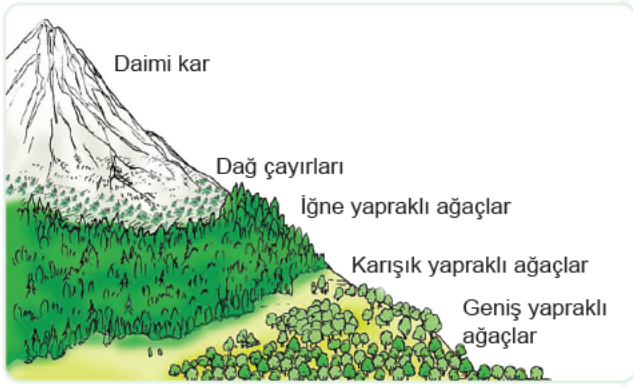
Bu ekip yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen güzergahı takip ederek Endonezya'ya gittiğinde hangi bitki türleriyle karşılaşmış oldukları söylenebilir?

	I	II	III	IV
A)	Savan	Kutup	Muson ormanları	Yağmur ormanları
B)	Çöl bitkisi	Yağmur ormanları	Maki	Step
C)	Kutup	Muson ormanları	Çöl bitkisi	Savan
D)	Maki	Muson ormanları	Tundra	Step
E)	Maki	Bozkır bitkisi	Muson ormanları	Yağmur ormanları

- 3 Yükseltinin artmasına bağlı olarak sıcaklığın azalması, bir dağ yamacı boyunca bitki örtüsünün farklı kuşaklar oluşmasına neden olmaktadır. Belirli bir yükseltiden sonra cılızlanan bitki örtüsü, ağaç yetişmesine elverişli olmayan yüksek alanlarda yerini ot topluluklarına bırakır ve ardından kalıcı kar sınırı başlar.

Aşağıda yükseltiye bağlı olarak bitki topluluklarının kuşaklara ayrıldığı gösterilmiştir.

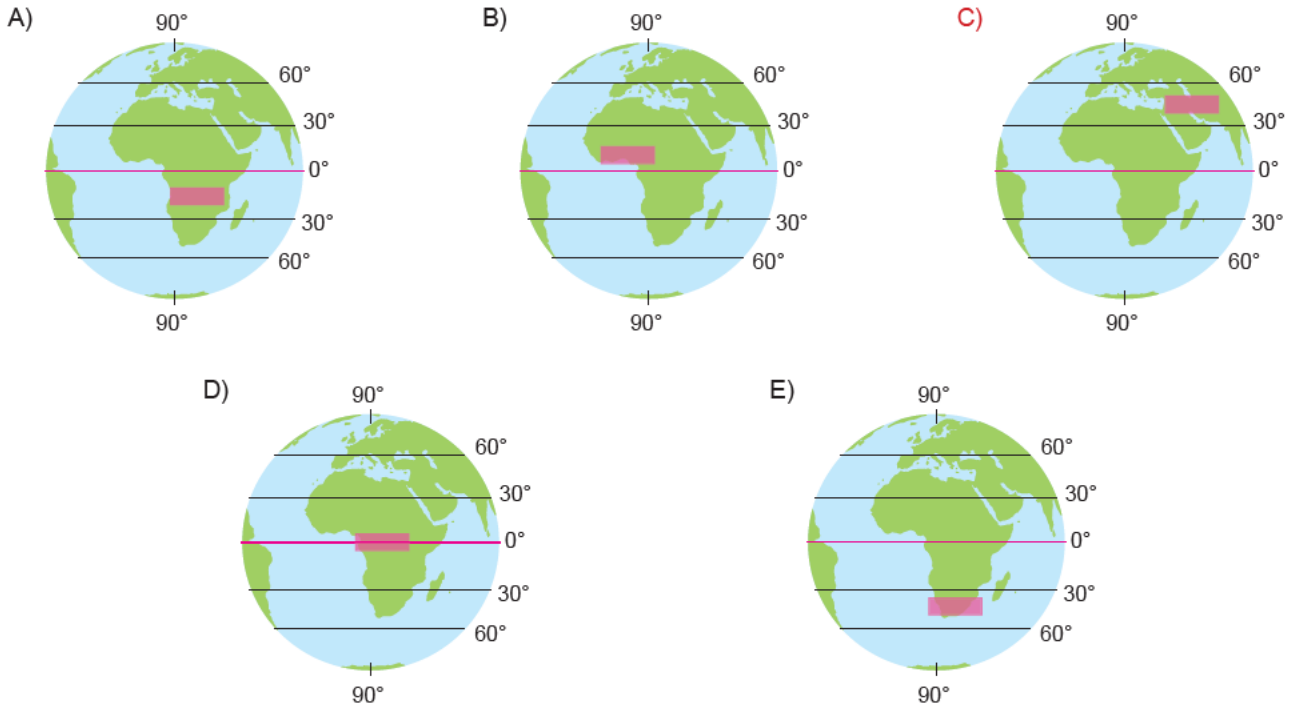

Yukarıda verilen bitki kuşağının dünya haritasındaki işaretli yerlerden hangisine ait olduğu söylenebilir?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

- 4 Bitki türleri ile ilgili araştırma yapan bir coğrafyacı, gittiği bölgede dağlarının güney yamaçlarında bitkilerin daha kolay yetiştiğini ve orman üst sınırının güney yamaçta 2000 metre olduğunu belirtmiştir.

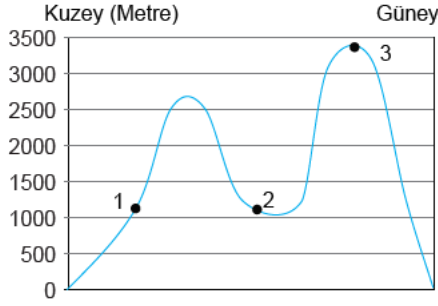
Buna göre coğrafyacının araştırma yaptığı yer aşağıdaki küreler üzerinde gösterilen yerlerden hangisi olabilir?

- 1 Aşağıdaki şekilde, Türkiye'nin kuzey-güney doğrultusundaki profili şematik olarak verilmiştir.

Bu şekilde 1, 2 ve 3 numara ile belirtilen yerlerdeki doğal bitki örtüsü sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

	1	2	3
A)	Orman	Bozkır	Alpin çayır
B)	Orman	Alpin çayır	Bozkır
C)	Bozkır	Alpin çayır	Orman
D)	Alpin çayır	Bozkır	Orman
E)	Bozkır	Orman	Alpin çayır

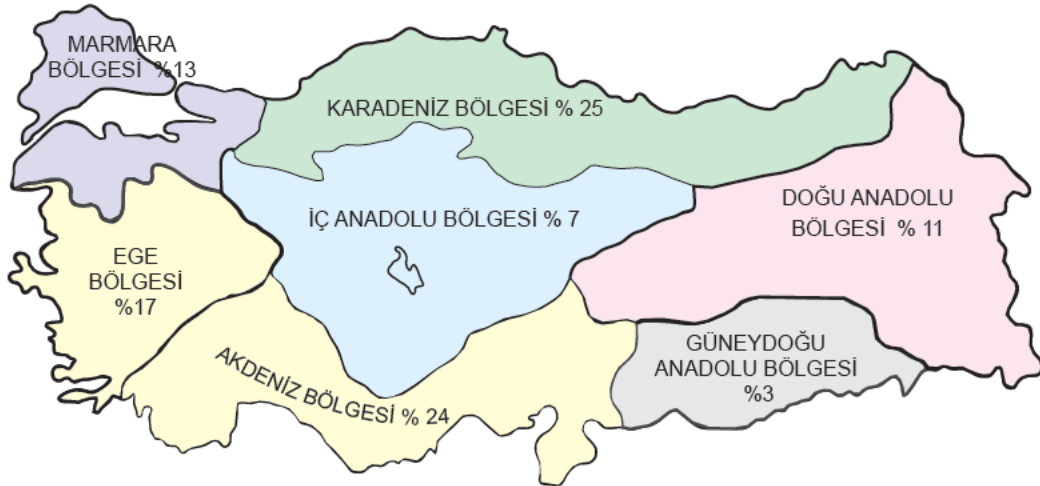
- 2 Yeryüzünün belirli bir bölgesinde yaşayan ve başka sahalarda rastlanmayan bitki türlerine yerli (endemik) bitki denir. Ülkemizdeki bitki türlerinin yaklaşık üçte biri endemik olup en fazla çeşitlilik Toros Dağları'nda bulunmaktadır.

Endemik Bitkiler	İller
a. Sığla ağacı	1. Kastamonu
b. İspir meşesi	2. Muğla
c. Kasnak meşesi	3. Balıkesir
d. Anzer çayı	4. Rize
e. Kazdağı göknarı	5. Burdur

Yukarıda harflendirilerek verilen endemik bitkilerle bu bitkilerin görülebileceği il eşleştirmelerinden hangisi doğrudur?

- A) a - 1, b - 3, c - 4, d - 2, e - 5
 B) a - 5, b - 4, c - 2, d - 3, e - 1
 C) a - 3, b - 2, c - 4, d - 5, e - 1
 D) a - 2, b - 1, c - 5, d - 4, e - 3
 E) a - 4, b - 5, c - 3, d - 2, e - 1

- 3 Türkiye'de orman alanları bakımından zengin ve fakir olan bölgelerinin bulunmasının nedeni Türkiye'nin sahip olduğu iklim çeşitliliğinden kaynaklanmaktadır.

Buna göre yukarıdaki haritayla ilgili;

- I. Karasal iklimin görüldüğü bölgelerde orman alanları azdır.
 II. Her mevsimin yağışlı olduğu bölgede orman alanları zengindir.
 III. Marmara ve Ege bölgelerinde bulunan toplam orman alanlarının oranı Karadeniz'de bulunan orman alanlarının oranından fazladır.
 IV. Türkiye'de ormanlar sıcaklıkla doğru orantılı dağılmıştır.

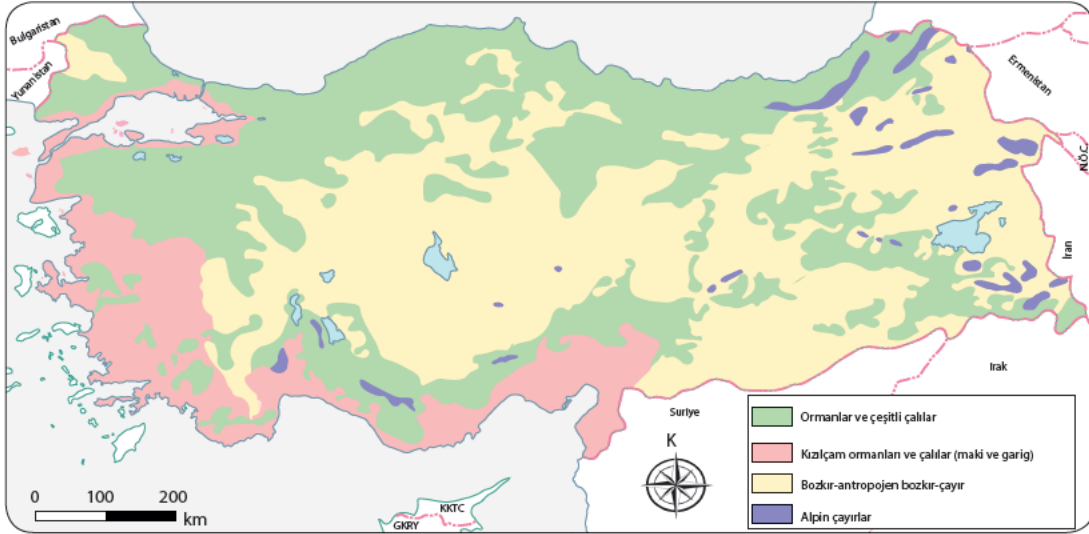
verilen bilgilerden hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız IV D) I, II ve IV E) I ve III

- 4 Türkiye zengin bitki çeşitliliğine sahip olan dünyanın sayılı ülkelerinden biridir. Ülkemiz sahip olduğu yaklaşık 12.000 bitki türüyle Avrupa kıtasının tamamında görülen bitki türlerine yakın bir çeşitliliği barındırmaktadır.

Aşağıdaki haritada Türkiye'nin sahip olduğu bitki formasyonları gösterilmiştir.

Yukarıdaki harita değerlendirildiğinde aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Bitki formasyonları ülke geneline dengeli dağılmamıştır.
 B) İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da yaz kuraklığıyla sararan kısa boylu ot toplulukları yaygındır.
 C) Alpin çayırları genelde sıcaklığın az olduğu yüksek kesimlerde görülür.
 D) Ormanların yayılış alanı kıyı bölgelerinde daha fazladır.
 E) **Kızılçam ormanları ve çalılar Karadeniz ve Akdeniz kıyı kuşaklarında daha fazla yer kaplamaktadır.**

- 5 Aşağıdaki tabloda bazı illerde yer alan orman alanlarının bu illerin yüz ölçümüne oranları verilmiştir.

Bulunduğu Bölge	İller	Orman Alanlarının İllerin Yüz Ölçümüne Oranı
Karadeniz	Karabük	%71,58
Ege	Muğla	%67,54
Marmara	Çanakkale	%52,2
Marmara	İstanbul	%43,9
Akdeniz	Adana	%41,2
Karadeniz	Trabzon	%38,0
Doğu Anadolu	Bingöl	%32,9
İç Anadolu	Aksaray	%1,4
Güneydoğu Anadolu	Şanlıurfa	%0,5

Yukarıdaki tabloya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Şanlıurfa ve Aksaray ormanlarının il yüz ölçümüne oranları diğer illere göre oldukça düşüktür.
 B) Bingöl, kendisi gibi iç kesimlerde yer alan diğer illerden orman varlığı bakımından daha zengindir.
 C) İstanbul ve Adana'daki orman alanları kıyı bölgelerinde yer alan diğer illere göre daha azdır.
 D) Muğla ve Adana, aynı iklim bölgesinde yer almalarına rağmen Muğla'da orman alanlarının il yüz ölçümüne oranı Adana'dan daha fazladır.
 E) **Bingöl'de il orman alanlarının il yüz ölçümüne oranının fazla olmasının nedeni yağış rejimidir.**

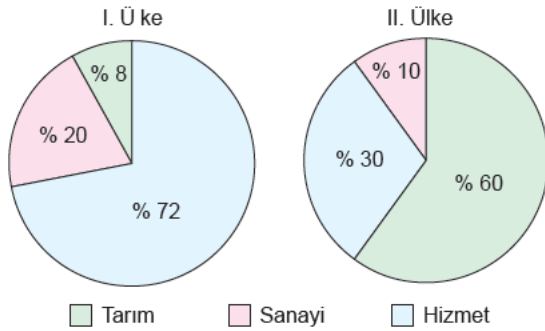
- 1 Aşağıdaki tabloda 2020 yılı nüfus sayımına göre bir ülkenin coğrafi bölgelerindeki; erkek, kadın ve toplam nüfus içindeki okuryazar nüfus oranları (%) verilmiştir.

Bölge	Okuryazar nüfus oranı (%)		
	Erkek	Kadın	Toplam
A	94	82	88
B	92	77	85
C	91	77	84
D	89	73	81
E	88	70	79
F	81	55	68

Buna göre yukarıda verilen bölgelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Verilen bütün bölgelerde okuryazar erkek nüfus oranı, kadın okuryazar nüfus oranından azdır.
 B) **Okuryazar erkek nüfus oranı en fazla olan A merkezidir.**
 C) Toplam okuryazar nüfus oranı en fazla olan E merkezidir.
 D) Okuryazar kadın nüfus oranı en fazla olan C merkezidir.
 E) B merkezinde okuryazar kadın ve erkek nüfus oranı en fazladır.

2

Yukarıda iki farklı ülkenin çalışan nüfuslarının sektörel dağılım grafikleri gösterilmiştir.

Buna göre grafikteki bilgilerden faydalanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) I. ülke daha fazla gelişmiştir.
 B) Genç nüfus oranı II. ülkede fazladır.
 C) Nüfus artış hızı II. ülkede fazladır.
 D) **Nüfus yoğunluğu I. ülkede fazladır.**
 E) Sanayiden elden edilen gelir I. ülkede daha fazladır.

- 3 Dünya nüfusunun miladın başlarında 200 milyon civarında olduğu düşünülüyor. Milattan sonra da dünya nüfus artış hızı düşük olmuştur. Dünya nüfustaki en büyük sıçrama dönemi Sanayi Devrimi'nden sonra gerçekleşmiştir. Örneğin, 1750'de 700 milyon olan dünya nüfusu 1800'de bir milyona ulaşmıştır. 1900'lü yıllarda dünya nüfusunda patlama olarak adlandırılabilir düzeyde artışlar gerçekleşmiştir. Bu süreçte dünya nüfusu çok kısa aralıklarla ikiye katlanmıştır. 2020'de 7.8 milyara ulaşan dünya nüfusu artmaya devam etmektedir.

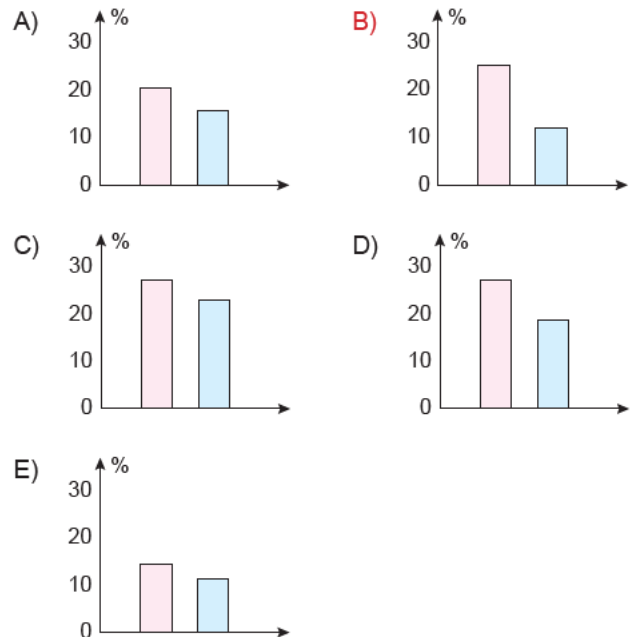
Verilen bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) **Dünya nüfustaki en büyük artış sanayi faaliyetlerinin hız kazandığı dönemde yaşanmıştır.**
 B) Dünya nüfustaki en büyük sıçrama dönemi yerleşik hayata geçilmesiyle yaşanmıştır.
 C) İlk insanlar avcılık ve toplayıcılıkta yaşamlarını sürdürmüşlerdir.
 D) Nüfusun artışı insanların avlanmak için alet yapması ile başlamıştır.
 E) Daha iyi beslenme şartlarının yaşanması insan ömrünü uzatmıştır.

- 4 Doğumlar ve ölümler arasındaki fark doğal nüfus artış hızını vermektedir.

Buna göre aşağıda grafiklerden hangisinin ait olduğu ülkede doğal nüfus artışı en fazladır?

Doğum oranı Ölüm oranı

5 Aşağıda tabloda Somali ve Almanya'nın nüfus özellikleri ile ilgili bazı bilgiler verilmiştir.

Özellik	Somali	Almanya
Nüfus miktarı	15,893,222	83,783,942
Kişi başına düşen milli gelir	551 \$	46, 259 \$
Doğal nüfus artış hızı	‰32,1<<	‰-2,4
Gerçek nüfus artış hızı	‰28,6	‰2
Ortalama kadın ve erkek ömrü (yıl)	57,3 - 53, 7	83,3 - 78,7

Tabloda verilen bilgiler değerlendirildiğinde aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Almanya'nın gelişmişlik düzeyi daha yüksektir.
- B) **Somali dışarıdan göç almaktadır.**
- C) Almanya'da yaşam standartları Somali'ye göre daha yüksektir.
- D) Ortalama yaşam süresi Almanya'da daha uzundur.
- E) Somali'de kişi başına düşen milli gelir Almanya'ya göre daha düşüktür.

6

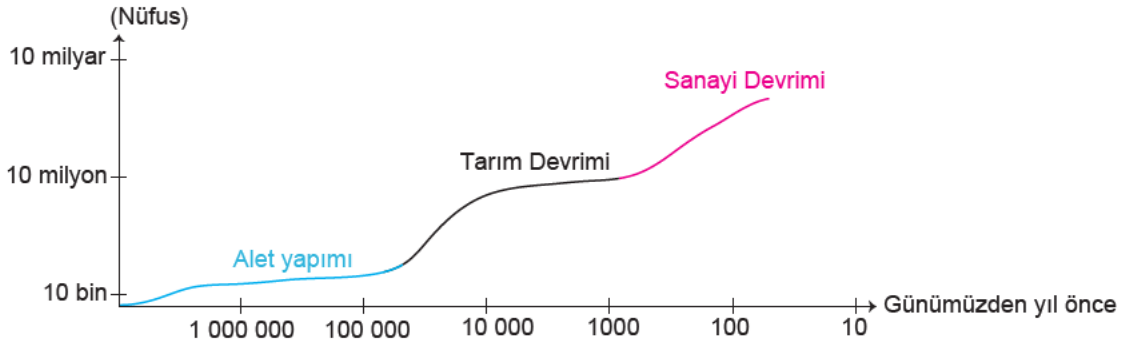
Yukarıdaki tablo ile ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Gelişmişlik düzeyi en yüksek olan ülke Macaristan'dır.
- B) Liberya'da nüfus artışı hızı diğer ülkelere göre daha fazladır.
- C) Nüfusun dağılışı ülkelere göre farklılık göstermektedir.
- D) Doğum oranının en fazla olduğu ülke Liberya'dır.
- E) **Endonezya'da nüfusun ülkeye dağılışı daha düzenlidir.**

7

Birinci Sıçrama Dönemi: Yaklaşık bir milyon yıl önce insanın çeşitli aletleri icat etmesiyle başlamıştır.

İkinci Sıçrama Dönemi: Yaklaşık 10.000 yıl önce yerleşik hayata geçen insanların, hayvanları evcilleştirmesi ve tarımla uğraşması ile başlamıştır.

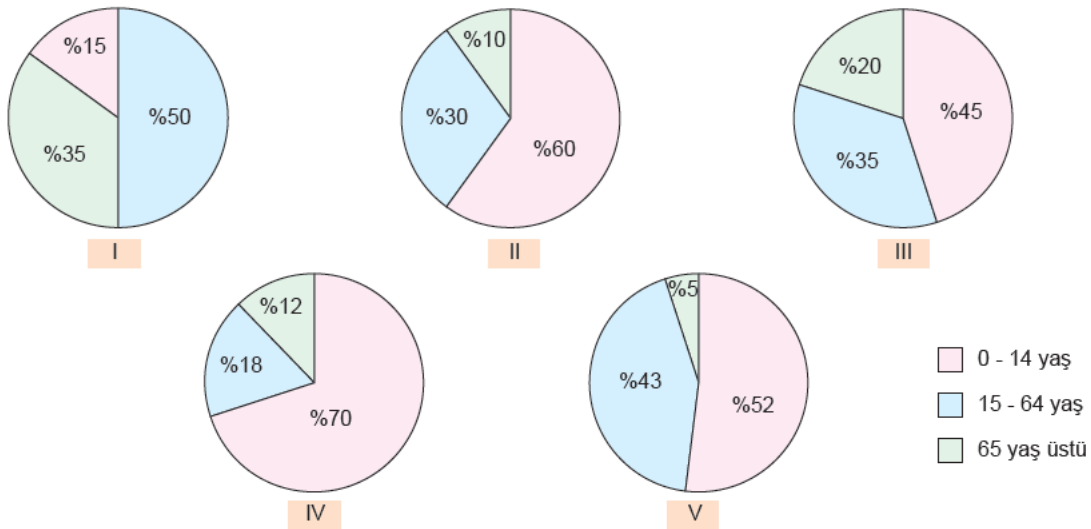
Üçüncü Sıçrama Dönemi: Sanayi Devrimi ile beraber meydana gelmiştir.

Sadece verilen bilgilere bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Tarımın gelişmesi nüfus için önemli adımlardan biridir.
- B) Sanayi Devrimi ile birlikte nüfusta önemli bir artış yaşanmıştır.
- C) Günümüzden 1.000.000 yıl önce nüfus daha azdır.
- D) İnsanlar ilk zamanlarda avcılık ve toplayıcılık yaparak geçimlerini sağlamışlardır.
- E) Nüfustaki en büyük sıçrama dönemi üçüncü sıçrama dönemidir.

8

Aşağıda beş ülkeye ait nüfusun yaş gruplarına göre dağılımları verilmiştir.

Nüfus artış hızının kalkınma hızından fazla olduğu ülkelerde ekonomide gerileme yaşanmaktadır.

Buna göre, yaş gruplarına göre dağılım grafikleri verilen ülkelerden hangisinde nüfusun artması daha çok sorunlara neden olabilir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

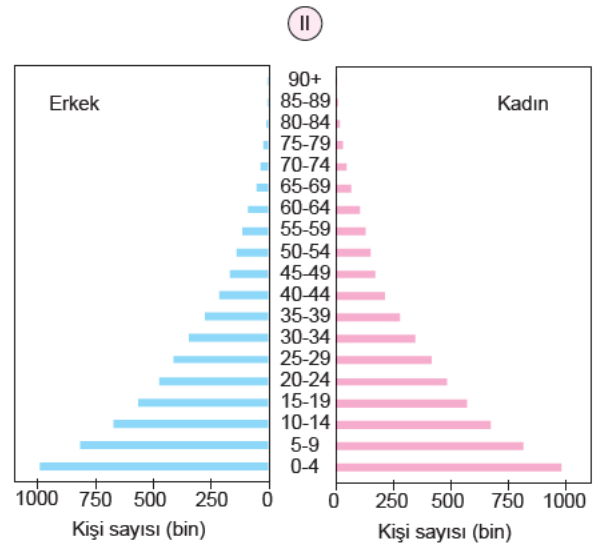
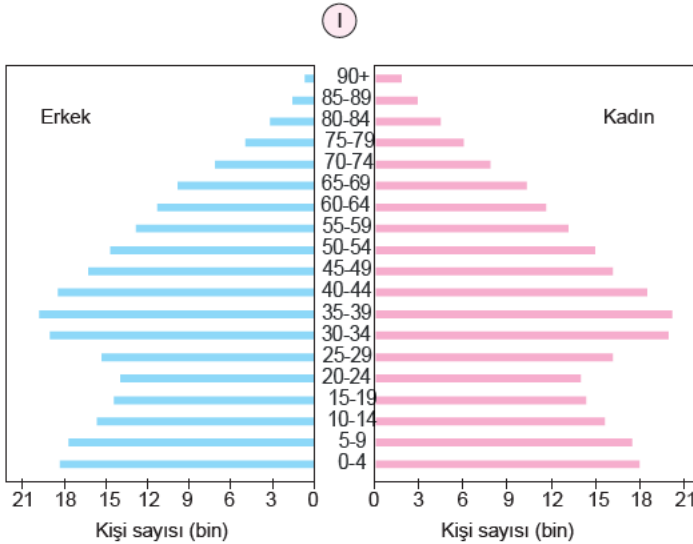
- 1 Aritmetik nüfus yoğunluğu; bir yerde yaşayan toplam insan sayısının o yerin toplam yüz ölçümüne bölünmesiyle elde edilir.

Bölge	Nüfus (bin)	Yüz Ölçümü (km ²)
I.	10	300
II.	8	500
III.	5	900
IV.	7	400
V.	20	200

Yukarıdaki tabloya göre aritmetik nüfus yoğunluğunun en az ve en fazla olduğu bölgeler aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	En fazla	En az
A)	II	V
B)	I	IV
C)	IV	III
D)	III	II
E)	V	III

- 3 Aşağıda iki ülkeye ait nüfus piramidi verilmiştir.

Verilen nüfus piramitlerine göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) I. nüfus piramidi doğum oranlarının sonradan arttığı ülkelere aittir.
 B) II. nüfus piramidinde doğum oranı daha fazladır.
 C) II. nüfus piramidinde 0-14 yaş bağımlı nüfus daha fazladır.
 D) I. nüfus piramidinde yaşlı bağımlı nüfus daha azdır.
 E) II. nüfus piramidine sahip ülke az gelişmiş bir ülkedir.

- 2 Aşağıda nüfus dağılışı ve bu dağılışı etkili olan faktörler eşleştirilmiştir.

Nüfus Dağılışı	Etkili Olan Faktörler
I. Kuzey Yarım Küre, Güney Yarım Küre'ye göre daha fazla nüfuslanmıştır.	Kara ve denizlerin dağılışı
II. Alp ve Himalayalar seyrek nüfusludur.	Yeryüzü şekilleri
III. Mezopotamya Ovası ve Nil Deltası yoğun nüfusludur.	Madencilik
IV. Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Johannesburg şehri sık nüfusludur.	İklim

Yukarıdaki eşleştirmelerin doğru olabilmesi için nüfus dağılışı etkileyen faktörlerden hangilerinin yer değiştirmesi gerekir?

- A) I ve II B) III ve IV C) I ve IV
 D) II ve III E) I ve III

4

I.	Kıtanın tamamı buzullarla kaplıdır. İklim koşulları son derece elverişsizdir. Bu durum insanların yerleşmesini engellemiştir.
II.	Ilıman iklim koşullarına sahiptir. Verimli tarım arazilerinin geniş yer kaplaması, sanayi ve ticaret sektörlerinin gelişmiş olması nedeniyle Dünya'nın sık nüfuslu bölgelerindendir.
III.	Elverişli iklim koşullarına sahiptir. Verimli tarım arazileri geniş yer kaplar. Doğal koşulların elverişli olması nedeniyle Dünya'nın sık nüfuslu bölgelerindendir.
IV.	Bol yağış alması ve yüksek sıcaklıklardan dolayı orman arazisi geniş yer kaplar. Bu durum yerleşmeyi sınırlandırmıştır.

Yukarıda numaralandırılarak gösterilen alanlar aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	Himalaya Dağları	Sahra Çölü	ABD	Güneydoğu Asya
B)	Sahra Çölü	Güneydoğu Asya	Batı Avrupa	Antarktika
C)	Kongo Havzası	Batı Avrupa	Antarktika	Güneydoğu Asya
D)	Antarktika	Batı Avrupa	Güneydoğu Asya	Amazon Havzası
E)	Antarktika	Kongo Havzası	Sahra Çölü	Güneydoğu Asya

5 Aşağıdaki tabloda K, L, M, N ve P ülkelerine ait nüfus özellikleri verilmiştir.

	K	L	M	N	P
Doğum Oranı	I	Yüksek	III	Düşük	Tekrar yükselmekte
Ölüm Oranı	Yüksek	Hızlı düşüş	Yavaş düşüş	IV	Düşük
Nüfusun Doğal Artışı	Yavaş nüfus artışı	II	Yavaşlayan nüfus artışı	Düşen ve sonra istikrarlı nüfus artışı	V
Nüfus Piramidi					

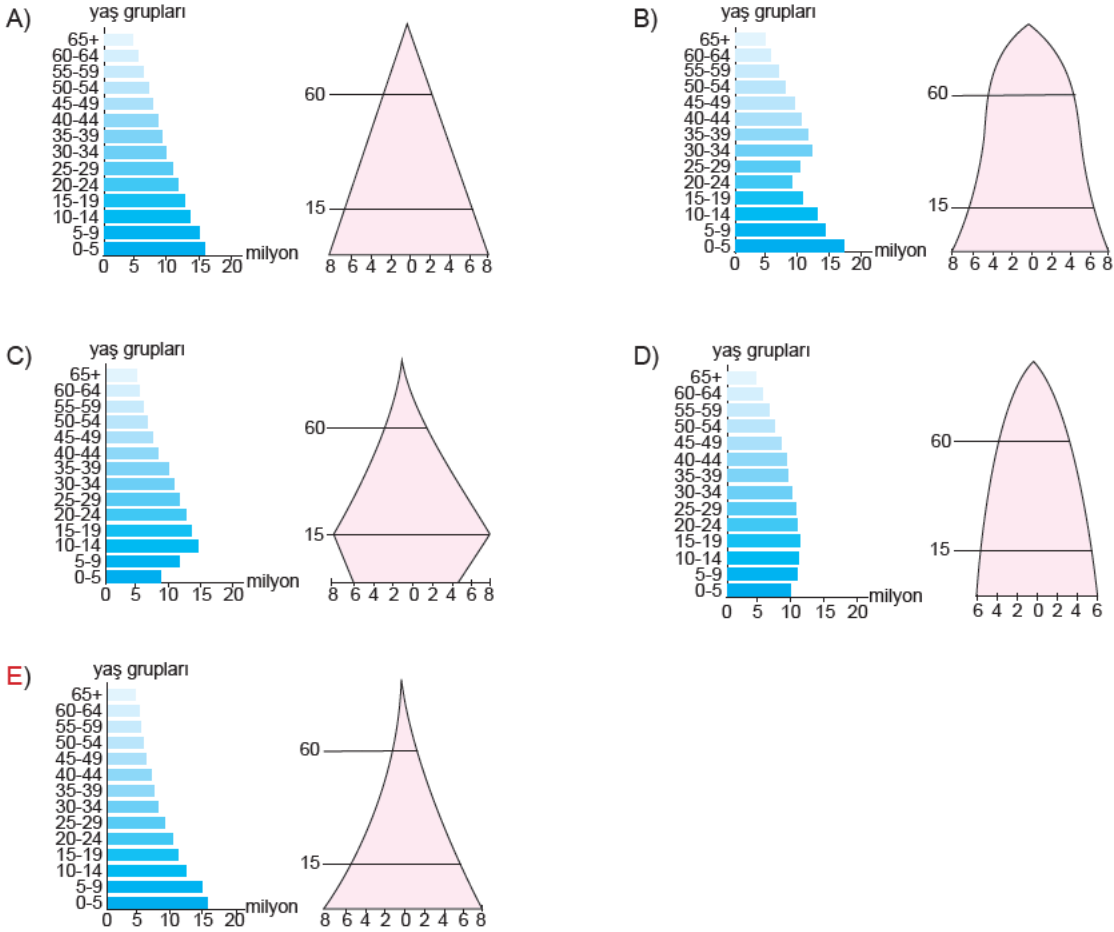
Yukarıdaki numaralandırılmış alanlara aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

	I	II	III	IV	V
A)	Yüksek	Hızlı nüfus artışı	Tekrar düşmekte	Yavaş düşüş	Yavaşlayan nüfus artışı
B)	Tekrar yükselmekte	Yavaş nüfus artışı	Düşük	Düşük	Hızlı nüfus artışı
C)	Yüksek	Hızlı nüfus artışı	Düşmekte	Düşük	Yavaş nüfus artışı
D)	Düşmekte	Yavaşlayan nüfus artışı	Yüksek	Hızlı düşüş	Yavaşlayan nüfus artışı
E)	Düşük	Yavaşlayan nüfus artışı	Yüksek	Yüksek	Hızlı nüfus artışı

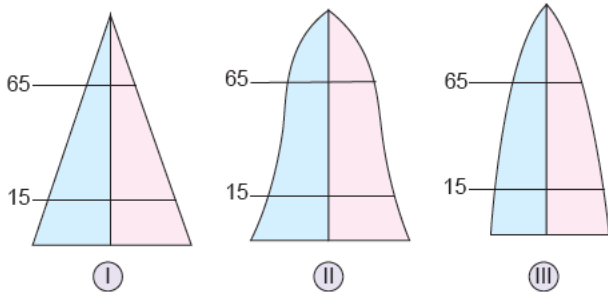

- 6 Doğum ve ölüm oranlarının fazla olduğu az gelişmiş ülkelere ait nüfus piramididir. Nüfus artış hızı fazla olan ülkelere aittir. Angola, Burundi ve Benin gibi ülkelerde görülür.

Yukarıda anlatılan nüfus piramidi aşağıdakilerden hangisidir?

- 7 Aşağıda üç ayrı ülkeye ait nüfus piramitleri verilmiştir.

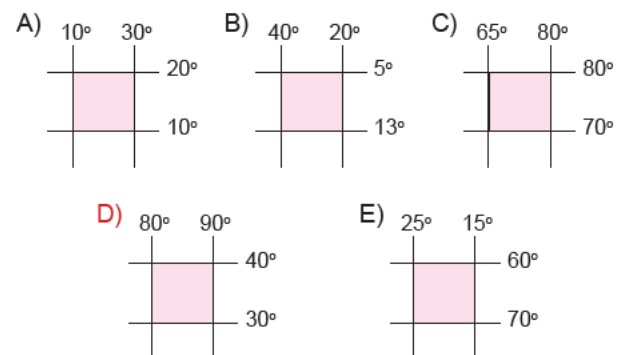

Buna göre, aşağıda verilen nüfus piramitlerinden hangisinin ait olduğu ülkede enerji tüketimi daha fazladır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız III
D) Yalnız III E) I ve III

- 8 Enleme bağlı olarak nüfusun dağılışı incelendiğinde, kutuplar çevresi ve Ekvator çevresinde nüfusun daha seyrek olduğu gözlenir.

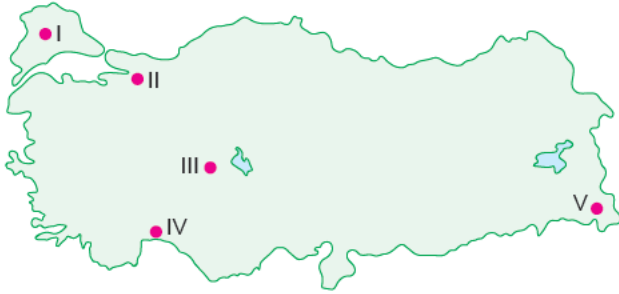
Buna göre matematik konumları verilen merkezlerden hangisi diğerlerine göre daha yoğun nüfusludur?

1. Yer şekillerinin dağlık ve engebeli olmasına bağlı olarak seyrek nüfusludur.
- Deniz turizmüne bağlı olarak nüfus miktarında mevsimler arası büyük farklar oluşur.
  - Kuraklığın fazla olmasından dolayı seyrek nüfusludur.
  - Sanayi faaliyetlerinin gelişmiş olmasına bağlı olarak yoğun nüfusludur.

Buna göre yukarıdaki Türkiye haritasında numaralandırılarak gösterilen yörelerden hangisine ait nüfus özelliği verilmemiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

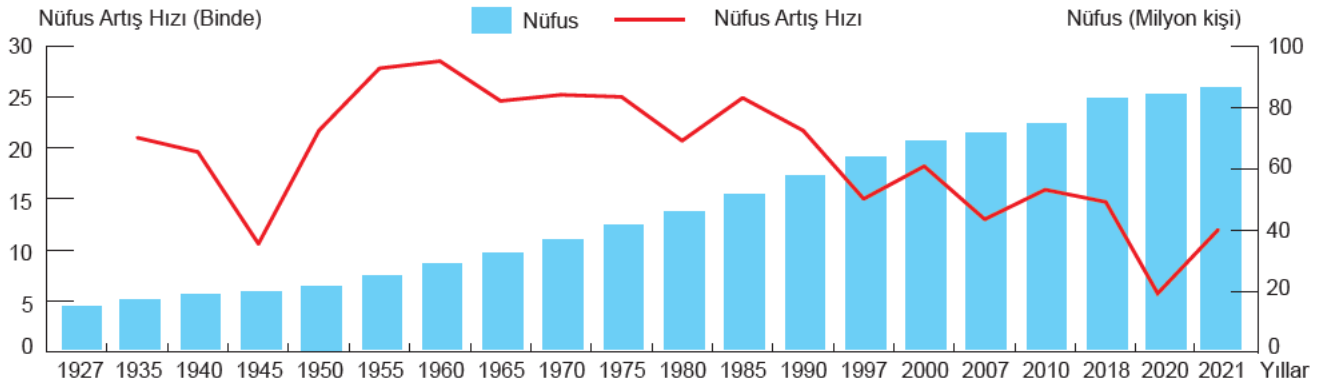
2. Aşağıdaki tabloda Türkiye'nin 2000–2021 yılları arasındaki toplam nüfus sayısı ve nüfus artış oranları gösterilmiştir.

Yıllar	Toplam Nüfus Sayısı	Nüfus artış Oranı (%)
2000	67.803.927	13.8
2007	70.586.256	12.2
2010	73.722.988	13
2015	78.741.053	11.4
2020	83.614.362	5.5
2021	84.680.273	12.7

Grafikte verilen bilgilerden yararlanarak aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) 2015 ve 2020 yıllarındaki nüfus artış oranında yaklaşık %6 farklılık vardır.
- B) 2000 yılından 2010 yılına geçildiğinde nüfusumuz yaklaşık %13 artmıştır.
- C) Nüfus artış oranları düzenli değildir.
- D) Nüfusumuz sürekli olarak artmıştır.
- E) En az nüfus artış oranının yaşandığı yıl 2020'dir.

3. Aşağıda Türkiye'nin nüfusu ve nüfus artış hızını gösteren grafik verilmiştir.

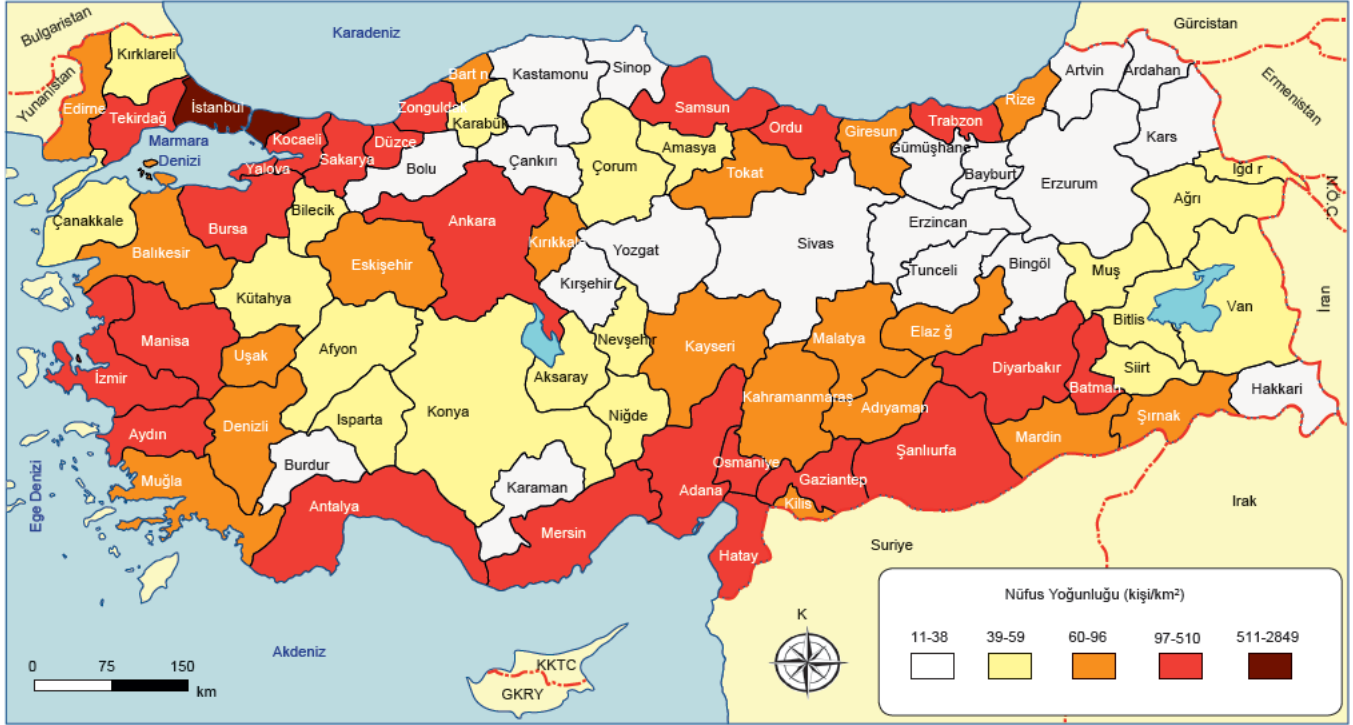

Yalnızca grafikten yararlanarak aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) 1997 ve 2000 yılları arasında nüfus artış hızı artmıştır.
- B) 2020 yılında Türkiye'nin nüfusu 80 milyonu geçmiştir.
- C) 1965 ve 1975 yılları arasında nüfus artış hızında büyük bir değişme yaşanmamasına rağmen nüfus miktarı artmıştır.
- D) Son yıllarda nüfus artış hızı azalırken bir anda tekrar yükselmiştir.
- E) Nüfus artış hızı ve nüfus miktarı birbirine paralel olarak değişmektedir.

4 Aşağıda Türkiye'nin nüfus yoğunluğunun dağılışını gösteren harita verilmiştir.

Yukarıdaki haritaya göre;

- I. Edirne ve İstanbul aynı bölgede yer almalarına rağmen nüfus yoğunlukları farklıdır.
- II. Nüfus yoğunluğu batıdan doğuya doğru düzenli bir şekilde azalmaktadır.
- III. İklim koşullarının elverişliliği kıyı bölgelerinin tamamında nüfus yoğunluğunun fazla olmasına neden olmuştur.
- IV. Güneydoğu Anadolu Bölgesi nüfus yoğunluğunun en az olduğu bölgedir.

verilen öncüllerden hangilerine ulaşamaz?

- A) I ve II   B) Yalnız I   C) II ve III   D) III ve IV   E) II, III ve IV

5 Aşağıda tabloda Türkiye'nin bazı illerine ait 2021 yılı nüfus miktarları ve cinsiyete göre dağılımları verilmiştir.

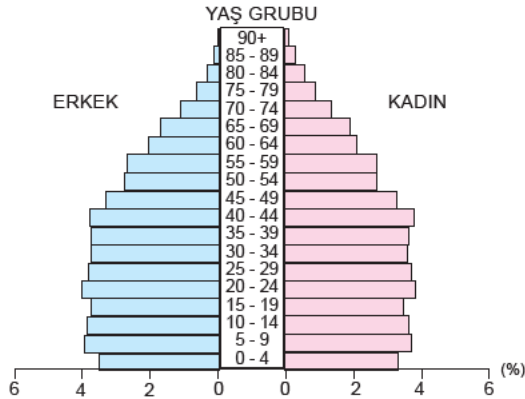
İller	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam Nüfus İçerisindeki Oranı (%)
İstanbul	15.840.900	7.933.686	7.907.214	18,71
Ankara	5.747.325	2.843.409	2.903.916	6,79
Bursa	3.147.818	1.573.362	1.574.456	3,72
Gümüşhane	150.119	75.481	74.638	0,18
Kilis	145.826	73.803	72.023	0,17

Tabloda verilen bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Verilen illerin hepsinde erkek nüfus miktarı kadın nüfus miktarından daha fazladır.
- B) Bursa ve Gümüşhane illerinin toplam nüfus miktarları Ankara ilinden daha fazladır.
- C) Kadın ve erkek nüfus miktarı arasındaki en az fark Gümüşhane ilindedir.
- D) Ankara ilinin nüfus yoğunluğu Bursa ilinden daha fazladır.
- E) Gümüşhane ilinin toplam nüfus içerisindeki oranı Kilis ilinden daha azdır.

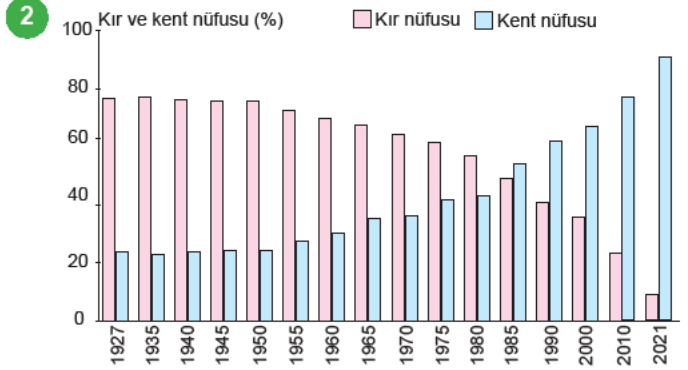
- 1 Aşağıda Türkiye'nin 2021 nüfus sayımına göre nüfusun yaş gruplarına dağılımı verilmiştir.

Buna göre;

- 65 yaş ve üstündeki kadın ve erkek nüfus birbirine yakındır.
  - Doğum hızı artmıştır.
  - Aktif nüfusun oranı yaşlı nüfus oranından fazladır.
  - Nüfusun yarısından fazlası kırsalda yaşamaktadır.
- yukarıdaki yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II   B) I ve III   C) II ve IV
D) III ve IV   E) I, II ve IV

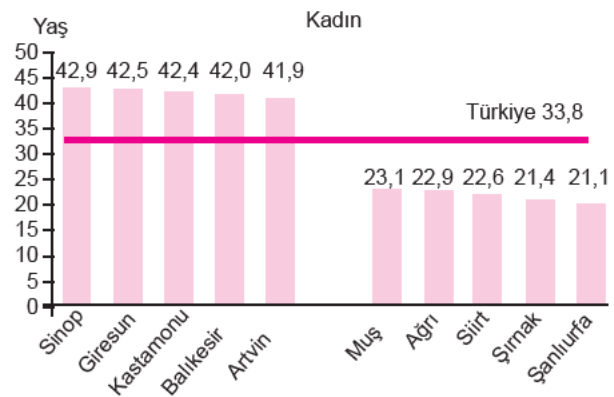
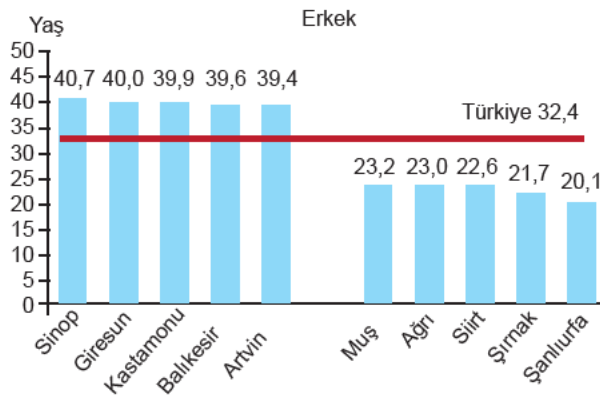

Yukarıdaki grafikte Türkiye'de şehir ve köy nüfusunun yıllara göre dağılımı verilmiştir.

Grafığe göre aşağıda verilen bilgilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Kent nüfus oranı sürekli artmıştır.
B) Kır nüfus oranının en az olduğu yıl 2021'dir.
C) Kır nüfus oranı giderek azalmıştır.
D) 1990 yılındaki kır nüfus oranı 2000 yılına göre daha fazladır.
E) **Kentlerde doğum oranı fazladır.**

- 3 Aşağıda Türkiye'nin en yüksek ve en düşük ortalama yaşa sahip ilk 5 ilinin cinsiyete göre dağılımları verilmiştir.

Grafikte verilen bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yaşlı nüfus oranı en az olan il Şanlıurfa'dır.
B) Ağrı ilinin kadın ortalama yaşı, Şırnak ilinin kadın ortalama yaşından daha büyüktür.
C) Balikesir ilinin yaşlı kadın nüfus oranı, yaşlı erkek nüfus oranından daha büyüktür.
D) Türkiye'nin kadın ortalama yaşı daha büyüktür.
E) **Kastamonu ilinin erkek ortalama yaşı kadın ortalama yaşından daha büyüktür.**

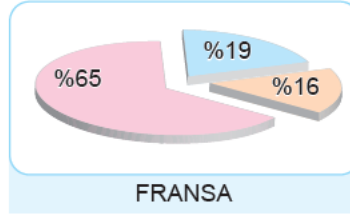
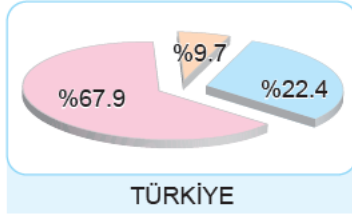
4 Aşağıdaki tabloda, Türkiye'nin 2000 ve 2021 yıllarına ait nüfusun yaş gruplarına göre dağılışı verilmiştir.

	2000 (%)	2021 (%)
Genç nüfus (0-14)	29,8	22,4
Olgun nüfus (15-64)	64,5	67,9
Yaşlı nüfus (65+)	5,7	9,7

Tabloya bakılarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Verilen yıllar arasında ortalama yaşam süresinin uzadığına
- B) Kırsal kesimden kentlere doğru yapılan göçlerin azaldığına
- C) Çalışma çağındaki nüfus oranının arttığına
- D) Yaşlı nüfus oranının arttığına
- E) Doğum oranının azaldığına

5

- 65 yaş
- 15 - 64 yaş
- 0-14 yaş

Yukarıda verilen grafiklere göre aşağıdaki yorumlardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Fransa'da ortalama yaşam süresi Türkiye'den daha uzundur.
- B) Doğal nüfus artışı Türkiye'de daha yüksektir.
- C) Fransa, Türkiye'ye göre ekonomik bakımdan daha çok gelişmiştir.
- D) Türkiye'de nüfus ülke geneline daha dengeli dağılmıştır.
- E) Kişi başına düşen milli gelir Fransa'da daha yüksektir.

6

TÜRKİYE'DE KALKINMA HIZI NÜFUS ARTIŞ HIZINDAN DÜŞÜKSE;	
İşsizlik artar.	.....X.....
.....Y.....	Dış borçlar artar.
Milli gelir azalır.	.....Z.....

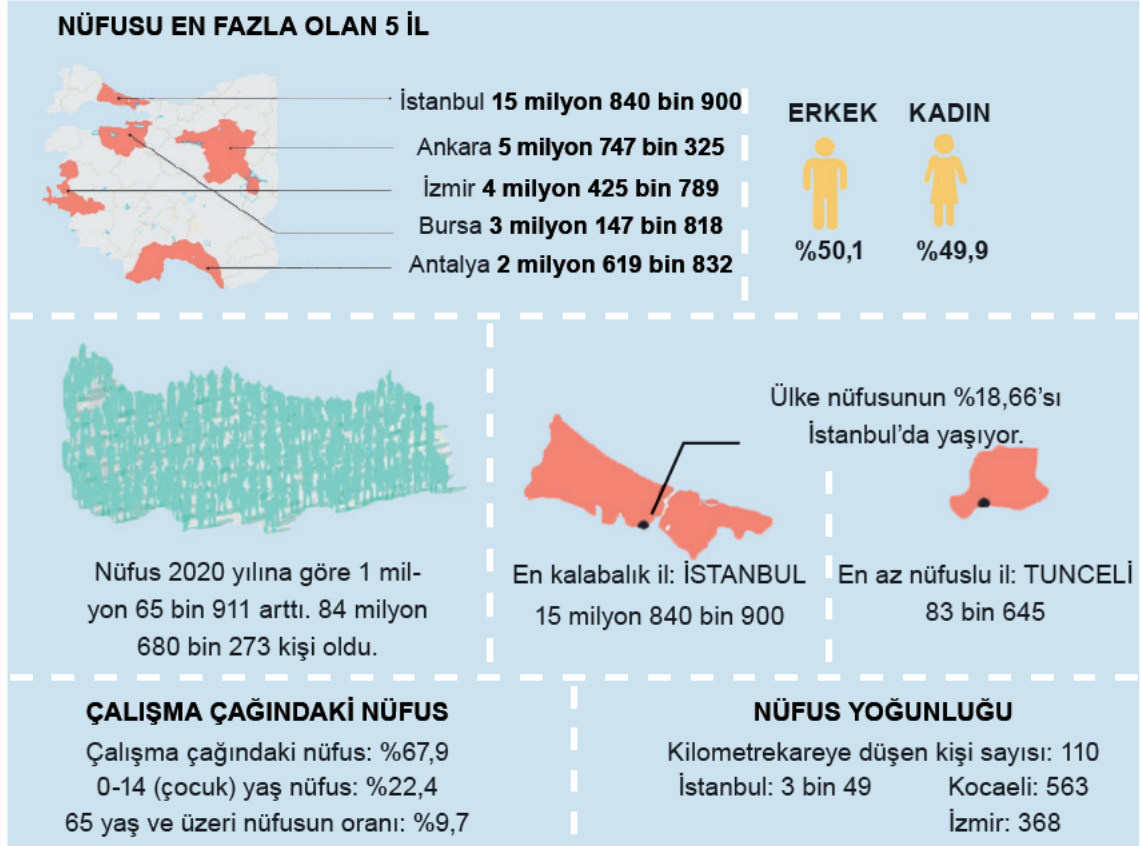
Yukarıda boş bırakılan alanlara aşağıdaki bilgilerden hangileri getirilebilir?

	X	Y	Z
A)	Konut sıkıntısı yaşanır.	Demografik yatırımlar artar.	Plansız kentleşme artar.
B)	Çevre kirliliği azalır.	İç göçler azalır.	İhracat artar.
C)	Konut sıkıntısı yaşanır.	Üretim artar.	Vergi gelirleri azalır.
D)	Tüketim azalır.	Doğal kaynaklar aşırı kullanılır.	İthalat azalır.
E)	Vergi gelirleri azalır.	Piyasa genişler.	Belediye hizmetleri kolaylaşır.

7 Aşağıda Türkiye nüfusuna ait bilgilendirme afişi verilmiştir.

Yukarıda verilen bilgilendirme afişine göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Nüfusun ve nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu il Marmara Bölgesi'nde yer almaktadır.
- B) Ülke nüfusunun yarısından fazlasını çalışma çağındaki nüfus oluşturur.
- C) Kadın nüfus oranı, erkek nüfus oranından azdır.
- D) **Ülke nüfusunun yarısı genç nüfusu oluşturmaktadır.**
- E) İstanbul ve Ankara arasındaki nüfus farkı, İzmir ve Bursa nüfusu arasındaki farktan fazladır.

8 Türkiye'de 1980 yılında çalışan nüfusun %70'i tarım, %20'si hizmet ve %10'u ise sanayi sektöründe çalışmaktaydı. 2021 yılında ise çalışan nüfusun %54,5'i hizmet, %21,1'i sanayi, %18,6'sı tarım, %5,8'i ise inşaat sektöründe çalışmaktadır.

Türkiye'de çalışan nüfusun 1980 ve 2021 yıllarına göre dağılımlarına bakıldığında aşağıdaki yorumlardan hangisi kesin olarak yapılabilir?

- A) Türkiye'de sanayi sektöründe çalışan nüfus miktarı artmıştır.
- B) Hizmet sektöründe çalışan nüfus sayısı bir önceki yıla göre artmıştır.
- C) **Türkiye'nin gelişmişlik seviyesi 1980 yılına göre artmıştır.**
- D) 1980 yılında tarımda çalışan nüfus miktarının fazla olması verimli tarım arazilerinin bulunmasından kaynaklanmaktadır.
- E) Çalışan nüfus oranındaki en büyük sanayi sektöründe yaşanmıştır.

- 1 İnsanların herhangi bir sebepten dolayı yaşadıkları yeri terk ederek başka bir yere kalıcı şekilde yerleşmelerine ya da geçici şekilde yer değiştirmesine göç denir.

Aşağıda üç farklı göç ile ilgili bazı bilgiler verilmiştir.

Ayşe: Pakistan ve Hindistan'dan İngiltere'ye gelen bazı akademisyenler çalışmalarını ablamın öğrenim gördüğü üniversitede yapmaktadır.

Hasan: Ülkemde yaşanan ekonomik problem yüzünden iş bulamadım. Almanya'da işçi alımıyla ilgili başvurular olduğunu duydum. Yaptığım başvuru kabul edildikten sonra Almanya'da otomobil fabrikasında işe başladım.

Fatma: Dedelerim Lozan Barış Antlaşması'ndan sonra Türkiye'ye göç ettiler. O zamandan beri Türkiye'de yaşamaya devam ediyoruz.

Yukarıdaki kişilerin açıklamalarında bahsedilen göç türleri aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	Ayşe	Hasan	Fatma
A)	Doğal afet göçü	Mübadele göçü	İşçi göçü
B)	İşçi göçü	Beyin göçü	Mübadele göçü
C)	Mübadele göçü	İşçi göçü	Doğal afet göçü
D)	Beyin göçü	İşçi göçü	Mübadele göçü
E)	Doğal afet göçü	Mübadele göçü	Beyin göçü

2

DIŞ GÖÇLERİN SONUÇLARI

Göç Gönderen Ülkelerde

- ◆ .....I.....
- ◆ Nüfus miktarı azalır.
- ◆ .....II.....
- ◆ Kültürel çeşitlilik azalır.

Göç Alan Ülkelerde

- ◆ .....III.....
- ◆ Kültürel zenginlik yaşanır.
- ◆ .....IV.....
- ◆ Trafik sorunları artar.

Yukarıdaki tabloda numaralandırılmış alanlara sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

- A) Erkek nüfus oranı artar. – İş gücü azalır. – Kadın nüfus oranı artar. – Nüfus azalır.
- B) Nüfus azalır. – İş gücü artar. – Erkek nüfus oranı artar. – Kadın nüfus oranı azalır.
- C) **İş gücü azalır. – Kadın nüfus oranı artar. – Erkek nüfus oranı artar. – Nüfus artar.**
- D) Kadın nüfus oranı artar. – İş gücü artar. – Nüfus artar. – Erkek nüfus oranı artar.
- E) Nüfus artar. – Erkek nüfus oranı azalır. – Kadın nüfus oranı artar. – İş gücü artar.

3

ARAKAN'A YARDIM KAMPANYASI

Yüzlerce yıldır baskı altında yaşam mücadelesi veren, 2012 yılında başlayan saldırılar sonrası yerlerinden edilmeye çalışılan Arakanlı Müslümanlar yine büyük acılar yaşıyor. Şiddetini artıran saldırılarda binlerce insanın hayatını kaybettiği, on binlercesinin de göç yoluna düştüğü Arakanlı Müslümanlar için 2012 yılından bu yana insani yardımda bulunan AFAD, Türk Kızılayı ve Türk Diyanet Vakfı bölgeden yükselen yardım çağlıklarına sessiz kalmayarak yeniden harekete geçti. Çocuk, kadın, genç, yaşlı.. Her yaş grubundan yüzbinlerce Arakanlı Müslüman'ın yarasına merhem olmak isteyen hayırseverlerin bağışlarını gerek ülkeleri Myanmar'da göçmen durumuna düşen, gerekse göç ettikleri ülkede yaşam mücadelesi veren Arakanlılara ulaştırmak için insani yardım operasyonu başlatan AFAD, Türk Kızılayı ve Türkiye Diyanet Vakfı, bu çağlığa sessiz kalmayan herkesi bir kez daha desteğe davet ediyor.

Yukarıda verilen metne göre Arakan'daki Müslümanların yapmış olduğu göç türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İşçi göçü   B) Beyin göçü   C) Mübadele göçü   D) Zorunlu göç   E) Doğal afet göçü

4

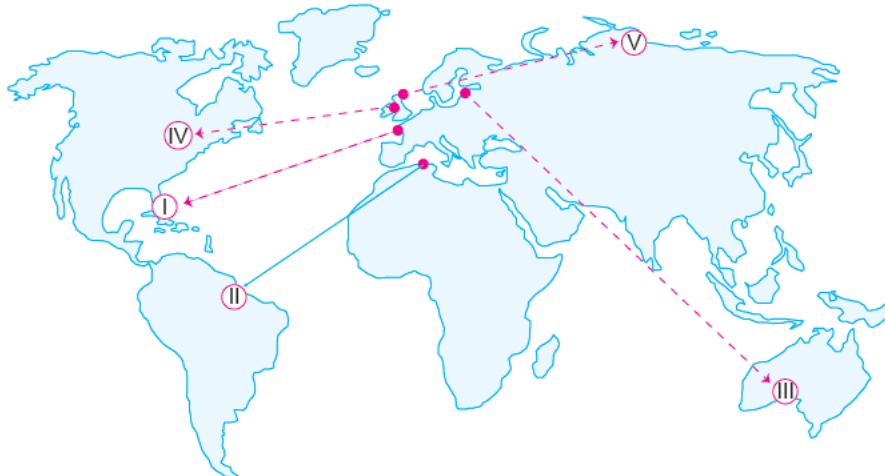
Göç Nedenleri	İtici Faktörler	Çekici Faktörler
Doğal Nedenler	- Kuraklık - I	- Ilıman iklim koşulları - Su kaynakları açısından zenginlik
Ekonomik Nedenler	- Yoksulluk - II	- İş imkânı - Kişi başına düşen milli gelir
Siyasi Nedenler	- Savaşlar - İhtilaller	- İstikrarlı yönetim - III
Sosyal Nedenler	- Yetersiz sağlık koşulları - Yetersiz eğitim koşulları	- Gelişmiş sağlık koşulları - IV

Yukarıdaki noktalı alanlara gelmesi gereken faktörler aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	Hızlı nüfus artışı	Sıkı yönetim	İş imkânı	Kalabalık nüfus
B)	Dağlık arazi	Ekonomik kriz	Verimli tarım arazisi	Totaliter rejim
C)	Su baskını	İş imkânı	Depremeler	Nüfusun az olması
D)	Depremeler	İşsizlik	Özgür yaşama isteği	Gelişmiş eğitim koşulları
E)	Volkanik patlama	Ülkeden atılma	Gelişmiş eğitim koşulları	Kendine yakın insanlar içinde olma isteği

5 Kristof Kolomb, Macellan ve diğer kaşiflerin yaptıkları seyahatlerin sonucunda bazı kıtalar keşfedildi. Daha sonra yeni yerlerin ve doğal zenginliklerin keşfi ile bu kıtalara olan göçler yoğunlaşmıştır.

Aşağıdaki haritada Avrupa ülkelerinin yeni keşfedilen kıtalara olan göçleri oklarla gösterilmektedir.

Buna göre harita üzerinde gösterilen yerlerden hangisi bu göç hareketlerinden biri değildir?

A) I

B) II

C) III

D) IV

E) V

- 1 Ülkemizde ekonomi başta olmak üzere çeşitli nedenlere bağlı olarak meydana gelen göçler, genellikle sanayi faaliyetlerinin yoğunlaştığı şehirlere doğru gerçekleşir. Aynı zamanda şehirlerin insanlara yönelik eğitim, sağlık, kültürel, sosyal vb. ihtiyaçlara cevap verebilecek kapasitede olması yaşanan bu göç yoğunluğunda önemli bir etkidir.

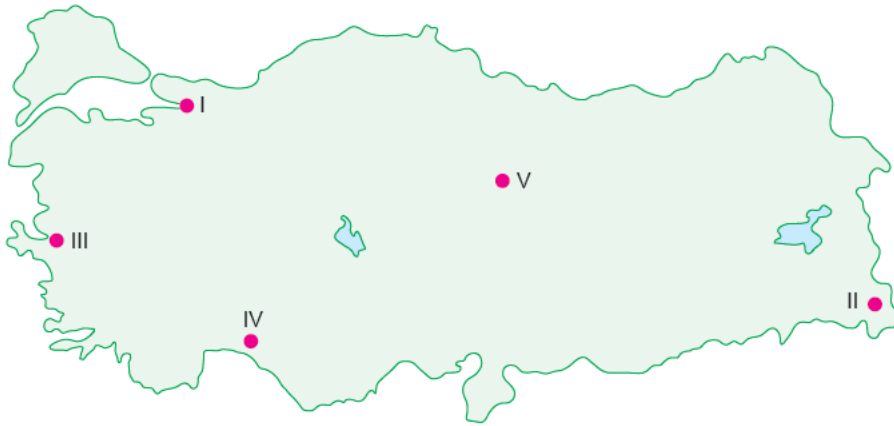
Aşağıda bazı göç olguları ve ilişkili olduğu nedenler verilmiştir.

	Olgular	Ekonomik	Siyasi	Sosyal
I.	Sanayi Devrimi sürecinde başta İngiltere olmak üzere Avrupa ülkelerine göç edilmesi		✓	
II.	Adana'da pamuk toplamaya gidilmesi	✓		
III.	İzmit'te bir fabrikada çalışmaya gidilmesi			✓
IV.	Suriye'deki insanların Türkiye'ye sığınması			✓
V.	Kan davasından dolayı büyük şehirlere gidilmesi		✓	
VI.	Eskişehir'e Üniversite öğrenimi için gidilmesi			✓

Yukarıdaki tabloda yanlış yapılan işaretlemeler aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) I, II ve III   B) I, III, IV ve V   C) II, III ve IV   D) I, IV ve V   E) I, II, III ve V

- 2 Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralarla gösterilmiş ve bu alanların dördüne ait göç özellikleri verilmiştir.

- ◆ Ulaşım, ticaret ve sanayi alanında gelişmiş olması yoğun göç almasına neden olmuştur.
- ◆ Tarım, ticaret, sanayi ve turizmin gelişmiş olması buraya olan göçleri arttırmıştır.
- ◆ Yer şekillerinin engebeli ve iklim koşullarının olumsuz olmasına bağlı olarak dışarıya göç vermektedir.
- ◆ Turizmin gelişmiş olması özellikle yaz mevsiminde yoğun göç almasına neden olmuştur.

Buna göre haritada gösterilen numaralı alanlardan hangisine ait bilgi verilmemiştir?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

- 3 Türkiye içerisinde göç eden nüfusa ait göç nedenleri, kişi sayıları ve oranları verilmiştir.

Göç Nedenleri	Göç Eden Kişi Sayısı	Göç Oranları
İş bulma amacı	268.400	12,2
Tayin ve iş değişikliği	295.906	13,4
Eğitim	498.137	22,6
Evlilik ve boşanma	166.284	7,5
Sağlık	22.649	1
Hanedeki fertlerden birine bağımlı göç	916.761	41,47
Diğer	39.115	1,8
Bilinmeyen	10.593	0,03
Toplam	2.207.844	100

Yukarıdaki tabloya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Evlilik ve boşanma amacıyla göç edenlerin oranı, sağlık amacıyla göç edenlerin oranından yüksektir.
 B) Türkiye’deki göç olayları farklı nedenlerden kaynaklanmaktadır.
 C) Türkiye’de eğitim amacı ile yapılan göç oldukça önemli bir oranda seyretmektedir.
 D) Sosyo–ekonomik nedenler Türkiye’deki göç olaylarında oldukça etkilidir.
 E) **Türkiyede mevsimlik göç yoğun olarak yapılmaktadır.**

- 4 Göç, toplumların hem sosyal hem de ekonomik yapısında değişiklikler meydana getiren bir nüfus hareketidir. Bu hareket, bazı yerlerde nüfusun azalmasına bazı yerlerde de nüfusun artmasına neden olmaktadır. Bu nedenle göç alan yerlerde ortaya çıkabilecek mekânsal değişiklikler olabilmektedir.

Yukarıda verilen bilgi ve görseller incelendiğinde göçün mekânsal etkileri ile ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Göç alan yerlerde nüfus yoğunluğundan dolayı altyapı yetersizliği ortaya çıkar.
 B) Göç alan yerlerde trafik yoğunluğu artar.
 C) Nüfus yoğunluğundan dolayı çeşitli çevre sorunları ortaya çıkar.
 D) **Sanayi tesisleri, çoğunlukla şehir merkezlerinin dışına kurulur.**
 E) Göç sonucu nüfusu hızla artan şehirlerde plansız yeni yerleşim alanları oluşur.

5

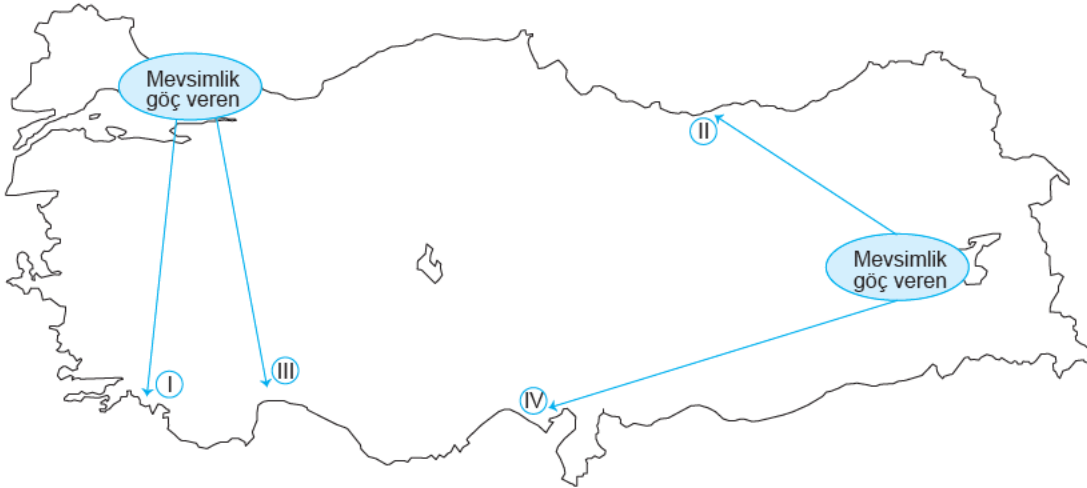
BİR GÖÇ HİKÂYESİ

Elazığ ilinin Maden ilçesinin Bahçedere Köyü'nde yaşıyorduk. Babam çiftçilik yapıyordu. Bizim köyde ilkokul yoktu. Bu nedenle komşu köyün ilkokuluna gidiyordum. Karda, kışta, yağmurda, çamurda... İlkokulu bitirdiğim yıl, Ankara'da yaşayan ağabeyim, bizi yanına alacağını söyledi. Bu duruma sevindim. Çünkü maddi sıkıntı içinde olan ailem beni okutamayacaktı. Ailemle Ankara'ya varmak için yola çıktık. Ankara'ya geldiğimizde çok şaşırıştım. Hiç bu kadar büyük ve çok bina, bu kadar çok insan ve araba görmemişim. Biraz yürüdükten sonra bir dolmuşa bindik. Şehir içinde gidiyorduk ama bizim köyle ilçemiz arasındaki yoldan daha fazla gittiğimiz halde henüz gideceğimiz yere varamamıştık. Sonunda büyük binaların sayısı azaldı, ilçemizdekilere benzer evlerin sayısı arttı. Dolmuş, çamurlu bir meydanda bekleyen bir sürü minibüsün yanında durdu. İndik, çamurlu yoldan yürüdük, epeyce gittikten sonra tek katlı, bahçeli bir eve girdik.

Yukarıda verilen göç hikâyesi ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Ekonomik ve sosyal sıkıntılar göçlere neden olmuştur.
- B) Şehirlere yapılan göçlerin nedenlerinden biri de eğitim imkânlarının kısıtlı olmasıdır.
- C) Kentlerdeki nüfus artışı ulaşım sorunlarını da beraberinde getirmiştir.
- D) Büyük kentlerin yoğun göç alması çarpık kentleşmeye neden olmuştur.
- E) **Siyasi nedenlere bağlı olarak kırdan kente göç yaşanmıştır.**

6 Aşağıdaki Türkiye haritasında başlıca mevsimlik iç göçlerin yönü verilmiştir.

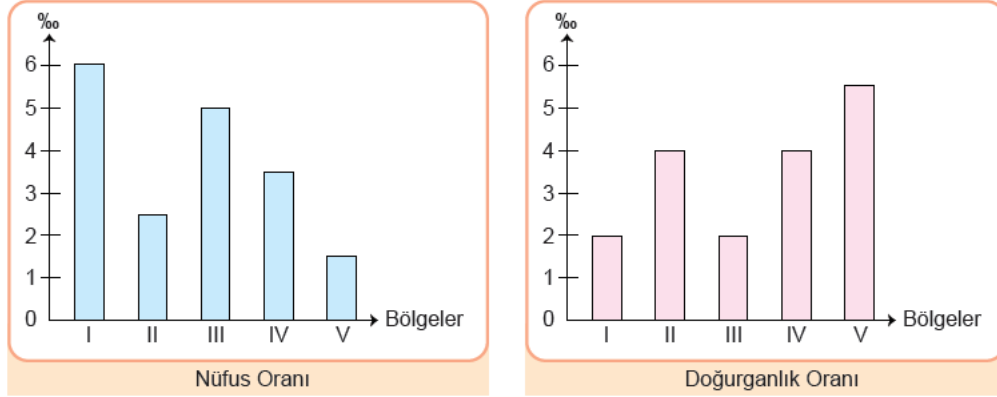

Yukarıda numaralandırılmış alanların mevsimlik göç alma nedenleri aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	Sanayi	Turizm	Tarım	Ticaret
B)	Turizm	Sanayi	Ticaret	Ticaret
C)	Tarım	Sanayi	Ticaret	Turizm
D)	Turizm	Tarım	Turizm	Tarım
E)	Ticaret	Turizm	Tarım	Sanayi

- 7 Aşağıdaki grafikte beş farklı bölgedeki nüfus artış oranları ile doğurganlık oranları verilmiştir. Bu bölgelerin bazılarında nüfus artışının doğumlardan çok bölge dışından alınan göçlerle olduğu bilinmektedir.

Buna göre kaç numaralı bölgeler bölge dışından göç almaktadır?

- A) I ve II   B) I ve III   C) I ve V   D) II ve IV   E) III ve IV

- 8 Sınıfta Türkiye’deki göçler ile ilgili olarak etkinlik yapmak isteyen Şeyda Öğretmen öğrencilerinden, ülkemizde meydana gelen göçlere örnek vermelerini istemiştir. Öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar aşağıdaki gibidir.

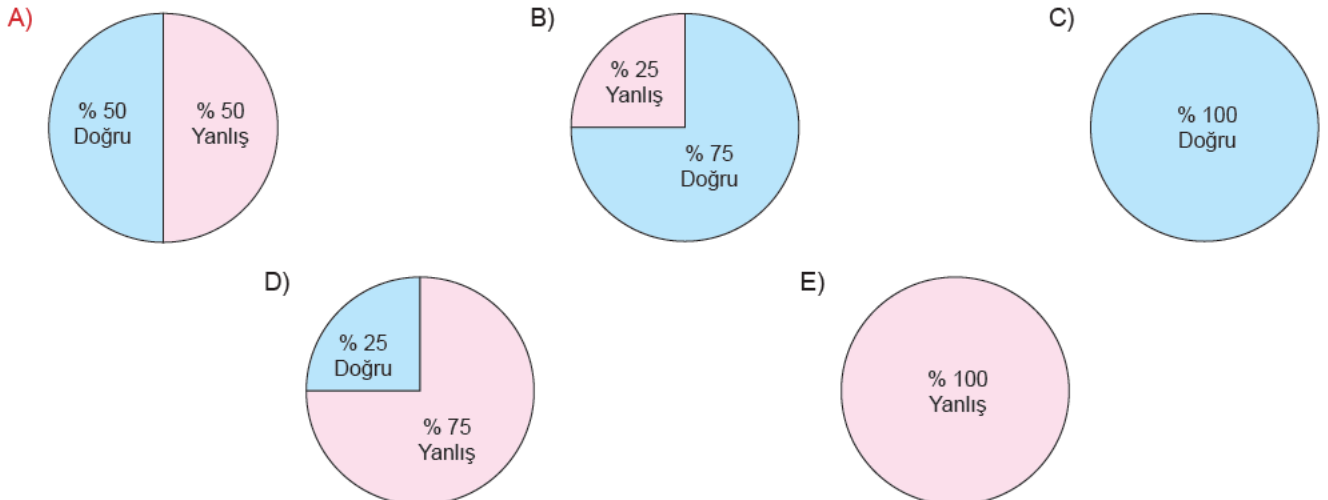
-”Diyarbakır doğumlu Prof. Dr. Gazi Yaşargil’in Türkiye’de eğitimini tamamladıktan sonra Almanya’ya giderek oradaki üniversitede çalışmalarını sürdürmesi beyin göçüne örnektir.”

-”Mehmet’in yaz tatilini geçirmek için Alanya’ya tatile gitmesi mevsimlik göçe örnektir.”

-”24 Ocak 2020 tarihinde Elazığ’da meydana gelen 6,8 büyüklüğündeki deprem sonrası yaşanan göç siyasi göçe örnektir.”

-”İstanbul ilinde sanayi sektörünün gelişmiş olmasına bağlı olarak gerçekleşen göçler mevsimlik göçe örnektir.”

Buna göre öğrencilerin vermiş olduğu cevapların yüzdelik dağılımı hangi grafikte doğru verilmiştir?

- 1 Çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılışı zamana ve ülkelere göre farklılık gösterir. Ülkelerin gelişmişlik seviyeleri ile çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılışı arasında güçlü bir ilişki vardır. Çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılışına bakılarak ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ile ilgili çıkarımlar yapılabilir.

Buna göre bölgelerin ekonomik faaliyet türleri ile ilgili olarak verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Bölgelerin yer şekilleri ve yer altı kaynakları ekonomik faaliyet türlerinde çalışanların oranını etkileyen en önemli faktördür.
- B) Gelişmemiş ülkelerde çalışan nüfusun çoğunluğu birincil ekonomik faaliyet türünde çalışmaktadır.
- C) Gelişmekte olan ülkelerde ikincil ve üçüncül ekonomik faaliyetlerde çalışanların oranı arttıkça birincil ekonomik faaliyetlerde çalışanların oranı azalır.
- D) İşlenmiş ya da yarı işlenmiş maddelerin ihrac edildiği ülkelerde ikincil ekonomik faaliyetlerde çalışanların oranı daha fazladır.
- E) Gelişmiş ülkelerde üçüncül ekonomik faaliyetlerde çalışanların oranı birincil ekonomik faaliyetlerde çalışanların oranından daha fazladır.

- 2 İnsanlar yaşamlarını devam ettirebilmek, ihtiyaçlarını karşılayabilmek veya daha iyi yaşam şartlarına sahip olabilmek için çeşitli mesleki faaliyetlerde bulunur. Bu faaliyetlere genel olarak ekonomik faaliyetler denir.

Buna göre yukarıdaki görseller ekonomik faaliyet kollarına göre ikiyeşerli olarak gruplandırılırsa hangisi dışarıda kalır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

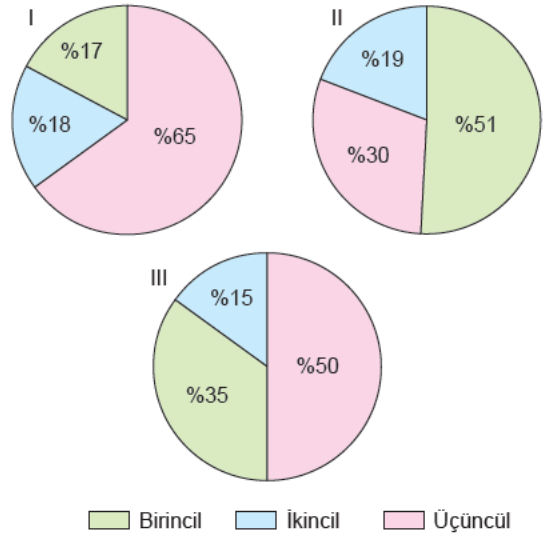
- 3 Aşağıdaki tabloda, bazı ülkelerde çalışan nüfusun sektörlere göre dağılımı verilmiştir.

	Ülke	Sanayi (%)	Tarım (%)	Hizmet (%)
Gelişmiş Ülkeler	ABD	28,6	4,5	66,9
	İngiltere	32,3	6,3	61,3
Gelişmekte Olan Ülkeler	Türkiye	16,4	48,3	35,3
	Meksika	23	34,7	44,3
	Brezilya	24,3	38,6	37,1

Tablodaki bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Sanayide çalışan nüfus oranının en az olduğu ülke Türkiye'dir.
- B) Gelişmekte olan ülkelere tarımda çalışanların oranı yüksektir.
- C) Brezilya ve Meksika'da sanayide çalışanların oranı birbirine yakındır.
- D) Hizmet sektöründe elde edilen gelirin en düşük olduğu ülke Türkiye'dir.
- E) Gelişmiş ülkelerde hizmet sektöründe çalışanların oranı yüksektir.

- 4 Aşağıda üç ayrı ülkede aktif nüfusun ekonomik faaliyet kollarına göre dağılımları gösterilmiştir.

Buna göre ülkelerin, gelişmişlik seviyesinin en fazla olandan en az olana doğru sıralanışı aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) I – II – III B) II – III – I C) III – II – I
D) II – I – III E) I – III – II

- 5 Tarihi süreçte geçimlerini avcılık ve toplayıcılık, sonrasında da tarımla sürdüren insanların faaliyet alanları zaman içinde çeşitlenmiştir. Özellikle 19. yüzyıldan itibaren yeni sektörler ve buna bağlı olarak da yeni meslekler ortaya çıkmıştır.

Aşağıda bazı meslek gruplarının yer aldığı ekonomik faaliyet türleri işaretlenmiştir.

Meslekler	Birincil	İkincil	Üçüncül	Dördüncül
Madenci		✓		
Avukat				✓
Avcı	✓			
Grafiker				✓
Öğretmen			✓	
İnşaat İşçisi		✓		
Çoban	✓			
Çiftçi	✓			

Buna göre tabloda yer alan mesleklerden hangilerinde yanlış işaretleme yapılmıştır?

- A) Öğretmen – Avcı
B) Çoban – Çiftçi
C) Grafiker – Öğretmen
D) **Madenci – Avukat**
E) İnşaat işçisi – Çoban

- 6 Aşağıda tabloda üç farklı ülkede çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına göre dağılımları verilmiştir.

Ülke	Birincil Ekonomik Faaliyet (%)	İkincil Ekonomik Faaliyet (%)	Üçüncül Ekonomik Faaliyet (%)
K	20	35	45
L	52	28	30
M	36	10	64
N	7	15	78

Tabloda verilen bilgilerden hareketle aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılabilir?

- A) K ülkesinin gelişmişlik oran L ülkesine göre daha düşüktür.
B) M ülkesinde çalışan nüfusun yaklaşık 1/3'ü ikincil ekonomik faaliyet türünde çalışmaktadır.
C) Nüfus yoğunluğu diğerlerine göre daha fazla olan ülke N ülkesidir.
D) **Gelişmişlik düzeyi en fazla olan N ülkesidir.**
E) Hizmet sektöründe çalışan nüfus oranının en fazla olduğu ülke M ülkesidir.

- 1 Üç farklı ülkede yaşayan Emma, Lea ve Angel ülkelerindeki faaliyetler ile ilgili bilgiler vermiştir.

Emma: Ülkemizdeki insanların büyük çoğunluğu temel maddelerin doğrudan veya dolaylı olarak doğal çevreden temin edildiği ekonomik faaliyetlerde çalışmaktadır.

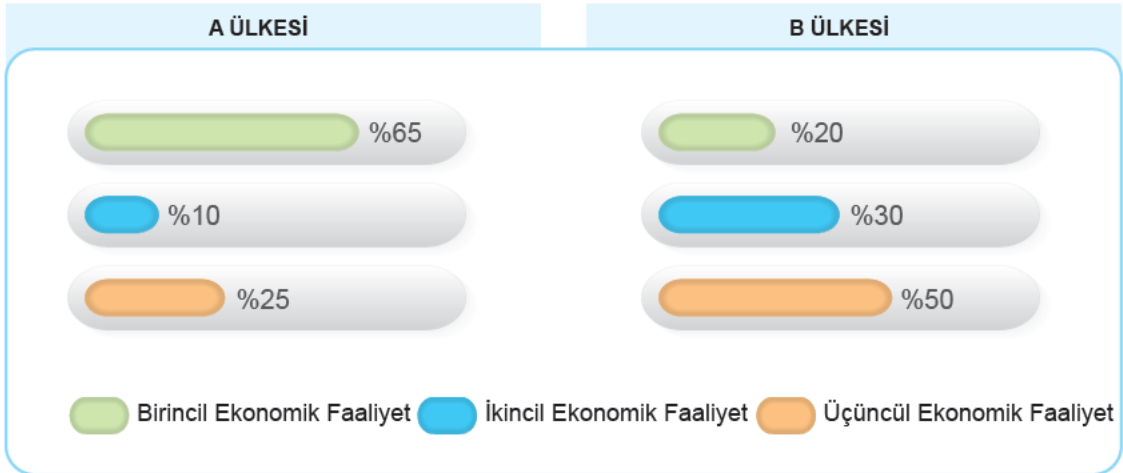
Lea: Ülkemizde çoğunlukla okullarda, hastanelerde, ulaşım ve turizm sektörlerinde çalışanların oranı fazladır. Eğitim, sağlık, ulaşım gibi sosyal ve kültürel faaliyetler bizim için çok önemlidir.

Angel: Ülkemizde çalışan insanların çoğunluğu birincil ekonomik faaliyetlerden elde ettikleri ham madde veya yarı işlenmiş maddeleri kullanarak yeni ürünler elde edilmesine dayanan sanayi faaliyetlerinde çalışmaktadır.

Buna göre bu kişilerin yaşadıkları ülkeler aşağıdakilerden hangileri olabilir?

	Emma	Lea	Angel
A)	Nepal	İtalya	İngiltere
B)	İtalya	Nepal	İngiltere
C)	İngiltere	Nepal	İtalya
D)	İngiltere	İtalya	Nepal
E)	İtalya	İngiltere	Nepal

- 2 Aşağıda iki ülkeye ait çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılımını gösteren grafikler verilmiştir.

Verilen grafiklerle ilgili;

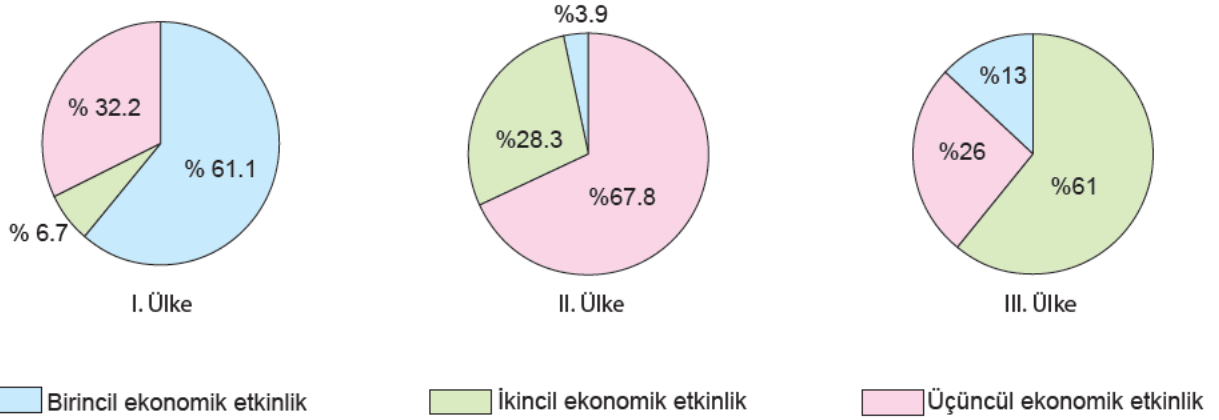
- A ülkesinin gelişmişlik düzeyi, B ülkesine göre daha düşüktür.
- B ülkesinde tarımsal üretim oranı daha azdır.
- A ülkesinde ortalama yaşam süresi B ülkesine göre daha uzundur.
- B ülkesinde daha çok eğitim, bankacılık, ticaret ve sanayi faaliyetleri gelişmiştir.

yukarıdakilerden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) II ve III   D) II ve IV   E) I ve IV

3

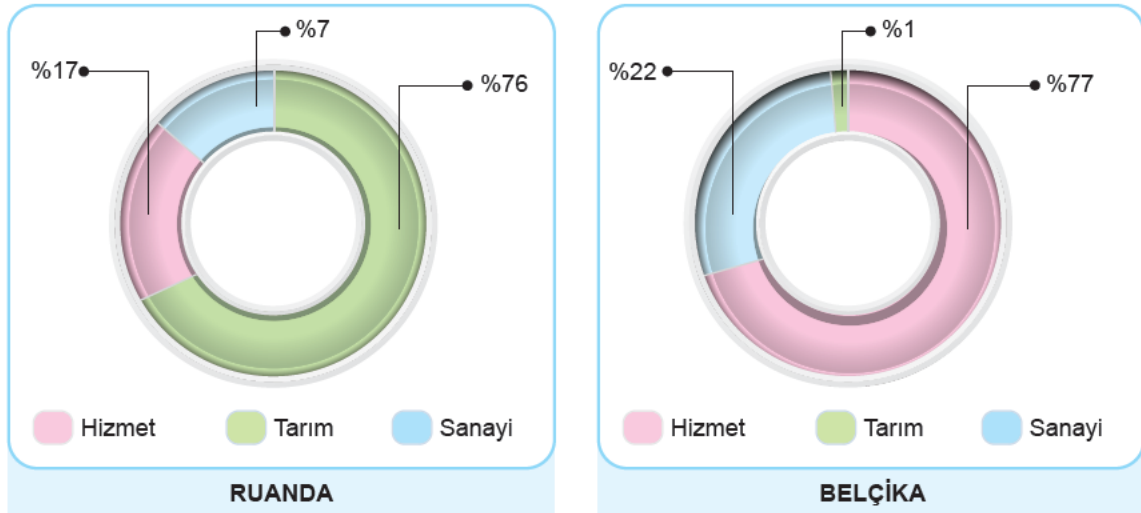

Nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılım grafiği yukarıdaki gibi olan üç ülke ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) I. ülkede kentleşme oranı düşüktür.
- B) II. ülkede iç ve dış göç hareketliliği azdır.
- C) I. ülkede eğitim ve sağlık hizmetleri gelişmemiştir.
- D) **III. ülkede demografik yatırımlar fazladır.**
- E) I. ülke Kenya, II. ülke ise İtalya olabilir.

4

Aşağıda Ruanda ve Belçika'da aktif nüfusun ekonomik faaliyet kollarına göre dağılışı verilmiştir.

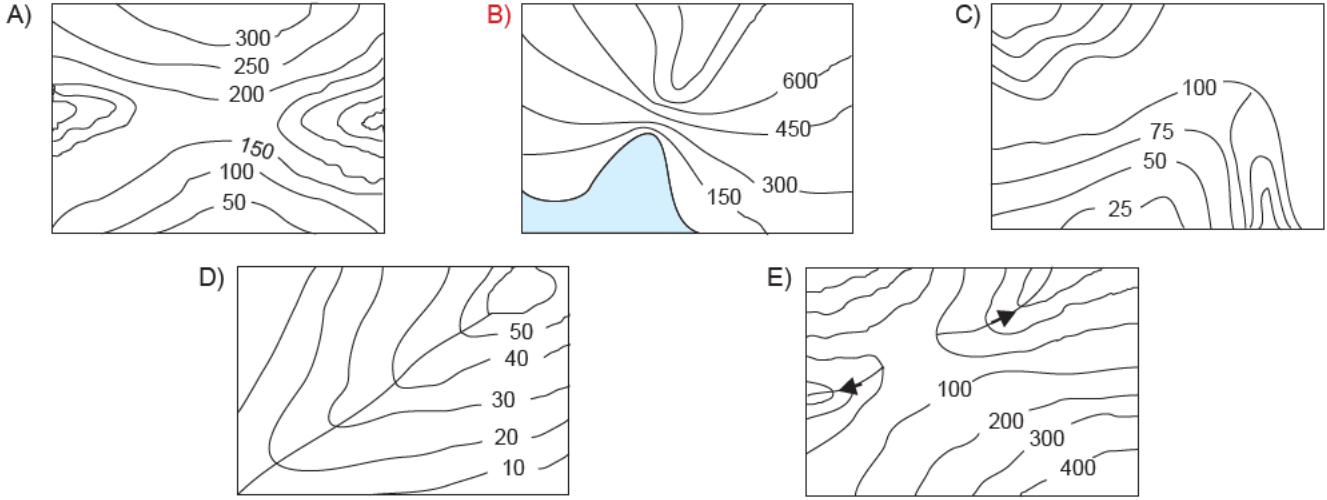
Yukarıda verilen grafiklere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) **Ruanda'da hizmet alanında çalışan nüfusun oranı, tarım alanında çalışan nüfusun oranından fazladır.**
- B) Belçika'da hizmet alanında çalışan nüfusun oranı, Ruanda'da tarım alanında çalışan nüfusun oranından fazladır.
- C) Verilen ülkelerde çalışan nüfusun sektörel dağılımı farklılık göstermektedir.
- D) Belçika'nın gelişmişlik seviyesi Ruanda'ya göre daha yüksektir.
- E) Ruanda'da tarımda çalışan nüfusun oranı daha fazladır.

- 1 Yer şekillerinin dağlık ve engebeli olduğu yerlerde kara ve demir yolu yapım maliyetleri daha fazla olmaktadır.

Buna göre aşağıda topoğrafya haritaları verilen yerlerden hangisinde yapılacak aynı kalitedeki yol yapım maliyetinin daha yüksek olması beklenir?

- 2 Günümüz dünyasında kullanılan kara yollarının uzunluğu ve kalitesi teknoloji ile beraber artmıştır. Teknik gelişmeler ve artan kara yolu trafiği otoyol yapımını hızlandırmıştır.

Aşağıda bazı ülkelerde 1000 km² alana düşen kara yolu uzunlukları verilmiştir.

Bazı Ülkelerde 1000 Kilometre Karelik Alana Düşen Kara Yolu Uzunlukları		
1	Belçika	4987 km
2	Japonya	3185 km
3	Fransa	1870 km
4	Almanya	1805 km
5	ABD	675 km
6	Türkiye	449 km
7	Kanada	104 km
8	Rusya	57 km
9	Kongo	50 km
10	Çad	26 km

Yukarıdaki tablo ile ilgili;

- Belçika, Japonya ve Fransa gibi ülkelerde 1000 km²'lik alana düşen kara yolu uzunlukları, ABD ve Kanada gibi ülkelere göre fazladır.
- Gelişmişlik düzeyi açısından benzerlik gösteren ülkelerin 1000 km²'lik alana düşen kara yolu uzunlukları aynıdır.
- Çad'da kara yolu uzunluğunun az olmasının nedeni yer şekillerinin engebeli olmasıdır.

verilenlerden hangilerine ulaşamaz?

A) II ve III

B) Yalnız III

C) I ve II

D) Yalnız I

E) I, II ve III

- 3 İki su kütlesini birleştiren doğal su yollarına boğaz, iki su kütlesini birleştirmek için insanlar tarafından açılan su yollarına ise kanal adı verilir. Deniz yolu ulaşımında çok önemli olan boğaz ve kanallar yolların kısalmasını sağlayarak ülkeler arası taşımacılığı da hızlandırmıştır.

Aşağıda harflendirilerek verilen özellikler ve bu özelliklere sahip olan su yolları eşleştirilmiştir.

ÖZELLİK		SU YOLU	
a	Hint Okyanusu'nu Pasifik Okyanusu'na bağlar	c	Panama Kanalı
b	Mora Yarımadası'nı Balkanlardan ayırır	d	Hürmüz Boğazı
c	Pasifik Okyanusu'nu Atlas Okyanusu'na bağlar	a	Malakka Boğazı
d	Akdeniz'i Kızıldeniz'e bağlar	e	Süveyş Kanalı
e	Basra Körfezi'ni Hint Okyanusu'na bağlar	b	Korint Kanalı

Buna göre verilen su yollarından hangileri yer değiştirirse eşleştirme doğru olur?

- A) c ve d   B) d ve e   C) a ve b   D) c ve b   E) b ve d

4

DEMİR İPEK YOLU

Tarihî İpek Yolu, demir yolu hattıyla yeniden hayat buldu. 30 Ekim 2017'de ilk seferin gerçekleştiği Bakü-Tiflis-Kars demir yolu hattı sayesinde Londra'dan kalkan bir tren Pekin'e kadar kesintisiz gidebilecek. 10 yılda tamamlanan projenin ilk yolculuğuna Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Gürcistan Başbakanı Giorgi Kvirikaşvili tanıklık etti. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Ahmet Arslan; "Londra'dan kalkan bir trenin Pekin'e kadar kesintisiz gidebilmesi için önünde iki engel vardı. Bunlardan biri boğaz, diğeri ise Kars ile Ahılkelek arasında eksik kalan kesim. Bu amaçla Asya ile Avrupa'yı denizin altından demir yoluyla bağladık (Marmaray). İkinci halkada da Kars ile Gürcistan'ın Ahılkelek kenti arasındaki eksik kısmı tamamladık." diye konuştu. Türkiye'ye maliyeti 600 milyon dolar olan projenin yıllık getirisinin 1 milyar doları bulması bekleniyor. Marmaray ile bütünleşecek olan BTK (Bakü-Tiflis-Kars) Demir Yolu Projesi, Avrupa'dan Çin'e demir yoluyla kesintisiz yük taşınmasını da mümkün hâle getirecek.

Buna göre;

- I. Asya ile Avrupa arasında Türkiye köprü konumunda olmuştur.
- II. Demir yolu uluslararası ticaretin gelişmesini sağlayacaktır.
- III. Türkiye ekonomisinin uluslararası alanda gelişmesini sağlayacaktır.

parçadan hareketle yukarıdaki yorumlardan hangileri yapılabilir?

- A) I ve II   B) Yalnız I   C) I, II ve III   D) II ve III   E) I ve III

1 Aşağıda Türkiye ve yakın çevresindeki boru hatları projelerinin haritası verilmiştir.

Boru hatlarının haritasına göre aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Türkiye boru hatları bakımından stratejik bir konumda yer almaktadır.
- B) Mavi Akım Boru Hattı deniz altından geçerek ülkemize ulaşmaktadır.
- C) Bakü – Tiflis – Erzurum Boru Hattı, Doğu Hattı ile bileşerek Hatay'a kadar uzanmaktadır.
- D) Batı Hattı, Romanya ve Bulgaristan üzerinden ülkemize ulaşmaktadır.
- E) Irak Gaz Koridoru yapılması planlanan boru hatlarından biridir.

- 2
- I. Kızıldeniz'i Hint Okyanusu'na bağlayan stratejik önemi fazla olan deniz yollarından biridir.
  - II. Karadeniz'in Marmara, Ege ve Akdeniz üzerinden Atlas ve Hint Okyanusu'na açılan kapısı konumundadır. Karadeniz'e kıyısı olan ülkeler için önemli bir su yoludur.
  - III. Almanya'nın kuzeyinde yer alan kanalın genişliği 103 metre, uzunluğu 98 km'dir. Kanal üzerinde kara yolu geçişini sağlamak için yedi köprü bulunmaktadır.

Yukarıda özellikleri verilen su yolları ile ilgili olarak verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) I numaralı su yolu Babülmendep Boğazı'dır.
- B) II numaralı su yolu iki su kütesini birleştiren boğazdır.
- C) III numaralı su yolu insanlar tarafından açılan Kiel Kanalı'dır.
- D) I numaralı su yolunun açılması ile Ümit Burnu'nun önemi azalmıştır.
- E) II numaralı su yolu İstanbul Boğazı'dır.

3 ve 4. soruları haritaya göre cevaplayınız.

Aşağıdaki soruları dünya haritasında verilenleri dikkate alarak cevaplayınız.

3 İtalya'nın Roma kentinden yola çıkan bir yük gemisi en kısa yoldan Çin'in Hong Kong şehrine ulaşmak için sırası ile hangi boğaz ve kanallardan geçmelidir?

- A) Cebelitarık Boğazı – Süveyş Kanalı – Babülmendep Boğazı
- B) Dover Boğazı – Hürmüz Boğazı – Malakka Boğazı
- C) Süveyş Kanalı – Babülmendep Boğazı – Malakka Boğazı
- D) Panama Kanalı – Kiel Kanalı – Cebelitarık Boğazı
- E) Süveyş Kanalı – Hürmüz Boğazı – Malakka Boğazı

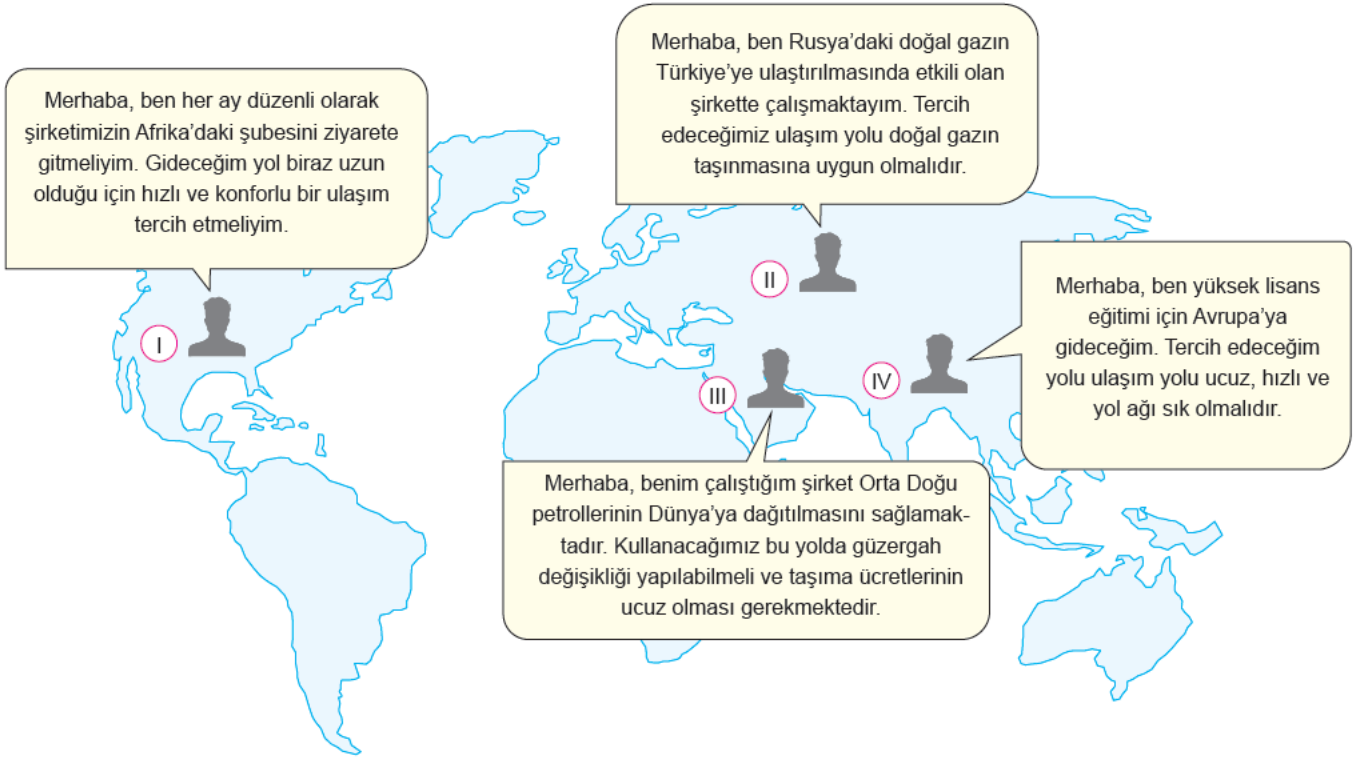
4 Gürcistan Batum kentinden yola çıkan bir yolcu gemisi, en kısa yoldan turist kafilesini gezdirerek İngiltere'nin Wales şehrine ulaşacaktır.

Buna göre yolcu gemisinin sırası ile geçeceği boğaz veya kanalların isimleri hangisinde bir arada verilmiştir?

- A) Messina Boğazı – Dover Boğazı – İstanbul Boğazı
- B) İstanbul Boğazı – Çanakkale Boğazı – Cebelitarık Boğazı
- C) İstanbul Boğazı – Kiel Kanalı – Cebelitarık Boğazı
- D) Çanakkale Boğazı – Cebelitarık Boğazı – Dover Boğazı
- E) Panama Kanalı – Hürmüz Boğazı – Çanakkale Boğazı

5 Aşağıda Dünya'nın farklı yerlerinde bulunan dört kişinin kullanacakları ulaşım yolları ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Verilen bilgilerden hareketle bu kişilerin tercih ettikleri ulaşım yolları arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Kara Yolu   B) Deniz Yolu   C) **Demir Yolu**   D) Hava Yolu   E) Boru Hatları

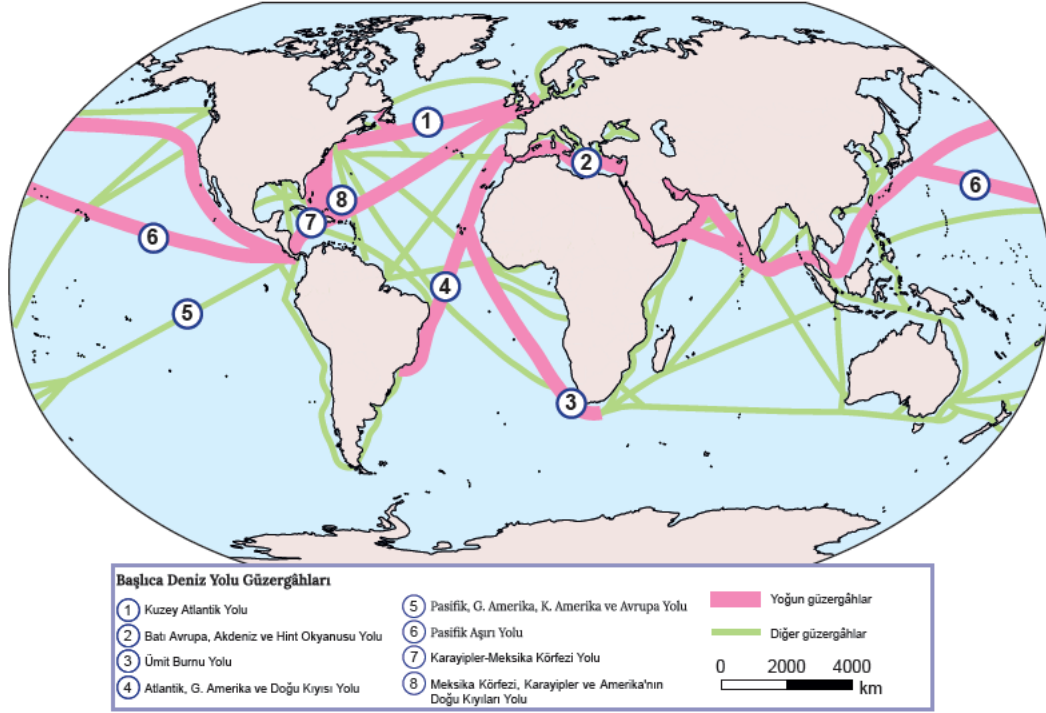
6 Ahmet Öğretmen, uluslararası ulaşım konusunu işledikten sonra öğrencilerine, “ulaşım yollarından hangisi üzerinde yapılan kaza daha geniş alanlara yayılabilir?” sorusu sormuştur.

Buna göre öğrencilerin vermiş olduğu cevap ve açıklamalardan hangisi doğrudur?

- A) Hava yolu, çünkü taşınan yolcu sayısı ve yük sayısının fazla olması daha geniş alanlara yayılmasında etkili olacaktır.
- B) Demir yolu, çünkü taşınan madenlerin çevreye saçılması ortaya çıkacak felaketi arttırmaktadır.
- C) **Deniz yolu, çünkü kaza sonrası etrafa saçılan çeşitli maddeler ve sızıntılar sular yardımıyla daha geniş alanlara yayılmaktadır.**
- D) Kara yolu, çünkü ulaşım ağının sık olması çevre ulaşım yollarını da etkilemektedir.
- E) Boru hatları, çünkü petrol ve doğal gaz sızıntıları geniş alanlara yayılabilir.

1 Aşağıdaki haritada deniz yolları ulaşım sisteminde önemli olan güzergâh ve bağlantılar gösterilmiştir.

Haritadaki bilgilerden hareketle;

- I. En yoğun hatlardan biri Avrupa ve Kuzey Amerika arasında yer almaktadır.
- II. Avustralya kıtasındaki deniz yolu ulaşımı diğer kıtalara göre daha azdır.
- III. Deniz yolu taşımacılığı Kuzey Yarım Küre'nin orta kuşağında daha yoğundur.

yukarıda verilen yorumlardan hangileri yapılabilir?

- A) I ve II   B) Yalnız II   C) II ve III   D) I ve III   E) I, II ve III

2 Asya, Avrupa ve Orta Doğu'nun kesiştiği noktada yer alan İstanbul Havalimanı, kıtaları birbirine bağlayan stratejik coğrafi konumu ile dünyanın en önemli havacılık merkezlerinden biri olarak hizmet vermektedir. Geçtiğimiz 10 yılda uluslararası hava taşımacılığı sektörü dünya çapında %5,6 büyürken Türkiye %14 büyümeye kaydetti. Bu büyümede başrolü, dünyanın en önemli uçuş ve aktarma merkezlerinden birine dönüşen İstanbul oynamaktadır. T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre İstanbul'a gelen yabancı turist sayısı 2017'de bir önceki yıla göre %17,8 arttı. Benzer pozitif ivmenin 2018'de sürdüğü gözlenmekte ve büyüme trendinin devam edeceği öngörülmektedir.

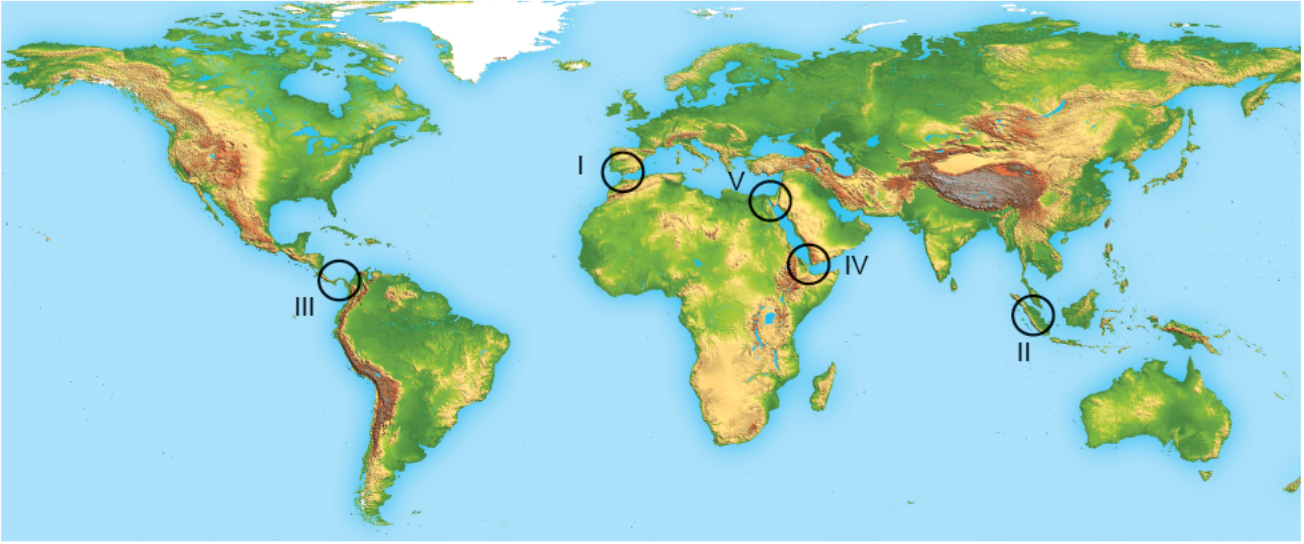
Yukarıda verilen bilgilerden hareketle İstanbul Havalimanı'nın dünyanın önemli merkezlerinden biri olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kıtaları birbirine bağlayan stratejik öneme sahip konumu
- B) Elverişli iklim şartlarının yaşanması
- C) Kuzey Yarım Küre'de bulması
- D) Yüz ölçümünün büyük olması
- E) Orta kuşakta yer alması

3 Aşağıda insanların ulaşımında maliyet ve zaman tasarrufu sağlamak için inşa ettikten köprü, tünel ve kanallarla ilgili bazı bilgiler verilmiştir.

- ◆ Atlas Okyanusu'nu Büyük Okyanus'a bağlayan kanaldır. Mühendislik harikası olarak kabul edilir. Atlas Okyanusu'ndan gelen gemiler bir dizi alçalıp yükselen havuz sistemleri ile Büyük Okyanus'a ulaşmaktadır.
- ◆ Boğaz, Fas ile İspanya arasında yer alır. Süveyş Kanalı açıldıktan sonra Batı Avrupa ülkeleri, Hint Okyanusu'na geçmek için bu yolu kullanmaya başlamışlardır.
- ◆ Güneydoğu Asya ile Avrupa arasında sefer yapan Güney Afrika kıyılarını dolaşan gemiler, kanalın açılmasından sonra bu yolu tercih etmişlerdir.
- ◆ Malezya Yarımadası ile Endonezya'nın Sumatra Adası arasında yer alan boğazın en dar yeri 2,7 km, uzunluğu ise 805 km'dir.

Buna göre harita üzerinde numaralandırılarak gösterilen yerlerden hangisine ait bir bilgi verilmemiştir?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

4 Günümüzde ulaşım ağlarının sıklığı ve kalitesi ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin bir ölçütü olarak kullanılmaktadır. Ulaşım ağlarının başlıcaları; kara, deniz, demir ve hava yollarıdır.

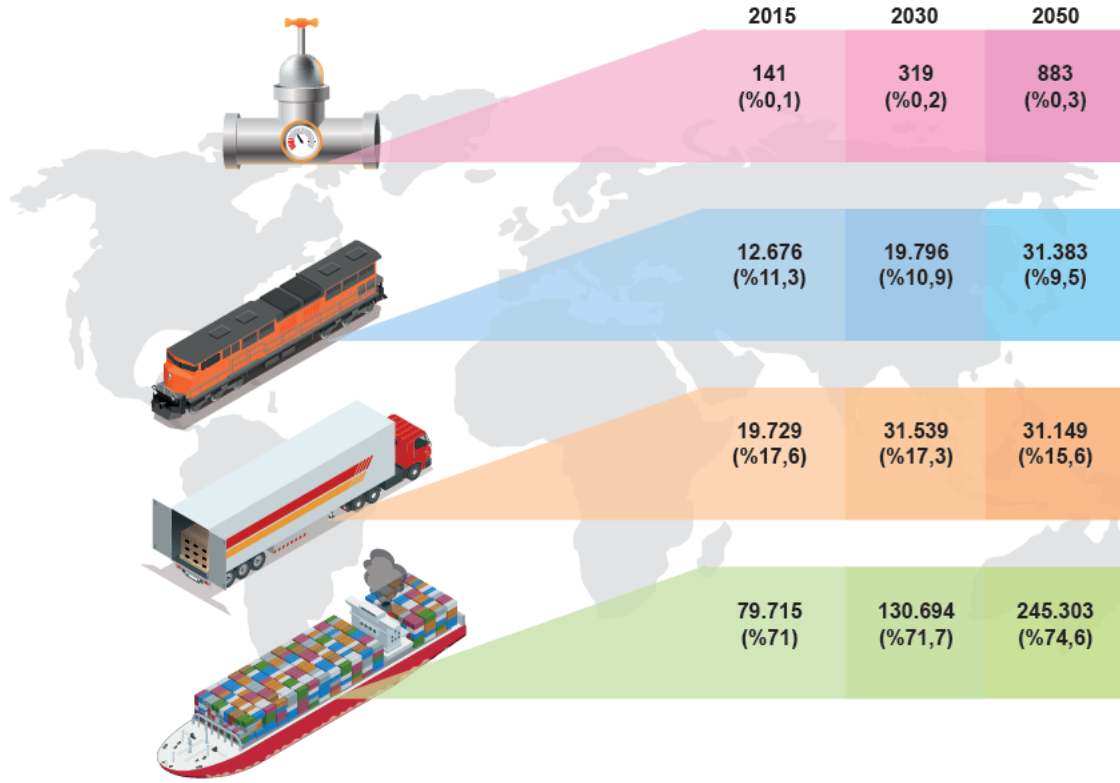
Yukarıda görselleri verilen ulaşım sistemlerinin en ucuzdan en pahalıya doğru sıralanışı hangisinde doğru verilmiştir?

- A) I – II – III – IV   B) II – III – I – IV   C) IV – I – III – II   D) III – IV – I – II   E) II – I – IV – III

- 5 Aşağıdaki görselde yük taşımacılığındaki artış talebi ile ilgili Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü'nün (OECD) örgütleri (milyar – ton – km) yer almaktadır.

Görselde verilen bilgilerden hareketle;

- En fazla ulaşım talep artışı deniz yolu ulaşımında yaşanacaktır.
- Boru hatlarında yük taşımacılığında yaşanan talebin daha az olmasının nedeni sadece sıvı maddelerin taşınmasıdır.
- Verilen yıllar arasında kara ve demir yolu ulaşım türlerinin oranında sürekli bir düşüş yaşanacaktır.

yukarıdaki yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II   B) II ve III   C) Yalnız I   D) I ve III   E) I, II ve III

- 6 Hava yolu, nüfusun fazla ve sanayinin de ileri düzeyde olduğu bölgelerde özellikle yolcu taşımacılığında en çok tercih edilen önemli bir ulaşım sistemidir. Günümüzde yaygın olarak kullanılan hava yolu gelişmişlik seviyesi yüksek olan ülkelerde daha çok gelişmiştir. Geri kalmış ülkelerde ise hava yolları yeterince kullanılamamaktadır. Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Güneydoğu Asya hava yolu ulaşımının en yoğun olduğu bölgelere örnek verilebilir. Hem kıta içi hem de kıtalar arası yolcu taşımacılığında Avrupa Birliği ülkelerinde de hava ulaşımı oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır.

Buna göre aşağıda verilen ülkelerden hangisinde hava yolları ulaşımının gelişmiş olması beklenmez?

- A) Çin   B) Fransa   C) Somali   D) Kanada   E) Güney Afrika Cumhuriyeti

- 1 Aşağıdaki tabloda kıtalarda meydana gelen kasırgaların sayısı, yaşanan can kaybı ve oluşan hasarın maliyeti yer almaktadır.

Kıta	Kasırga Sayısı	Can Kaybı	Hasar (Milyar dolar)
Afrika	153	4.500	3,6
Amerika	855	95.000	141
Asya	1.120	1.100.000	87
Avrupa	262	7000	42
Okyanusya	250	1900	9
Toplam	2.540	1.208.400	282,6

Yukarıda verilen tablo ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Kasırga sayısı ve can kaybı en fazla Asya kıtasında yaşanmıştır.
 B) Okyanusya kıtasında görülen kasırga sayısı Afrika'da görülen kasırga sayısından fazladır.
 C) Kasırganın en fazla hasara neden olduğu kıta Amerika'dır.
 D) **Kasırga sayısı ve can kaybının en az olduğu kıta Afrika iken, en fazla olduğu kıta Asya'dır.**
 E) En fazla can kaybı Asya kıtasında olurken, en az hasar Afrikada'dır.

2

Afet Türü	Etkilenen Ülke	Etkilenen İnsan Sayısı
Sichuan Depremi	Çin	2.011.211
Guangdong Fırtınası	Çin	1.398.324
Patuakhali Siklonu	Bangladeş	1.285.508
Buenos Aires Su Baskını	Arjantin	350.000
Kuraklık	Namibya	300.000

Yukarıdaki tabloya bakılarak;

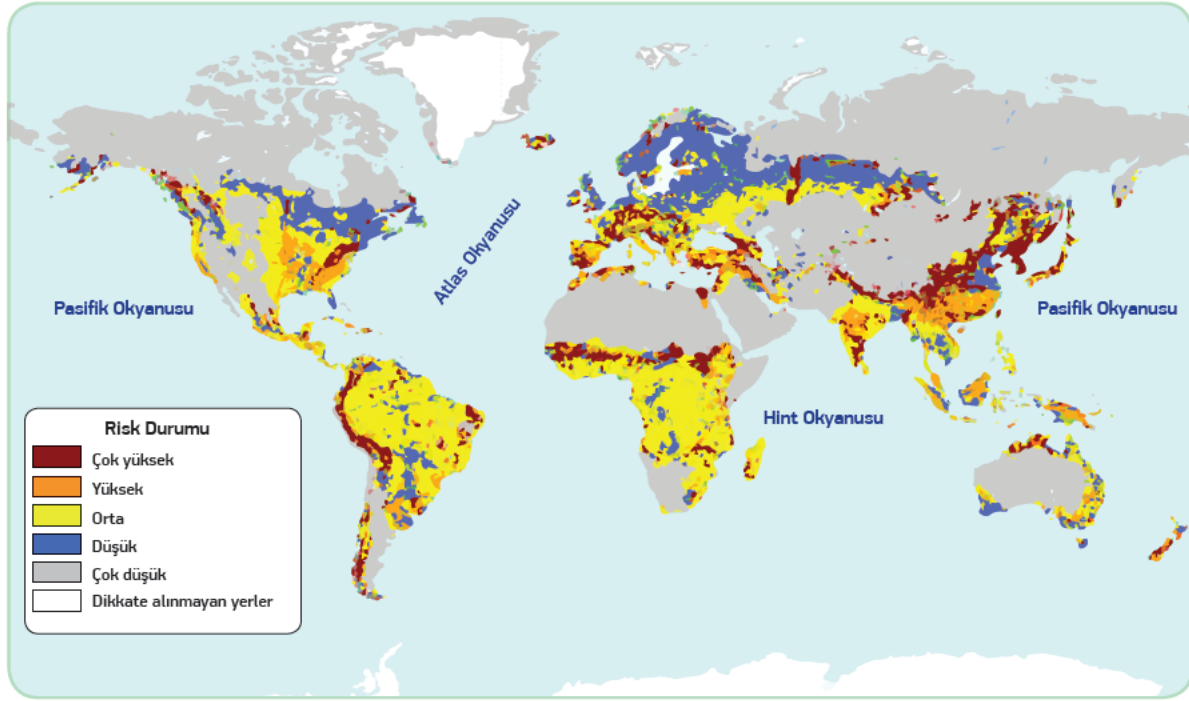
- I. Çin'de hem iklimik hem de jeolojik afetler görülmüştür.
 II. Dünya'da meydana gelen doğal afetlerden en çok etkilenen Çin'dir.
 III. Güneydoğu Asya'da tropik siklonlar etkili olmuştur.
 IV. Güney Amerika'da iklimik kökenli afet yaşamıştır.
 V. Dünyada iklimik afetlerden etkilenen insan sayısı jeolojik afetlerden etkilenen insan sayısından fazladır.

Yorumlarından hangilerine ulaşamaz?

- A) II ve V   B) I ve IV   C) V ve IV   D) Yalnız II   E) III ve V

- 3 Erozyon bitki örtüsünün tahrip edilmesi sonucu toprağın su, rüzgâr ve çeşitli insan faaliyetleriyle aşınarak taşınması olayıdır. Erozyon, yavaş gerçekleşir ancak kalıcı etkileri yıllar sonra ortaya çıktığında toplumu tamiri mümkün olmayan sonuçlarla karşı karşıya bırakır. Aşağıdaki haritada insan eliyle oluşan su erozyonuna dair dünyadaki risk durumu gösterilmiştir.

Buna göre;

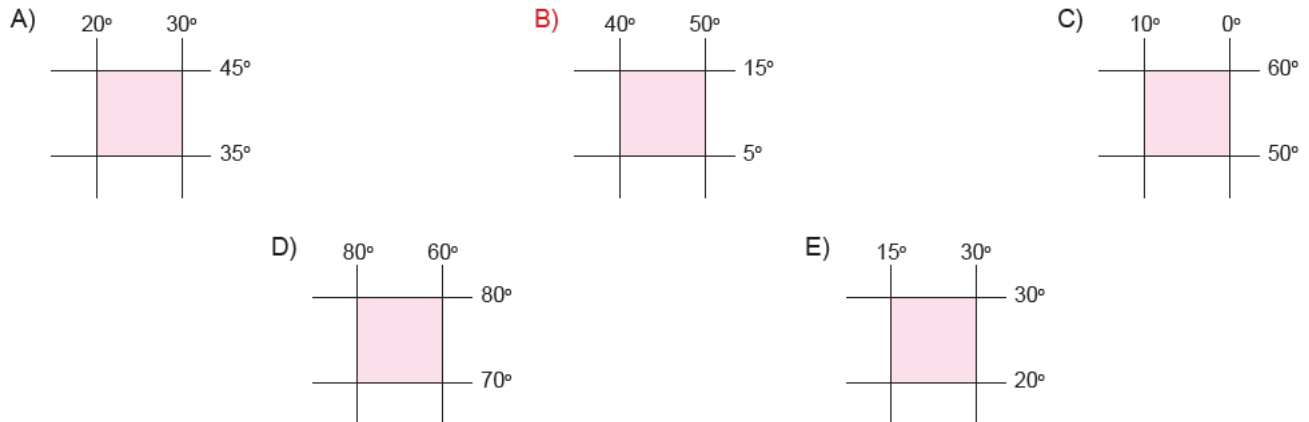
- Ekvator ve çevresinde su erozyonu riski fazladır.
- Su erozyonuna yönelik dikkate alınmayan yerler genelde kutup bölgeleridir.
- Arabistan'da su erozyonu riski fazladır.

yukarıdakilerden hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II   B) II ve III   C) Yalnız II   D) I, II ve III   E) Yalnız III

- 4 Fırtınaların en hızlı gelişen ve en yıkıcı etkiye sahip olanına kasırga denir. Daha çok tropikal bölgelerde etkili olan ve sel oluşumuna neden olabilecek kadar fazla yağış bırakan kasırgalar, ağaçları kökünden sökerek araçları ters çevrilebilecek bir etkiye sahiptir.

Buna göre, coğrafi koordinatları verilen alanlardan hangisinde kasırgalar yaygın olarak görülür?

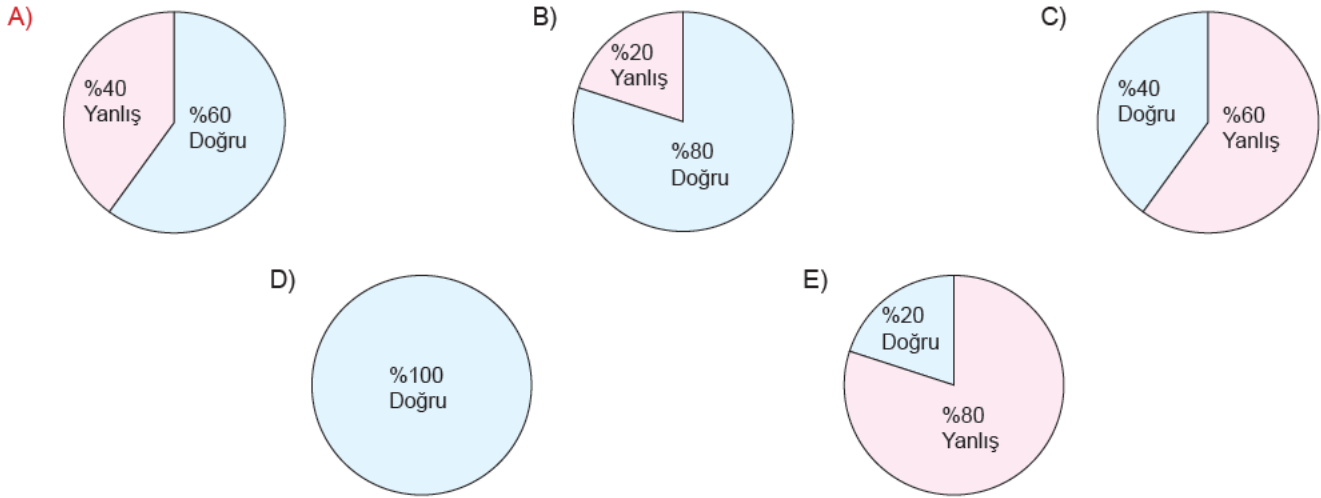

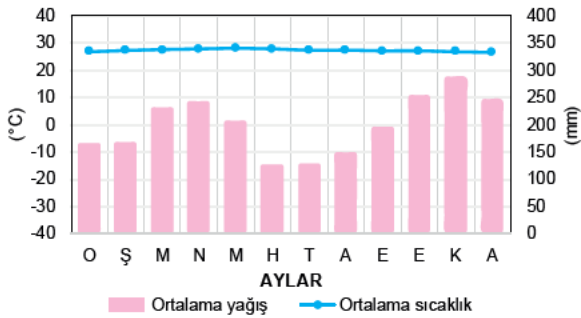
1 Aşağıdaki tabloda bazı afetler ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Afet	Klimatolojik kökenlidir.	Jeojik ve jeomorfolojik kökenlidir.	Önlenebilir	Önlenemez	Oluşumunda insan etkisi vardır.	Oluşumunda insan etkisi yoktur.
Tsunami		✓		✓		✓
Deprem		✓		✓	✓	
Kasırga	✓			✓		✓
Heyelan		✓	✓		✓	
Sel	✓			✓		✓

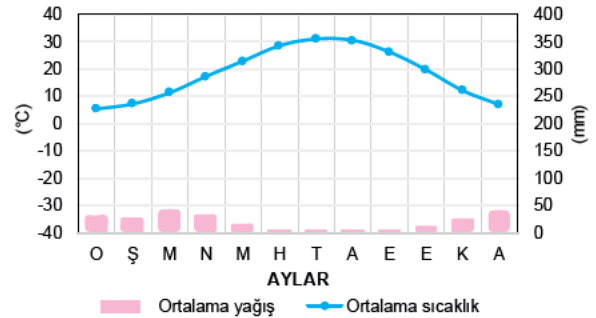
Buna göre verilen doğru cevapların dağılımı hangi grafikte doğru verilmiştir?

2 Aşağıda iki ayrı iklim bölgesine ait sıcaklık ve yağış grafikleri verilmiştir.

K iklimi

L iklimi

Sıcaklık ve yağış grafiklerinin ait olduğu bölgeler ile ilgili;

- L ikliminin etkili olduğu bölgede yaz kuraklığı yaşanmaktadır.
- K ikliminin etkili olduğu bölgede tropikal rüzgârlar etkili olabilmektedir.
- K ikliminin etkili olduğu bölgede yaşanan orman yangınlarının oranı L iklimin etkili olduğu bölgeden daha fazladır.

afetler ile ilgili verilen bilgilerden hangileri yanlıştır?

- A) I ve II   B) Yalnız II   C) I ve III   D) I ve III   E) Yalnız III

3

BÜYÜK ŞİLİ DEPREMİ

“Tarihin en büyük depremi 22 Mayıs 1960’da Şili’de meydana gelmiştir.” Büyüklüğü 9,5 olarak belirlenen deprem 1 dakika sürmüştür. Deprem neticesinde oluşan, yüksekliği 10 metreyi bulan tsunami 10 bin kilometrelik alana yayılarak Japonya ve Filipinler’e ulaşmıştır. Deprem nedeniyle ölen insanların sayısının 2000 kişiyi aştığı tahmin edilmektedir. Şili’de 550 milyon dolarlık hasara neden olan depremin etkisiyle ülkenin güneyinde bulunan Puyehue yanardağı haftalarca aktif kalmıştır.

Yukarıda verilen parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Şili’de sadece jeolojik kökenli afetler meydana gelmektedir.
- B) Bir doğal afet başka bir doğal afetin oluşmasını tetikleyebilmektedir.
- C) Depremden sadece Şili etkilenmiştir.
- D) Oluşumunda doğal faktörlerin yanında beşeri faktörler de etkili olmuştur.
- E) Depremlerden sonra mutlaka tsunami ve volkanik patlama meydana gelmektedir.

4 Aşağıda dört ayrı afet ile ilgili bilgiler verilmiştir.

- ◆ Yer kabuğunda meydana gelen sarsıntılar sonucu oluşur. Bunlar, yer altındaki boşlukların tavanlarının çökmesiyle gerçekleşen göçmeler ile volkanik patlamalarla veya levha hareketleri ile gerçekleşir.
- ◆ Yeryüzünde ufalanmış metaryallerin su, rüzgâr ve buzullar tarafından taşınması ile oluşur.
- ◆ Genellikle dağlık, engebeli ve eğimli arazilerde, vadi yamaçlarında tutulan kar örtüsünün iç ve dış kuvvetlerin etkisiyle yamaç boyunca hızla kayması sonucu oluşur.
- ◆ Yer kabuğunun derinliklerinde bulunan magmanın yeryüzüne çıkması sonucu oluşur.

Buna göre aşağıda verilen afetlerden hangisi ile ilgili bilgi verilmemiştir?

A)

B)

C)

D)

E)

5

GAZETE HABERİ

ABD'DE SEL FELAKETİ

Louisiana'nın güneyindeki şiddetli yağışlar sonucunda yaşanan sel felaketinde bugüne kadar 8 kişinin cesedine ulaşıldığı açıklandı. Felaket nedeni ile 20 bin kişinin güvenli yerlere tahliye edildiğini ve 11 bin kişinin barınak aradığını bildiren yetkililer, binlerce evin hasar gördüğünü ve çok sayıda aracın sel sularına kapıldığını bildirdi.

Nehirlerin taşması sonucu bazı bölgelerde su seviyesinin 60 santimetreyi geçtiği bildirildi. Louisiana valisi, eyaletle acil durum ilan ederken Federa Acil Durum Yönetim Kurumundan (FEMA) yardım talebinde bulundu. 2 bin 500 Ulusal Muhafız Birliği üyelerinin, kurtarma araçlarıyla 3 bin 400'e yakın kişiyi ve evcil hayvanı kurtardığı bildirildi.

Verilen gazete haberine göre sel ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Sel felaketi can ve mal kayıplarına neden olmuştur.
- B) Sel sonucunda bazı alanlarda su seviyesi yükselmiştir.
- C) Yeryüzünde depremden sonra en fazla can ve mal kaybının yaşandığı afettir.
- D) Bu olay, meskenlerin sular altında kalmasına, bazı malların sürüklenerek tahrip olmasına neden olmuştur.
- E) Sel, ani ve fazla miktardaki yağış sonucunda meydana gelmiştir.

6 Aşağıdaki tabloda 1900'lü yılların başından günümüze kadar en fazla can kaybının yaşandığı 10 afet verilmiştir.

Afet	Tarih	Yaklaşık Can Kaybı (Bin)
Haiti Depremi	12 Ocak 2010	316
Sumatra (Endonezya) Tsunamisi	26 Aralık 2004	230
Vargas Seli ve Toprak Kayması (Venezuela)	10 - 20 Ocak 1999	30
Bangladeş Kasırgası	20 - 29 Nisan 1991	148
Tangshan (Tangşan) Depremi (Çin)	26 Temmuz 1976	250
Yungay Toprak Kayması (Peru)	31 Mayıs 1970	18
Bhola Kasırgası (Pakistan - Hindistan)	7 - 13 Kasım 1970	300
Gansu Depremi (Çin)	16 Kasım 1920	250
İspanya Gribi	1918 - 1919	20.000
Pelee Yanardağı Felaketi (Fransa)	8 Mayıs 1902	30

Yukarıda verilen tabloya göre aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabına ulaşılabilir?

- A) Jeeolojik afetler hangileridir?
- B) Biyolojik afetlerden dolayı yaklaşık can kaybı ne kadardır?
- C) Haiti depreminden kaç kişi etkilenmiştir?
- D) En fazla can kaybının yaşandığı afet türü hangisidir?
- E) Klimatik – hidrolojik afetler hangi ülkelerde meydana gelmiştir?

7 Aşağıda iki ayrı afet türüne ait gazete haberi verilmiştir.

TARİHTE KAYDA GEÇEN EN GÜÇLÜ ATLAS OKYANUSU FIRTINASI IRMA KASIRGASI

Irma Kasırgası, Karayipler ve ABD'nin Florida eyaletine doğru ilerliyor. Hızı saatte 300 kilometreye ulaşan kasırganın büyüklüğü neredeyse Fransa kadar. En tehlikeli kasırga seviyesi olan 5. kategorideki Irma'nın yerel saatle bu akşam Porto Riko Adası'na ulaşması bekleniyor.

ÇİN'DE HEYELAN KÖYÜ YUTTU

Çin'in güneybatısındaki Siçuan eyaletinde bulunan Maoşien viyaletine bağlı Şinmo köyünde yerel saatle 06.00'da heyelan meydana geldiği açıklandı. Yaşanan bu felakette 141 kişinin yanı sıra 46 evin de toprak altında kaldığı öğrenildi. Göçük altında kalanların bulunması için 300 kişilik acil yardım ekibi gönderildi.

Verilen haberlerden de yola çıkarak bir doğa olayının doğal afet olarak nitelendirilebilmesi için aşağıdaki özelliklerden hangisini taşıması gerekir?

- A) İnsanların çeşitli faaliyetleri sonucunda gerçekleşmesi
- B) Tehlikenin risk boyutuna gelmesi
- C) Ekosistemlerin zarar görmesi
- D) Jeolojik karakterli olarak meydana gelmesi
- E) Arazinin yapısının değişmesi ile meydana gelmesi

8 İnsanların önlemek için tüm imkanlarını seferber etmesine rağmen engel olamadığı olaylara afet denir. Afetler oluşumlarına göre jeolojik, iklimik – hidrografik, biyolojik, sosyal ve teknolojik afetler olarak gruplara ayrılmaktadır.

Buna göre, aşağıda görselleri verilen afetlerden hangisi farklı bir afet türüne aittir?

A)

B)

C)

D)

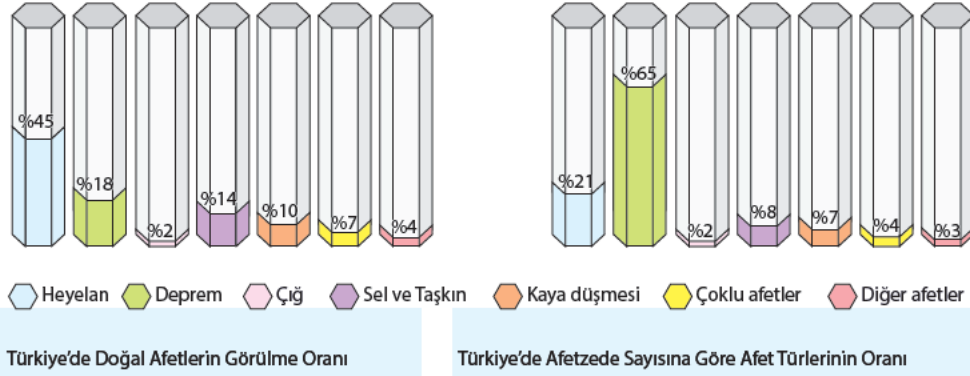

E)

- 1 Türkiye’de yaşanan doğal afetlerin görülme sıklığı ile afetlerde sayısına göre afet türlerinin oranları verilmiştir.

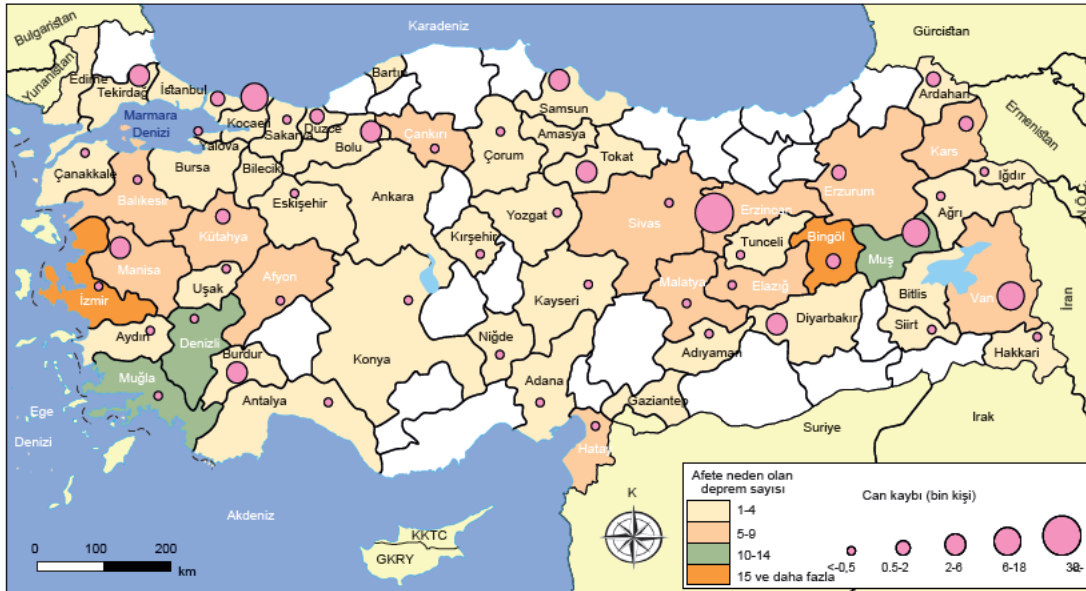
Buna göre;

- Grafikteki afetlerin görülme oranı ile afetlerden etkilenen afetlerde oranları arasında paralellik vardır.
- Heyelanın görülme oranı, sel ve depremin görülme oranından fazladır.
- Çığın görülme oranı ile afetlerden etkilenen afetlerde oranı aynıdır.

yukarıdaki yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II   B) Yalnız III   C) II ve III   D) I, II ve III   E) Yalnız I

- 2 Aşağıdaki haritada Türkiye’de iller bazında gerçekleşen depremlerin sayısı ve bu depremlerde yaşanan yaklaşık can kayıpları verilmiştir.

Yukarıdaki haritaya göre;

- Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Doğu Karadeniz’de deprem sayısı azdır.
- Kıyı Ege’de deprem fazla görülmektedir.
- Ankara, Bitlis ve Gaziantep illerinde can kaybı yaşanmamıştır.

doğru olana “D”, yanlış olana “Y” yazıldığında doğru sıralama aşağıdakilerden hangisi olur?

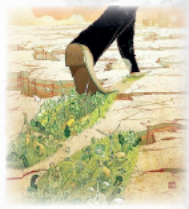
- A) D – Y – Y   B) Y – Y – Y   C) D – Y – D   D) Y – D – Y   E) D – D – D

3

22'NCİ YÜZYIL KURAKLIK YILI OLACAK

Bilim insanları, küresel ısınmanın 2100'den itibaren dünyanın yarısına yakınında görülmemiş kuraklıklara yol açacağını öngörüyor.

Küresel ısınma bilim insanlarının deyimiyle yerkürenin birçok bölgesinde tarım faaliyetlerinin durdurulmasına neden olacak. İngiltere'de iklim araştırmalarında uzmanlaşan Hadley Centre (Hedli Sentir)'in hazırladığı araştırma, birçok bölgede tarımın yapılamaz hale gelmesinin insanları göçe zorlayacağını ve bu göçlerin insanlık tarihinde görülüş en büyük yer değişimi olacağını öngörüyor. Uzmanlara göre, ülkeler ve uluslararası organizasyonlar, tarımsal üretimdeki düşüş, erozyon, gelir kaybı ve insan göçüyle mücadele etmede zorlanacak.

Yukarıda verilen gazete haberine göre;

I. Sosyal	III. Siyasi
II. Ekonomik	IV. Kültürel

sorunlarından hangileriyle karşı karşıya kalınacağı ifade edilmiştir?

A) I ve II	B) I, II ve III	C) I, II ve IV
D) I, II, III ve IV	E) II ve III	

4

Ayşe Öğretmen; "İnsanların önlemek için tüm imkânları seferber etmesine rağmen engel olamadığı olaylara afet denir. Afetler; doğada meydana gelen olaylar sonucu gerçekleşen doğal faktörler ve insanların çeşitli faaliyetleri sonucu ortaya çıkan beşeri faktörler şeklinde ikiye ayrılır." açıklamasını yaptıktan sonra öğrencilerinden doğal ve beşeri faktörlerin birlikte etkili olduğu afetlere örnek vermelerini istemiştir.

Öğrencilerden;

Tuba: Deprem

Hakan: Orman yangınları

Canan: Fırtına

Fatma: Tsunami

Gökhan: Erozyon

cevaplarını vermişlerdir.

Buna göre öğretmenin sorduğu soruya doğru cevap veren öğrenciler hangileridir?

- A) Canan – Hakan
B) Gökhan – Fatma
C) Tuba – Canan
D) **Gökhan – Hakan**
E) Fatma – Tuba

5

Aşağıda ülkemizde iki farklı yörede meydana gelen doğal afetin görselleri verilmiştir.

Buna göre meydana gelen afetin yaşandığı yerler ile ilgili olarak;

- I. iklim koşulları,
II. arazi yapıları,
III. ulaşım olanakları

özelliklerinden hangileri bu afetin yaşanmasında etkili olmuştur?

A) Yalnız I	B) I ve II	C) II ve III	D) I ve II	E) I, II ve III

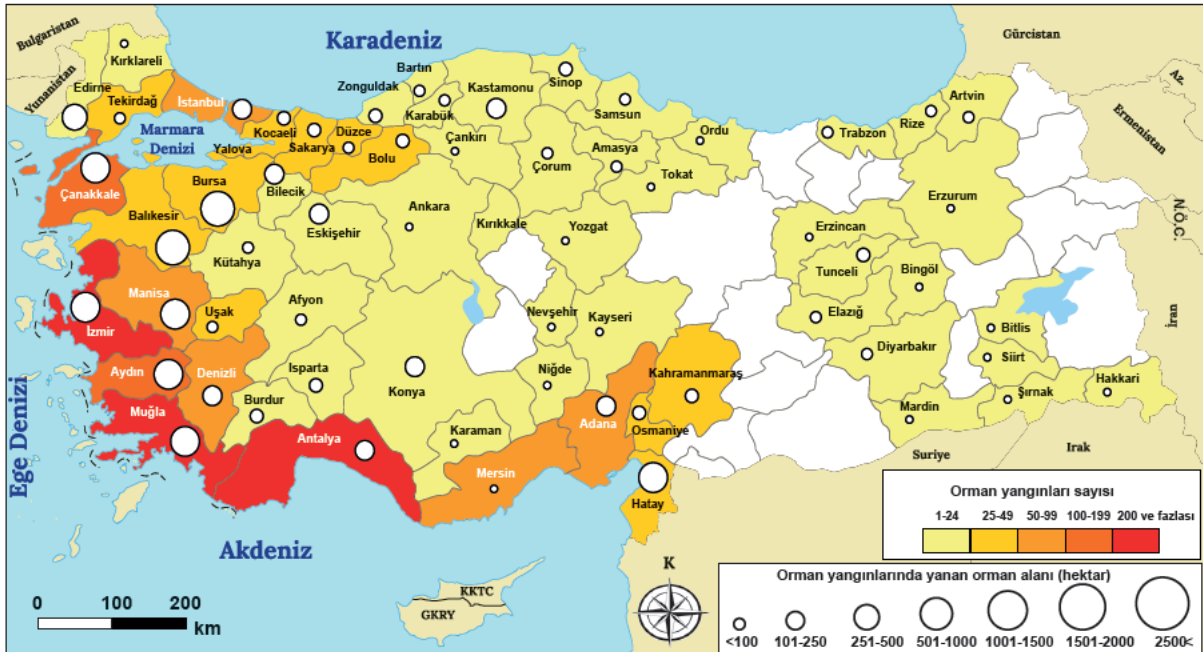
6 Aşağıdaki tabloda erozyonun nedenleri ve erozyona karşı alınabilecek önlemler verilmiştir.

Erozyonun Nedenleri	Erozyona Karşı Alınacak Önlemler
◆ ..... I	◆ ..... III .....
◆ Nadas yönteminin yaygın olması	◆ Nöbetleşe ekim yapılması
◆ ..... II	◆ ..... IV .....
◆ Ekim alanlarının eğim doğrultusunda sürülmesi	◆ Çayır ve meralarda aşırı otlatma yapılmaması

Yukarıda numaralandırılmış alanlara aşağıdakilerden hangileri getirilebilir?

	I	II	III	IV
A)	Toprağın suya doyması	Volkanik faaliyetler	Eğimli arazilerin basamaklandırılması	Çiftçilerin eğitilmesi
B)	Yamaç dengesini bozan insan faaliyetleri	Depremler	Ağaçlandırma faaliyetlerinin artırılması	Ormanlarda tarla açılması
C)	Arazinin killi olması	Çamur akıntıları	Çiftçilerin eğitilmesi	Eğimli arazilerin basamaklandırılması
D)	Bitki örtüsünün tahribi	Eğimin fazla olması	Eğimli arazilerin basamaklandırılması	Ağaçlandırma faaliyetlerinin artırılması
E)	Depremler	Arazinin düz olması	Ormanlarda tarla açılması	Çiftçilerin eğitilmesi

7 Aşağıda ülkemizde görülen orman yangınları ve bu yangınlarda tahrip olan yaklaşık alanlar verilmiştir.

Haritaya göre Akdeniz ikliminin etkili olduğu alanlarda orman yangınları daha çok etkili olmuştur.

Bu durum üzerinde;

I. Yaz kuraklığının yaşanması   II. Yer şekillerinin engebeli olması   III. Bitki örtüsünün maki olması

yukarıda verilenlerden hangilerinin etkisi bulunmaktadır?

A) Yalnız I   B) II ve III   C) Yalnız II   D) I ve III   E) I, II ve III

1 Deprem öncesinde, deprem esnasında ve deprem sonrasında alınacak bazı bireysel önlemler vardır.

Sakin kalıp paniğe kapılmayınız.	Artçı depremlere karşı hazırlıklı olunuz.	Yetkililer izin vermedikçe evlerinize girmeyiniz.	Halk deprem konusunda bilinçlendirilmelidir.
Sağlam bir masa, sıra, mobilya veya kapı kasasının altına girilmelidir.	Tablo gardırop gibi eşyaları sabitleyiniz.	Yaralıları ilk yardımda bulununuz.	Kalın ayakkabılarınızı giyiniz.
Yiyecek ve su temini yapınız.	Sarsıntı bitene kadar bina içinde kalınmalıdır.	Trafikten, köprü, üst geçit ve tünellerden uzak durulmalıdır.	Enkaz ve yıkıntılar arasında dolaşmayınız.
Dolaplara sağlam kilitler takınız.	İlk yardım çantası hazırlayınız.	Deprem çantasını kolay ulaşabileceğiniz bir yerde tutunuz.	Camlardan ve elektrik tellerinden uzak durulmalıdır.
Evinizi terk ederek kıymetli eşyalarınızı alınız.	Kalın giyecek ve battaniye gibi eşyalarınızı yanınıza alınız.	Yaşadığınız yer ile ilgili deprem tehlikesi deprem tehlikesi hakkında doğru bilgiyi edininiz.	Merdiven ve asansörlere koşulmamalıdır.

Tabloya göre deprem esnasında alınacak bireysel önlemleri bulmak için hangi yönlerde hareket edilmelidir?

A)

B)

C)

D)

E)

2 Aşağıda farklı doğal afetlerle ilgili görseller verilmiştir.

Yukarıdaki afetlerden korunma yolları ile ilgili olarak verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Ceylan: “I. afetten korunmak için yamaçlara teraslar yapılarak eğim azaltılmalıdır.”
 B) Nisa: “II. afetten korunmak için çığ tünelleri inşa edilmelidir.”
 C) Hilal: “II. afetin yaşanabileceği yerlere erken uyarı sistemleri kurulmalıdır.”
 D) Eda: “III. afetin yaşanabileceği yerlere ağaçlandırma faaliyetleri arttırılmalıdır.”
 E) Burcu: “III. afetin yaşandığı yerlerde çayır ve mera hayvancılığı yapılmalıdır.”

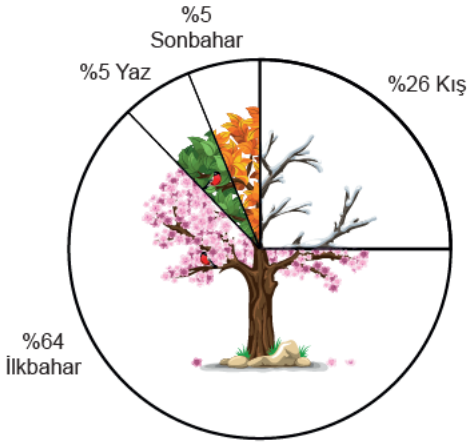
3 Aşağıdaki tabloda su ve rüzgâr erozyonunun dereceleri ile ülke yüz ölçümlerine oranları verilmiştir.

Erozyon Derecesi	Türkiye Yüz Ölçümüne Oranı (%)	
	Su Erozyonu	Rüzgâr Erozyonu
Hafif	7,22	0,21
Orta	20,04	0,30
Şiddetli	84,42	0,08
Çok Şiddetli	22,32	0,01
Toplam	86	0,6

Ülkemizde su erozyonunun görüldüğü alanların rüzgâr erozyonunun görüldüğü alanlardan daha fazla olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nadas tarım yönteminin yaygın olması
- B) İlkbahar yağışlarının fazla olması
- C) Ülkemizde görülen iklimlerin yarı nemli ve yarı kurak özellikte olması
- D) Orman alanlarının fazla olması
- E) Yaz kuraklığının şiddetli yaşanması

4

Heyelanın Mevsimlerine Göre Dağılışı

Heyelanın Başlıca Nedenleri;

- Arazinin eğimli olması
- Toprağın suya doyması
- Arazi yapısı
- Bitki örtüsünün tahrip edilmesi
- Yamaç dengesini bozan insan faaliyetleri
- Depremler ve volkanik faaliyetler

Heyelanın mevsimlere göre dağılışı grafiğine bakıldığında en fazla heyelanın ilkbahar mevsiminde yaşandığı görülür.

Bu durumun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yağışların ve kar erimelerinin fazla olması
- B) Depremlerin bu mevsimde daha çok yaşanması
- C) İlkbaharda ağaç kesimlerinin artması
- D) Yol yapım çalışmalarının hız kazanması
- E) Çayır ve meraların aşırı derecede otlatılması

FAVORİ SERİSİ

ORTAÖĞRETİM (9,10 ve 11. SINIFLAR)

- ✓ Yardımcı Ders Kitapları
- ✓ Türkiye Geneli Deneme Sınavları

Örnek Tanıtım: 10. Sınıf Coğrafya Kitapları (3 Kitap)

- Beceri Temelli Soru Bankası
- Kazanım Odaklı Soru Bankası
- Özet Konu ve Etkinlik Defteri
- Öğreten Paragraf
- Karekodlu Çözümler

ÇİFT YÖNLÜ KİTAP

9. SINIF KİTAPLAR

Her Ders Üç Kitaptan Oluşur

10. SINIF KİTAPLAR

Her Ders Üç Kitaptan Oluşur

11. SINIF KİTAPLAR

Markaj
yayınları

Editör Yayınevi
markasidir.

markajyayinlari@gmail.com

0 (505) 099 24 84

Markaj
yayınları
Eğitimde Yakın Markaj

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 384 20 33 Faks: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.markajyayinlari.com | markajyayinlari@gmail.com